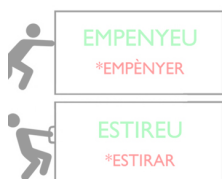

1000

NOTES DE LLENGUA

Diputació
Barcelona

100

NOTES DE LENGUA

Edició:
desembre de 2021

© Diputació de Barcelona

Producció:
Unitat Lingüística
Direcció de Serveis de Suport a la Coordinació General
Àrea de Presidència

Índex

Presentació.....	7
01. <i>Tècnic mig, tècnica mitja / tècnic mitjà, tècnica mitjana?</i>	9
02. <i>Medi o mitjà?</i>	11
03. <i>Mitja, mitjana, mediana</i>	13
04. La mediació	15
05. <i>Contemprar</i>	18
06. <i>Propi i mateix</i> no són el mateix.....	20
07. Els dos <i>quès</i>	22
08. Tots els perquès.....	26
09. Passió pels diacrítics.....	30
10. <i>Vist i plau, vistiplau</i>	32
11. <i>Dependent o dependent</i>	34
12. En català, ni <i>*subsanem</i> ni <i>*solventem</i>	36
13. Locucions (I). Amb tots els respectes!.....	39
14. Bon Nadal.....	42
15. Majusculitis.....	45
16. <i>Conte, comte, compte</i>	47
17. Quin número!	49
18. <i>Trànsit, tràfic, tràfec</i>	52
19. Gentilicis: com es diuen els de...?.....	54
20. Les borses de treball al tauler d'anuncis	56
21. La bossa o la vida.....	59
22. <i>Tanmateix o així mateix?</i>	62
23. Adeu als accents diacrítics	65
24. Apostrofació i dièresi	72
25. L'ús del guionet i la grafia dels mots prefixats i compostos	76
26. Formació de mots compostos i locucions.....	80
27. Extra! Extra!	83
28. Val més no ostentar gaire i celebrar quan toca	85
29. Català, llengua digital.....	88
30. 'Un xic de llum i un poc de pau'. Terminologia de les migracions	92
31. <i>Alçària/alçada, altura/altitud</i>	95
32. Fem volar el punt	98
33. <i>Caus o et caus?</i> Hi caus?.....	101

34. Anem de congrés	104
35. Bon dia i bona hora: expressions amb el mot <i>hora</i>	108
36. <i>Pla, plana, planell i plànol</i> : un nom per a cada cosa	112
37. Llegim pàgines, planes i panells. I les planilles?	115
38. Format de les dates	118
39. Protecció de dades i drets.....	121
40. Tot termini té un terme.....	125
41. Doblets confusos: <i>pondre-posar, posta-posada, compondre-composar</i>	128
42. DIBA, Diba o diba: quan i quin.....	132
43. Tornarem d'aquí (a) un mes. Bones vacances!	136
44. Termes de mobilitat sostenible.....	139
45. La correcció ortogràfica al Word.....	143
46. Parlem clar	146
47. No parlem clar si... ..	149
48. Com ens felicitem per Nadal	153
49. Redactem la Memòria: anem al gra	156
50. Tipus documentals (I): missatge de correu electrònic	157
51. Tipus documentals (II): carta.....	159
52. Paraules des del feminisme	161
53. Tipus documentals (III): ofici	164
54. Locucions (II). Tots els efectes.....	166
55. El complement directe (I). Elegim els nostres representants.....	170
56. El complement directe (II). Qui o a qui elegim?.....	173
57. Vocabulari viatger	177
58. Amb bici a la feina	180
59. Verbs amb acompanyant	183
60. Terminologia electoral	185
61. No tot es realitza.....	188
62. Locucions bàrbares (I)	190
63. Nadala 2019	193
64. Plural de les abreviacions	194
65. Terminologia sobre la zona de baixes emissions.....	197
66. Criteris per a elaborar formularis	200
67. No procedim a efectuar la notificació: notifiquem	204
68. <i>Bianual</i> ≠ <i>biennal</i>	207
69. Terminologia de la COVID-19	209
70. Parelles verbals mal avingudes.....	212

71. Objectiu: la Lluna	216
72. Herbes remeieres i llengua	219
73. Temps de la renda	223
74. Usos incorrectes de l'infinitiu	225
75. Vocabulari de Sant Joan	229
76. Quan el <i>no</i> no cal	231
77. Pel laberint de les sigles.....	233
78. Abreviació de noms i cognoms	237
79. Locucions bàrbares (II).....	240
80. <i>Cadascú</i> o <i>cadascun</i>	242
81. Escriptura dels documents oficials	244
82. Vocabulari del teletreball.....	246
83. Nadala 2020.....	249
84. Traducció de textos legals.....	250
85. Maneres de no <i>apretar</i>	252
86. Abús dels possessius.....	254
87. <i>Et recordes, t'en recordes, t'enrecordes, te n'enrecordes?</i>	256
88. El temps que es porta.....	258
89. Parelles intercanviables.....	260
90. Usos correctes i incorrectes de <i>conforme</i>	262
91. L'article i les comes en els dies de la setmana.....	264
92. Errors en la redacció de textos jurídics (I).....	267
93. Errors en la redacció de textos jurídics (II)	270
94. Terminologia administrativa i jurídica	272
95. Adverbis acabats en <i>-ment</i>	275
96. Canvis en l'ús del guionet en mots prefixats.....	278
97. El llenguatge a Internet: les etiquetes de Twitter	280
98. <i>Ser</i> o <i>estar</i> , l'etern dilema	283
99. Usos incorrectes i correctes del gerundi	286
100. <i>I ara!</i> I altres expressions amb la paraula <i>ara</i>	289

Presentació

Les actuacions principals de la Unitat Lingüística de la Diputació de Barcelona estan encaminades a impulsar l'autonomia i la competència lingüístiques dels empleats, fet que millora els processos de treball, la relació amb els ciutadans i la imatge que projecta la corporació.

Part de la tasca de la Unitat Lingüística és resoldre els dubtes de llengua que ens formulen i que es plantegen els treballadors de la corporació en la seva feina diària a l'hora d'escriure.

Per ajudar a resoldre'ls, cada quinze dies publiquem una [nota de llengua](#), en què mirem de desentrellar, d'una manera pràctica, divulgativa i amb exemples, alguns dels dubtes lingüístics més freqüents. En aquest sentit, *100 notes de llengua* és el recull de totes les notes que la Unitat Lingüística ha elaborat fins avui.

La primera eina de millora de la competència lingüística és el [Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona](#), elaborat per la Unitat i revisat per l'Institut d'Estudis Catalans. En aquest mateix portal d'[Assessorament lingüístic](#) de la Diputació de Barcelona hi trobem *100 notes de llengua* i la resta de notes, tant les que formen part d'aquest recull com les que publiquem d'ara endavant.

Les notes de llengua són una part dels recursos i l'assessorament que oferim perquè qualsevol manifestació comunicativa de la Diputació de Barcelona tingui la qualitat lingüística que s'espera d'una administració pública.

Desembre de 2021

Tècnic mig, tècnica mitja o tècnic mitjà, tècnica mitjana?

Els adjectius *mig* i *mitjà* no signifiquen el mateix.

L'adjectiu **mig** significa 'que forma la meitat d'un tot' i sol anar davant del nom.

L'adjectiu **mitjà** significa 'que es troba entre dos extrems' i sol anar darrere del nom.

Exemples:

a mig camí *camí de dificultat mitjana*
(a la meitat del camí) (entre alta i baixa)

arc de mig punt *punt mitjà*
(el que dibuixa mitja circumferència) (entre el punt A i el punt B)

mitja hora *edat mitjana*
(la meitat d'una hora) (entre l'antiga i la moderna)

mig grau de temperatura *curs de grau mitjà*
(la meitat d'un grau) (entre l'elemental i el superior)

Davant d'un topònim sense article, l'adjectiu *mig* és invariable:

*El coneix **mig** Tortosa*

*El coneix **mitja** Tortosa*

*Ha visitat **mig** Europa*

*Ha visitat **mitja** Europa*

La posició de l'adjectiu *mitjà* respecte al nom canvia en l'expressió *a mitjà termini*, en què s'anteposa al nom. No diem *a termini mitjà* sinó *a mitjà termini*, paral·lelament a les expressions *a curt termini* i *a llarg termini*.

*La crisi humanitària reclama solucions d'urgència i mesures **a mitjà termini**.*

*La crisi humanitària reclama solucions d'urgència i mesures **a mig termini**.*

L'expressió **a mig termini* és incorrecta quan ens referim al termini que està entre el *curt* i el *llarg*.

Per tant, direm:

tècnic mitjà i tècnica mitjana

medi o mitjà?

Els noms *medi* i *mitjà* no signifiquen el mateix.

El **medi** és allò que envolta els éssers vius, l'entorn.

*La morfologia dels peixos s'adapta al **medi** aquàtic.*

*El coneixement del **medi natural, social i cultural** contribueix al creixement intel·lectual dels alumnes.*

*Un **medi de cultiu** mínim conté sals minerals i una font de carboni orgànica.*

*La notícia ha tingut una gran repercussió en **medis polítics**.*

*És imprescindible estudiar aquest personatge en el seu **medi**.*

*La protecció del **medi** nocturn és objecte de la Llei 6/2011.*

En els àmbits de la gestió ambiental, de l'educació, de la salut, de la biogeografia, etc., *medi ambient* és sinònim de *medi*.

*El 5 de juny és el Dia Mundial del **Medi Ambient**.*

*La Regidoria de **Medi Ambient** i Sostenibilitat ha organitzat la jornada.*

El **mitjà** és allò que serveix per a arribar a un fi, l'**instrument**, l'**eina**.

*El submarí és el **mitjà** per a navegar sota l'aigua.*

*els **mitjans de comunicació***

*els **mitjans de transport***

*els **mitjans audiovisuals***

*els **mitjans de producció***

*El fi justifica els **mitjans**?*

El fet que el castellà té una única paraula (**medio**) per a referir-se a *medi* i *mitjà* fa que a vegades els confonguem.

mitja, mitjana, mediana

Els noms *mitja*, *mitjana* i *mediana* no signifiquen el mateix.

La **mitja** és la 'peça de vestir de cotó, de seda, etc., que s'adapta al peu i a la cama fins més amunt del genoll'. (DIEC 2)

Mitges de seda.

Portar les mitges al garró.

Fer-se una carrera en una mitja.

Fer mitja és 'entrellaçar els fils, amb agulles llargues especials, per a formar el teixit de la mitja'. (*Diccionari català - valencià - balear*)

© iStock.com / Antagain

mitjana de cervesa

© iStock.com / bluestocking

mitjana de vedella

La **mitjana aritmètica** és el valor resultant de dividir la suma de diverses quantitats pel seu nombre exacte.

La mitjana de 5, 6 i 10 és 7.

La mitjana d'edat de les dones que tenen el primer fill és de 30,4 anys.

L'any 2016 la mitjana europea del cost de l'acollida dels refugiats serà del 0,22 % del PIB.

Els recursos ordinaris reconeguts i liquidats del pressupost municipal no superen la mitjana resultant dels pressupostos dels municipis del mateix tram de població.

© iStock.com / Freestocker

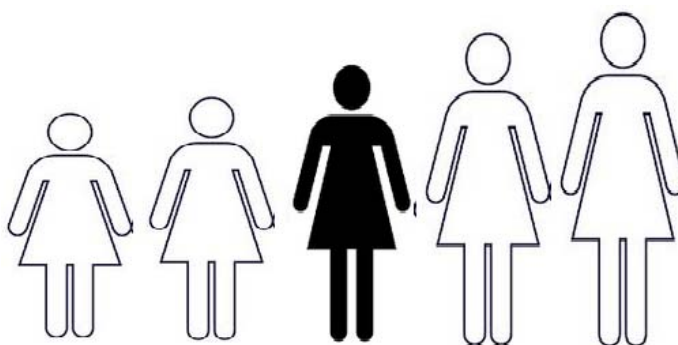
En aquest sentit, no són correctes ni la *mitja* ni el **promig* (mot inexistent en català):

La mitja de 5, 6 i 10 és 7.

El promig de 5, 6 i 10 és 7.

La **mediana** és la 'dada situada en el centre d'un conjunt de dades o observacions estadístiques, ordenades de menor a major, que té el mateix nombre de dades tant per sobre com per sota'. (DIEC 2)

La mediana es calcula amb variables quantitatives.

mediació, mediador, *mediar* mitjançar, mitjancer, mitjanceria

La **mediació** és 'l'acció de qui intervé entre dues o més persones per posar-les d'acord' (DIEC2).

El nom **mediador-a** es refereix a la persona que intervé entre dues o més persones per posar-les d'acord; és a dir, a la persona que **fa una mediació**.

© iStock.com / apcuk

El diccionari normatiu recull el verb **mitjançar**, que és equivalent a **fer una mediació**. Tots dos fan referència a l'acció d'intervenir entre dues parts o més amb la finalitat de posar-les d'acord.

També hi trobem **mitjancer-a** i **mitjanceria**, que ens remeten als mots cultes **mediador-a** i **mediació**, respectivament.

En resum:

Mots cultes derivats del llatí <i>medius</i>	Mots derivats dels patrimonials mig , mitja
medi	mitjà
mediació (<i>mediatio</i>)	mitjanceria
mediador-a (<i>mediator</i>)	mitjancer-a
mediar (*)	mitjançar

És per això que tenim *castells de l'edat mitjana* i *palaus de l'època medieval*. De la mateixa manera, no tenim una *solució intermitja*, sinó una *solució intermèdia*. Per tant, ens cal buscar un *punt intermedi* (i no un *punt intermig*).

No us preocupeu si tot això se us fa molt pesat: sempre podeu fer *mitja part* o, el que és el mateix, un *intermedi*.

<i>època medieval</i>	<i>edat mitjana</i> <i>edat mitja</i> <i>època mitjaaval</i>
<i>solució intermèdia</i>	<i>solució intermitja</i>
<i>punt intermedi</i>	<i>punt intermig</i>

La Mediterrània, un pont, un mitjà de connexió entre cultures.

(*) El verb **mediar**, que completaria la sèrie dels mots cultes, no és admès pel diccionari normatiu, tot i que té un ús força estès en l'àmbit de les ciències socials, el dret i l'administració. En canvi, sí que ha estat admès pel Centre de Terminologia (TERMCAT).

*Voleu promoure la convivència al vostre municipi? Aposteu per la **mediació** ciutadana, una eina per abordar el conflicte mitjançant el diàleg i el respecte amb el suport dels **mediadors**.*

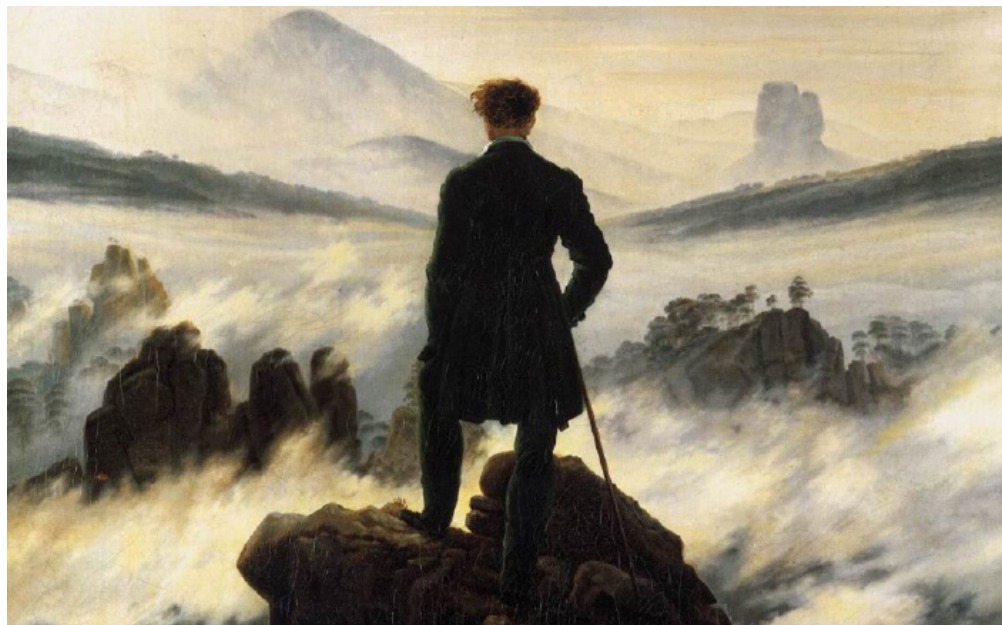
*Kofi Annan ha estat nomenat enviat especial de l'ONU i la Lliga Àrab per **mediar** entre les dues parts* (funció intransitiva del verb *mediar*).

*Els sindicats van **mediar** un acord entre l'empresa i els treballadors* (funció transitiva del verb *mediar*).

Sobre els usos de *mediació*, *mediador*, *mitjançar*, *mitjancer* i, especialment, el verb *mediar*, us recomanem la lectura de l'article «[Els mediadors poden fer mediacions sense mediar immediatament? \(In mediando stat virtus\)](#)». També és molt útil el criteri del TERMCAT, «[Mitjançar, fer una mediació o mediar?](#)».

contemplar

El verb **contemplar** significa 'esguardar atentament (un objecte) absorbint-se en la seva vista' (DIEC2).

Aquest verb reclama, doncs, un subjecte animat; és a dir, algú que contempli. Per tant, una llei, un article, una disposició, etc., no poden contemplar res.

Segons el context, haurem d'utilitzar verbs com ara *preveure*, *establir*, *recollir*, *incloure*, *reconèixer*, *estipular*, *ordenar*, *considerar*, *prendre en consideració*, *tractar de*, etc.

<i>L'últim apartat contempla la publicació d'informació no prevista inicialment.</i>	<i>L'últim apartat preveu la publicació d'informació no prevista inicialment.</i>
<i>El principi rector contingut a l'article 71 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya contempla el deure de transparència de l'Administració.</i>	<i>El principi rector contingut a l'article 71 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix el deure de transparència de l'Administració.</i>

<i>La Instrucció no contempla aquests casos.</i>	<i>La Instrucció no recull aquests casos.</i>
<i>El Manual hauria de contemplar tots els supòsits.</i>	<i>El Manual hauria d'incloure tots els supòsits.</i>
<i>La sentència contempla la situació d'il·legalitat i precarietat que havien patit tres treballadors.</i>	<i>La sentència reconeix la situació d'il·legalitat i precarietat que havien patit tres treballadors.</i>
<i>El pressupost contempla una aportació de 5 MEUR.</i>	<i>El pressupost estipula una aportació de 5 MEUR.</i>
<i>L'Audiència contempla que es reparin els desperfectes causats per l'esllavissada.</i>	<i>L'Audiència ordena que es reparin els desperfectes causats per l'esllavissada.</i>

propi i *mateix* no són el mateix

L'indefinit **mateix** indica 'identitat'. Com a pronom, significa 'la mateixa cosa', i és invariable.

Sempre fan el mateix.

Com a adjectiu, presenta flexions de gènere i nombre, i s'anteposa al nom.

Els dos autors són de la mateixa generació.

Els responsables del projecte són dos tècnics del mateix nivell.

L'adjectiu **propi**, **pròpia**, **propis**, **pròpies** és correcte quan indica possessió o significa 'adequat'.

Tenen els seus propis protocols.

Tenen personalitat jurídica pròpia.

Aquestes declaracions no són pròpies d'un polític responsable.

S'ha de fer atenció a no fer servir *propi* en lloc de *mateix*.

El mateix alcalde compareixerà davant els mitjans.

El propi alcalde compareixerà davant els mitjans.

USOS INCORRECTES

Un error molt freqüent que cal evitar és l'ús pronominal impropri de *mateix*; és a dir, fer servir **el mateix** per a substituir un nom que ja s'ha esmentat.

Per evitar aquesta incorrecció hi ha tres solucions, segons el context:

1. Eliminar la forma *mateix*:

El dia 2 van fer la prova escrita. El resultat se sabrà el dia 10.

El dia 2 van fer la prova escrita. El resultat de la mateixa se sabrà el dia 10.

2. Substituir-la pels pronoms *en* o *hi*:

La resistència dels bacteris als antibiòtics és deguda a l'abús que se'n fa.

La resistència dels bacteris als antibiòtics és deguda a l'abús dels mateixos.

La màquina ja està gairebé acabada de muntar, però encara no n'hem rebut la major part d'accessoris.

La màquina ja està gairebé acabada de muntar, però encara no hem rebut la major part d'accessoris de la mateixa.

3. Substituir-la per un possessiu, canviar la frase, repetir el nom, etcètera:

Han analitzat les causes i les conseqüències de l'augment de casos de sida.

Han analitzat les causes de l'augment de casos de sida i les conseqüències del mateix.

El mateix també el trobem en algunes expressions censurables, com ara:

**em dona el mateix*, que podem substituir per *tant me fa / tant m'és*

**és tres quarts del mateix*, que podríem corregir per *és si fa no fa el mateix*

**és més del mateix*, que en català correcte seria *és el mateix que / ja hi tornem a ser*.

Els dos *què*s

que sense accent, pronunciat amb vocal neutra

què amb *e* oberta accentuada

En quins casos hem d'escriure *que* i en quins altres hem d'escriure *què*

L'única manera de saber-ho és distingir les funcions diferents que tenen.

QUE *Que* (sense accent) pot ser una conjunció (1), un pronom relatiu (2) o un adverbi (3).

1. *Que* **conjunció**:*

És un *que* sense cap contingut. Només connecta frases.

*Han dit **que** ho faran.*

*Estan convençuts **que** la situació millorarà.*

*Vols **que** tirem endavant el projecte?*

2. *Que* **pronomen relatiu**:

A més de connectar frases, el pronom relatiu es refereix a un substantiu anterior (l'antecedent) i n'evita la repetició.

Darrere de preposició, pren la forma *què*.

*Els alumnes **que no han aprovat** podran presentar-se al setembre.*
(= Alguns alumnes no han aprovat + Aquests alumnes podran presentar-se al setembre)

*Els alumnes de primer d'ESO, **que són nous al centre**, faran la prova de matemàtiques.*
(= Tots els alumnes de primer d'ESO són nous al centre + Aquests alumnes faran una prova de matemàtiques)

3. *Que* adverbi:

Modifica un adjectiu o un altre adverbi.

***Que** gran *que* s'ha fet...*

***Que** malament *que* canta!*

QUÈ

Què (amb accent) pot ser un pronom interrogatiu (1) o un pronom relatiu (2).

1. *Què* pronom interrogatiu = quina cosa?

Introdueix interrogacions directes (amb el signe d'interrogació) i indirectes (sense el signe d'interrogació).

***Què** has votat?*
(= Quina cosa has votat?)

*Encara no sabem **què** han votat.*
(= Encara no sabem quina cosa han votat)

2. *Què* pronom relatiu = el qual, la qual, els quals, les quals

És la forma que pren el pronom relatiu *que* quan va darrere d'una preposició.

*Les escoles **a què** us referiu són públiques.*
(= Les escoles a les quals us referiu són públiques)

*Les dades **amb què** han treballat no són gaire fiables.*
(= Les dades amb les quals han treballat no són gaire fiables)

*Els alumnes **de què** us he parlat hauran de fer una prova d'anglès.*
(= Els alumnes dels quals us he parlat hauran de fer una prova d'anglès)

*Els projectes **en què** han participat són excel·lents.*
(= Els projectes en els quals han participat són excel·lents)

* Davant la conjunció *que* el català no admet cap preposició.

Es referia que el conveni no admet modificacions.

Es referia a que el conveni no admet modificacions.

Els amenacen que suspendran les negociacions.

Els amenacen amb que suspendran les negociacions.

Estan convençuts que la situació millorarà.

Estan convençuts de que la situació millorarà.

Va exposar la idea que les societats del coneixement han de ser integradores, equitatives, plurals, obertes i participatives.

Va exposar la idea de que les societats del coneixement han de ser integradores, equitatives, plurals, obertes i participatives.

En cas que s'estableixi una pròrroga, rebreu una comunicació.

En cas de que s'estableixi una pròrroga, rebreu una comunicació.

No hi ha manera que entenguin la situació.

No hi ha manera de que entenguin la situació.

Confien que la Comissió els donarà el vistiplau.

Confien en que la Comissió els donarà el vistiplau.

De vegades aquestes construccions, que hem de fer sense preposició, ens poden resultar poc naturals o massa complexes. En aquests casos la llengua ens ofereix molts recursos: anteposar l'expressió *el fet que* a l'oració introduïda per la conjunció, expressar amb un substantiu el que expressàvem amb l'oració introduïda per la conjunció, etc.

*Es referia **al fet que** el conveni no admet modificacions.*

*Els amenacen amb **la suspensió** de les negociacions.*

*Estan convençuts de **la millora** de la situació.*

*Confien en **el vistiplau** de la Comissió.*

*Va exposar la idea **segons la qual** les societats del coneixement han de ser integradores, equitatives, plurals, obertes i participatives.*

***Si** s'estableix una pròrroga, rebreu una comunicació.*

EN RESUM:

Combinacions possibles	Combinacions impossibles
a què	a que
amb què	amb que
de què	de que
en què	en que

Per a més informació, podeu consultar els apartats següents del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*: «[Pronoms relatius](#)», «[La conjunció copulativa que](#)» i «[Canvi i caiguda de preposicions](#)».

Tots els *perquè*s

És freqüent la confusió entre *perquè*, *per què* i *per a què*.

PERQUÈ

Conjunció que introdueix **causa** (1) o **finalitat** (2).

1. Introdueix la **causa** d'una acció i respon a la pregunta *per què*?

Segons el context, equival a *ja que*, *vist que*, *atès que*, *per tal com*, *com que*.

*Ha renunciat al càrrec **perquè** vol tornar a l'activitat docent.*

(= Ha renunciat al càrrec **ja que** vol tornar a l'activitat docent)

*No han vingut **perquè** tenien un compromís.*

(= **Com que** tenien un compromís, no han vingut)

*Els han atorgat la subvenció **perquè** compleixen tots els requisits.*

(= Els han atorgat la subvenció **atès que** compleixen tots els requisits)

2. Introdueix la **finalitat** d'una acció.

Segons el context, equival a *amb la finalitat que*, *a fi que*, *per tal que*.

*Ha cridat ben fort **perquè** tothom la sentís.*

(= Ha cridat ben fort **a fi que** tothom la sentís)

*Els lobbys econòmics pressionen **perquè** els dos partits arribin a un acord.*

(= Els lobbys econòmics pressionen **per tal que** els dos partits arribin a un acord)

*Els han atorgat la subvenció **perquè** puguin continuar el projecte de recerca.*

(= Els han atorgat la subvenció **amb la finalitat que** el projecte de recerca continuï)

Quim Monzó
El perquè de tot plegat

QUADERNS CREMA

©2016 Editorial Quaderns Crema.

L'equivalent castellà del nostre *perquè* final és *para que*.

*Les han otorgado la subvención **para que** puedan seguir con el proyecto de investigación.*

No l'hem de confondre amb la fórmula *per a què*, que significa una altra cosa (vegeu el final de la nota).

*Els han atorgat la subvenció **per a què** puguin continuar el projecte de recerca.*

Observem que el *perquè* causal (= *ja que*) té, en general, el verb en mode indicatiu; en canvi, el *perquè* final (= *amb la finalitat que*) el té en subjuntiu.

EL PERQUÈ Substantiu que sempre va acompanyat de l'article.
Equival a 'motiu', 'raó' o 'causa'.

El perquè del seu comportament.
(= El motiu / La causa / La raó del seu comportament)

El perquè de tot plegat.

Com gairebé tots els substantius, té una forma per al plural:

Els perquès de la teva actuació no em convencen.

PER QUÈ 1. Fórmula amb què introduïm interrogacions directes (amb el signe d'interrogació) i indirectes (sense el signe d'interrogació).

per (preposició) + ***què*** (pronom interrogatiu)
= *Per quin motiu?, per quina causa?, per quina raó?*

***Per què** no heu vingut a la reunió?*
(= Per quin motiu no heu vingut a la reunió?)

*Tothom es va demanar **per què** no vau venir a la reunió.*
(= Tothom es va demanar per quin motiu no vau venir a la reunió)

Per què volen aquesta documentació?
(= Per quin motiu volen aquesta documentació?)

No sabem per què volen aquesta documentació.
(= No sabem per quin motiu volen aquesta documentació)

2. Combinació **infreqüent**.

per (preposició) + *què* (pronom relatiu)
= *pel qual, per la qual, pels quals, per les quals*

Aquests són els motius per què no han vingut.
(= Aquests són els motius pels quals no han vingut)

PER A QUÈ

1. Fórmula amb què introduïm interrogacions directes (amb el signe d'interrogació) i indirectes (sense el signe d'interrogació).

per a (preposició) + *què* (pronom interrogatiu)
= *Amb quina finalitat?, per a quina cosa?*

Per a què volen aquesta documentació?
(= Amb quina finalitat volen aquesta documentació?)

No sabem per a què volen aquesta documentació.
(= No sabem amb quina finalitat volen aquesta documentació)

2. Combinació **infreqüent**.

per a (preposició) + *què* (pronom relatiu)
= *per al qual, per a la qual, per als quals, per a les quals*

L'empresa per a què treballa és francesa.
(= L'empresa per a la qual treballa és francesa)

EN RESUM:

Combinacions possibles	Combinacions impossibles
perquè	per que
el perquè	per a que
per què	
per a què	

Per a més informació, podeu consultar l'apartat «[La conjunció causal i final perquè](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Passió pels diacrítics

L'Institut d'Estudis Catalans ratifica la nova gramàtica oficial (1) i proposa canviar algunes normes ortogràfiques (2)

A finals de setembre els mitjans de comunicació es van fer ressò de la imminent publicació de la nova gramàtica oficial i de la proposta de canvi d'algunes normes ortogràfiques.

Dues notícies molt rellevants, si tenim en compte que la gramàtica normativa vigent, de Pompeu Fabra, és del 1918 i que les Normes ortogràfiques són del 1913.

1. Nova gramàtica oficial

El 29 de setembre el Ple de l'Institut d'Estudis Catalans —l'autoritat lingüística de la llengua catalana— va ratificar el text d'una nova gramàtica oficial, que es publicarà el 23 de novembre.

És evident que de Fabra ençà les aportacions de lingüistes i investigadors, sobretot les obres cabdals de Joan Corominas i Joan Solà, han permès d'aprofundir en el coneixement de la llengua, i aquest coneixement de ben segur que quedarà reflectit en la nova gramàtica.

Aviat sabrem si es modifiquen alguns aspectes que són motiu de controvèrsia: la distribució de les preposicions *per* i *per a* o la distribució dels verbs *ser*, *estar* i *haver-hi*, per posar-ne dos exemples significatius.

2. Noves normes ortogràfiques

El mateix 29 de setembre la Secció Filològica de l'Institut va presentar al Ple la proposta d'una nova *Ortografia de la llengua catalana*. En aquell mateix moment es va obrir un període durant el qual els membres de totes les seccions poden fer comentaris fonamentats amb la finalitat de modificar-la.

Si el Ple del 17 de novembre ratifica la proposta, l'*Ortografia* es comercialitzarà al començament de l'any vinent. L'aplicació, indica l'Institut, «*es durà a terme progressivament durant un període de cinc anys*».

L'aspecte de la proposta que ha fet bullir les xarxes socials i ha provocat un enrenou considerable en els mitjans és la simplificació dels diacrítics. Dels més de 150 mots amb accent diacrític que conté el *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans*, en sobreviuen 14, tots monosíl·labs: *bé, déu, és, mà, més, món, pèl, què, sé, sí, són, té, ús i vós*. Els compostos i derivats d'aquests mots s'escriuran, però, sense accent: *adeu-siau, rodamon*, etc.

Amb aquesta [comunicació](#) l'Institut d'Estudis Catalans ha respost a l'allau de comentaris i crítiques que ha rebut la simplificació de l'accent diacrític.

Estarem atents a la ratificació de la proposta el 17 de novembre, a la publicació de les noves normes ortogràfiques al començament de l'any vinent i a les recomanacions de com les hem d'aplicar.

Vegeu també:

[Nota de llengua 23: «Novetats ortogràfiques I. Adeu als accents diacrítics»](#)

vist i plau, vistiplau i ✓

[Ho he] **vist i** [em] **plau** > [el] **vistiplau**

L'expressió **vist i plau** és la coordinació de dues formes verbals: el participi del verb *veure* i la tercera persona del singular de l'indicatiu del verb *plaure*.

També es pot substituir per:

l'abreviatura **v. i p.**

la sigla **VP**

[...]

I, perquè consti, ho firmo a petició de la persona interessada amb el **vistiplau** de la presidenta.

Barcelona, 26 d'octubre de 2016

Vist i plau

La presidenta

(signatura)

(signatura)

Maria Gomis Llopis

L'expressió 'vist i plau' ha donat lloc al nom masculí **vistiplau**, que fa referència a l'acte amb el qual una autoritat supervisa un document i expressa la seva conformitat amb el contingut d'aquest document.

Com qualsevol altre nom, pot ser singular o plural i pot anar acompanyat de qualsevol altre determinant.

*Necessitem el **vistiplau** de la presidenta de la Comissió.*

***Vistiplaus** ambientals a les tres pedreres de la comarca.*

*Sense els **vistiplaus** corresponents, no podem enviar la documentació.*

D'acord amb les normes ortogràfiques, no s'escriu amb guionets:

***vist-i-plau**

Un símbol anomenat *vist*

1

Així el defineix el TERMCAT: ‘marca usada per a indicar que un element és correcte, que ha estat escollit o que ha estat confirmat’.

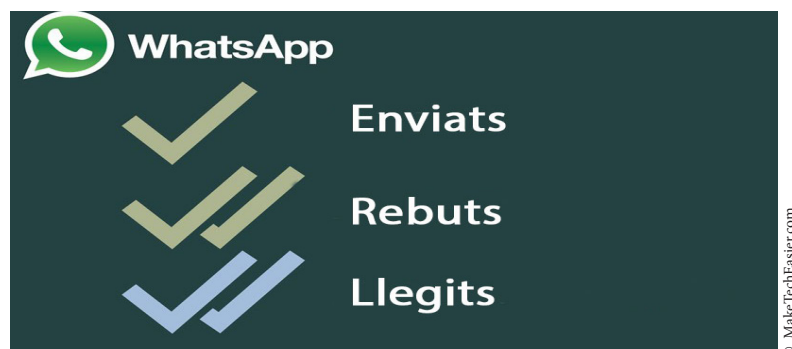
En anglès s'anomena *check mark* o *tick*.

En l'àmbit de la informàtica, aquesta marca activa o desactiva un o diversos paràmetres d'entre un grup d'opcions no exclusives.

2

L'aplicació WhatsApp fa servir aquest mateix símbol amb un significat no ben bé igual. Amb un vist (✓) notifica l'enviament dels missatges, amb un doble vist (✓✓) la recepció dels missatges i amb el canvi de color del doble vist, que es torna blau (✓✓), la lectura dels missatges.

Com que la significació del símbol no és exactament la de l'apartat 1, podem optar per una denominació més genèrica: *marca* i *doble marca* (en anglès, *check* i *double check*).

Dependent o depenent

Les formes **dependent** i **depenent** són correctes, però tenen significats diferents.

El **dependent**, la **dependent** és un NOM que vol dir ‘persona que ven mercaderies en un establiment comercial, a l’engròs o al detall’.

*Els encarregats de secció de botigues i magatzems supervisen les activitats dels **dependents**.*

*Abans feia de **dependent**, però ara s’ocupa de la gestió de queixes.*

© iStock.com / HultonArchive

Dependent és un ADJECTIU que significa ‘que depèn d’algú o d’alguna cosa’.

Aquest adjectiu és invariable pel que fa al gènere; és a dir, té la mateixa forma per al masculí que per al femení. En canvi, sí que admet la formació de plural: *dependents*.

*El programa Respir ofereix places residencials d’estada temporal per a persones **dependents** (i no **depenents**) de més de 65 anys.*

*És un organisme **dependent** (i no **depenent**) de l’Ajuntament.*

© iStock.com / Barcin

Amb l'adjectiu **dependent** i la forma prefixada *drogo*, provinent del mot català *droga*, s'obté el nom i adjectiu **drogodependent**, sinònim de **drogoaddicte -a** i **toxicòman -a**.

El consistori busca un nou emplaçament per al centre d'atenció a nois i noies drogodependents.

Les formes **drogaaddicte -a** i **drogaddicte -a** són incorrectes.

Deponent és el GERUNDI del verb *dependre*; com tot gerundi, és una forma sense flexió, invariable.

Deponent del nombre d'assistents, farem la reunió a la sala petita.

*La decisió, **deponent** del consens amb què s'hagi pres, serà acceptada o no ho serà.*

Aquest gerundi és substituïble per *segons* o *segons que*.

Evitem la confusió entre l'adjectiu **dependent** i el gerundi **deponent**

Per comprendre ràpidament el valor d'una forma i l'altra, pensem en el parentiu directe entre *dependent* i *independent*.

Així doncs, podem parlar d'una *persona dependent* o un *organisme dependent*, com també ens podem referir a una *persona independent* o un *organisme independent*.

En canvi, no parlarem mai d'una *persona deponent* o un *organisme deponent*, com no parlem tampoc de *persones independents* o *organismes independents*.

Consulteu altres parelles conflictives a l'apartat «**Remarques sobre els sufixos**» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*:

alineal / ***aliniar** / alienar

decisiu / decisorí

desertitzar / desertització

directiva / directriu

espacial / ***espaial** / especial

lineal / ***linial**

nutritiu / nutricional

rendible / rentable

valorar / valoritzar

vial / viari

En català, ni **subs*anem ni **sol*ventem

Els verbs *subs*anar i *sol*ventar formen part del repertori lèxic de la llengua castellana.

Segons el *Diccionario de la lengua española*:

SUBSANAR

1. tr. Disculpar o excusar un desacuerdo o delito.
2. tr. Reparar o remediar un defecto.
3. tr. Resarcir un daño.

SOLVENTAR

1. tr. Arreglar cuentas, pagando la deuda a que se refieren.
2. tr. Dar solución a un asunto difícil.

El verb *sanar* i l'adjectiu *solvent*, dels quals deriven, sí que són mots catalans.

Arreglar, compensar, contrarestar, corregir, disculpar, esmenar, indemnitzar, liquidar, pagar, rectificar, reparar, rescabalar, resoldre, recompensar, saldar, solucionar i superar són verbs del repertori lèxic de la llengua catalana.

© iStock.com / t_kimura

<i>En el formulari que heu presentat hem trobat algunes errades que s'han de subsanar.</i>	<i>En el formulari que heu presentat hem trobat algunes errades que s'han d'esmenar/corregir/rectificar.</i>
<i>És urgent subsanar la teulada del poliesportiu.</i>	<i>És urgent arreglar/reparar la teulada del poliesportiu.</i>
<i>Els veïns exigeixen que l'Administració solventi el problema.</i>	<i>Els veïns exigeixen que l'Administració solucioni/resolgui el problema.</i>

La precisió que reclama el **llenguatge administratiu i jurídic** ens obliga a l'ús unívoc dels termes, les expressions i la fraseologia propis. Topem, però, amb la interferència del castellà que, en aquest camp lèxic, és més que notable, malgrat la tradició del llenguatge juridicoadministratiu català.

El verb **esmenar** significa 'rectificar errors materials d'un document administratiu o legal' i 'introduir canvis en un text sotmès a debat amb propostes d'addició, modificació o supressió, anomenades esmenes'.

Prové del llatí *emendare*, 'corregir faltes', i està documentat des del segle XIII.

Descripció de l'esmena:

S'ha detectat una errada a la clàusula vuitena del Plec de clàusules administratives particulars, que s'esmena en el sentit següent: [...]

S'han d'esmenar els errors del barem de mèrits.

També parlem del **període d'esmena** (en castellà, *período de subsanación*) o del **requeriment d'esmena** (en castellà, *requerimiento de subsanación*).

El verb **rescabalar** significa 'reparar o compensar la pèrdua o el perjudici que algú ha tingut'. La preposició *de* introdueix el complement que l'acompanya.

Prové del mot *cabal* i està documentat des del segle XVIII.

El **rescabament** és l'acció de *rescabalar*.

*Les dietes tenen com a objectiu **rescabalar** els treballadors **de** les despeses causades pels desplaçaments ordenats per l'empresa.*

*L'empresa de ferrocarrils **rescabalarà** els usuaris afectats **dels** diners que han pagat pel bitllet de tren.*

*La Generalitat **es rescabalarà de** la major part de les despeses ocasionades pel sinistre.*

(Exemples extrets del *Diccionari jurídic* de l'Institut d'Estudis Catalans.)

És habitual veure escrit **resarciment* o **resarcir*, un calc dels termes de la llengua castellana *resarcimiento* i *resarcir* (provinents del llatí *sarcire*, ‘sargir’).

Aquest procediment té per objecte tramitar i resoldre el resarciment dels danys materials produïts a la via pública.

Aquest procediment té per objecte tramitar i resoldre el rescabament dels danys materials produïts a la via pública.

El resarciment de despeses sanitàries s'autoritza en casos d'assistència urgent.

El rescabament de despeses sanitàries s'autoritza en casos d'assistència urgent.

Segons la Llei del sòl, la Diputació de Barcelona està legitimada per a exigir el resarciment i les indemnitzacions pels danys i perjudicis que es causin als parcs.

Segons la Llei del sòl, la Diputació de Barcelona està legitimada per a exigir el rescabament i les indemnitzacions pels danys i perjudicis que es causin als parcs.

© iStock.com / AndreyPopov

Podeu consultar l'apartat «[Lèxic administratiu i jurídic](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Locucions (I). Amb tots els respectes!

Al respecte sol situar-se al final d'una frase per tal de fer referència a un element lingüístic de la mateixa oració quan, per raons d'estil, se'n vol evitar la repetició.

Aquesta expressió també la podem substituir per una altra, per un pronom feble o bé podem suprimir-la.

*El debat sobre la nova llei ha estat ajornat; per tant, no hi ha novetats **al respecte**.*

*El debat sobre la nova llei ha estat ajornat; per tant, no hi ha novetats **sobre aquesta qüestió**.*

*Pel que fa a les subvencions d'enguany, no hem rebut encara cap notícia **al respecte**.*

Pel que fa a les subvencions d'enguany, no n'hem rebut encara cap notícia.

*La qüestió dels pressupostos està igual que la setmana passada; no hi ha cap novetat **al respecte**.*

La qüestió dels pressupostos està igual que la setmana passada; no hi ha cap novetat.

Les locucions *respecte a* (o *respecte de*) tenen el significat 'pel que fa a'.

Respecte a / respecte de les subvencions, demà se'n publica la resolució

Aquestes locucions no prescindeixen de les preposicions *a* o *de*.

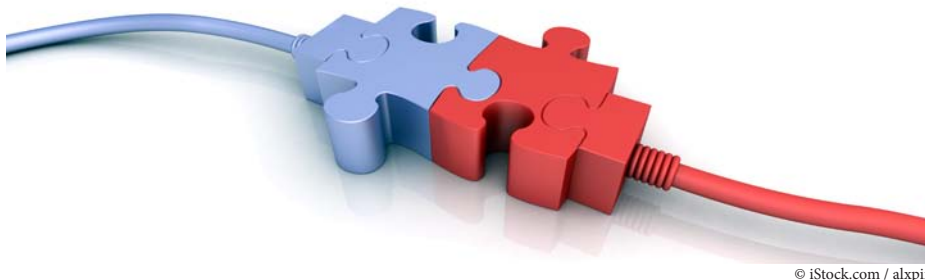
© iStock.com / stockstudioX

Cal no confondre la locució *al respecte* que acabem de veure amb el substantiu *respecte* precedit de la contracció de la preposició *a* amb l'article *el*.

*No li faltis **al respecte**.*

Respecte a és una **locució** que ens ajuda a presentar la informació.

Una locució és un grup de mots que fan de **connectors**; és a dir, relacionen oracions i paràgrafs, i assenyalen la distribució de les idees. Per tant, cohesionen el text i guien la lectura.

© iStock.com / alxpın

Locucions que ens ajuden a presentar la informació

<i>a propòsit de</i>	<i>amb referència a</i>	<i>amb relació a (*en relació a)</i>
<i>en el marc de</i>	<i>en l'àmbit de</i>	<i>en relació amb (*en relació a)</i>
<i>en un altre ordre de coses</i>	<i>pel que fa a</i>	<i>quant a (*en quant a)</i>
<i>respecte a</i>	<i>respecte de</i>	

**En quant a*, traducció literal de la locució espanyola *en cuanto a*, no és correcta.

En quant als terminis, ens hem de cenyir als establerts.

Quant als terminis, ens hem de cenyir als establerts.

En relació amb i ***amb relació a*** es poden considerar sinònimes quan signifiquen ‘pel que fa a’, ‘amb referència a’, ‘quant a’:

En relació amb la vostra proposta, us comuniquem que [...]

Amb relació a la vostra proposta, us comuniquem que [...]

Però aquestes dues locucions no són sinònimes quan *en relació amb* vol dir ‘en connexió amb’:

Posar una persona en relació amb una altra.

Posar una persona amb relació a una altra.

Hem d'evitar del tot **en relació a*, que no és correcta.

Podeu consultar l'apartat «[Altres locucions preposicionals](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Bon Nadal

Indiferent i al marge de la vida purament administrativa, arriba un moment de l'any, quan la tardor comença a perdre l'or de les seves coloracions variables, quan les castanyes i els panells han passat avall i l'abric ja agraeix la companyia de la bufanda, que trobem algú que ens diu: *Bon Nadal!* o *Bones festes!*

© Arxiu fotogràfic. Ajuntament de Barcelona

La referència al Nadal es fa sempre en singular; el plural només és acceptable si ens referim al Nadal de diversos anys.

Aquests Nadals els passarem a la muntanya.

Aquest Nadal el passarem a la muntanya.

Els nadals de la infantesa.

Per a més informació, podeu consultar el subapartat «Singulars genuïns, plurals innecessaris» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Les tres grans nits

Abans de Nadal celebrem la **nit de Nadal** (**nit bona*),¹ i podem anar a la **missa del Gall**.

La nit del 31 de desembre és la **nit de Cap d'Any** (**nit vella*), quan les dotze campanades ens ajuden a fer el trànsit d'un any a un altre. Una de les tradicions és menjar **els dotze grans de raïm** (**menjar-se el raïm, *els dotze raïms, *els dotze gotims*). La podem celebrar amb **el cotilló**, un conjunt de serpentines, confeti, espanta-sogres...

L'endemà, l'1 de gener, és el **dia de Cap d'Any** (**any nou*).

Finalment, el 5 de gener arriba la **nit de Reis**, quan hem d'anar a dormir d'hora perquè els Reis no ens trobin desperts.

¹ Els termes en vermell precedits d'asterisc són incorrectes.

Caga, tió!

El **tió** és el tronc on les criatures (i no tan criatures) piquen amb la intenció de rebre regals; **el cagatió** és l'acte de fer cagar el tió. L'expressió adequada és **fer cagar el tió** i no pas **cagar el tió**.

Enguany cagarem el tió a casa l'àvia.

Enguany farem cagar el tió a casa l'àvia.

Guarnim la casa?

Per a fer lluir la casa podem posar un arbre de Nadal i fer un pessebre. El pessebre el decorem amb **mol·sa**, i hi posem el naixement de Jesús. Una figura que no hi pot faltar és **el caganer**.

De la cadena de flors que pengem a les portes de casa, en diem **garlanda** (**guirnalda*). També podem decorar la casa amb una **ponsètia** (o flor de Nadal), amb **galzeran** (o brusc) i amb **grèvol** (o boix grèvol).

Els dolços

Després dels àpats de Nadal arriben les postres, per si ens hem quedat amb gana. Podem triar entre **massapà**, **neules**, **torrons**...

De torrons n'hi ha de forts, com el d'Alacant o el d'Agramunt, i de fluixos, com el de Xixona o el de crema (**iema*).

Benvolguts Reis d'Orient...

La nit de Reis anem a veure la **cavalcada** (*cabalcata, *cabalgada, *cabalgata, *cavalcata, *cavalgada, *cavalgata).

Els **Reis d'Orient** són **Melcior** (el rei blanc), **Gaspar** (el rei ros) i **Baltasar** (el rei negre). És tradició anomenar-los pel seu color. Se'ls atribueix la condició de savis i mags, i reben el tractament de Ses Majestats (amb majúscula!).

Els presents que els Reis porten al nen Jesús són **or**, **encens** (*incens) i **mirra**.

Aquest dia mengem **el tortell de Reis**, que conté una sorpresa i una fava.

Aprofitem aquesta Nota de llengua per a desitjar-vos Bon Nadal i Feliç any nou,
amb la cançó [Un camell d'Orient](#), de Manel,
i un fragment del Cant I d'El poema de Nadal, de Josep Maria de Sagarra.

*Avui el llavi cansat
vol estrafer l'alegria,
homes de bona voluntat;
avui la llengua impia
sembla com que demani caritat
per esborrar la gran malenconia
del nostre món atabalat.
Del nostre món de crits i arpelles,
de mandrejar encomanadís,
del nostre món cansat i gris,
de miserables coses velles
emmaskarades de vernís,
del nostre món tan lluny de les estrelles!*

*Malgrat això, l'alegria
la vull vermella en el meu cant,
trencant la monotonia
del somriure vergonyant.
Malgrat el vestit impotent
i la misèria carnal,
malgrat el pensament
de màquina i asfalt,
jo et vull sentir viva i lluent,
estrella de Nadal,
esgarrinxant el blau del firmament!*

Majusculitis

En medicina el sufix *-itis* designa inflamació de la part o l'òrgan assenyalat pel prefix, com ara *faringitis*, *otitis*, *conjuntivitis*, *laringitis*, etc. En sentit metafòric, la **majusculitis** ve a designar la inflamació o l'abús de les majúscules.

Amb aquest títol, el Servei Lingüístic del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya (CICAC) constata l'abús que molts professionals del dret fan de la lletra majúscula i donava a conèixer les publicacions de referència sobre l'ús de majúscules i minúscules, sobretot en textos administratius i jurídics.

Tot i que la Direcció General de Política Lingüística va establir (2004) unes convencions d'ús de la lletra majúscula, encara ara hi ha una tendència a abusar-ne.

Com que no tothom interpreta de la mateixa manera la norma general («els noms propis s'escriuen amb majúscula, i els noms comuns i genèrics, amb minúscula»), necessitem criteris d'estil que homogeneïtzin l'ús d'aquesta lletra.

Quatre criteris bàsics

1. Càrrecs, títols i tractaments genèrics, amb minúscula:

alcaldessa, presidenta, regidor, bisbe, senyora, doctora

Només s'escriuen amb majúscula si els càrrecs i títols van precedits del tractament protocol·lari i si els tractaments genèrics s'abreugen:

Il·lustríssima Senyora Alcaldessa
Excel·lentíssima Senyora Presidenta
Sra.

2. Entitats, institucions, organismes, òrgans de gestió, empreses, etc., amb majúscula totes les paraules, tret d'articles i preposicions:

Organisme Autònom de Gestió Tributària
Col·legi de Periodistes de Catalunya
Unitat de Suport Administratiu

3. Congressos, jornades, simposis, trobades, festivals, fires, competicions, exposicions, mostres, etc., amb majúscula totes les paraules, tret d'articles i preposicions:

VI Congrés de Mercats Municipals
Caminada Popular de Monistrol de Calders
Sal  Internacional de Turisme

4. Títols de documents oficials, plans, programes i projectes, amb majúscula la inicial de la primera paraula:

Estatut bàsic de l'empleat públic
Reial decret llei 4/2016, de 2 de desembre, de mesures urgents en matèria financera
Pla únic d'obres i serveis

Els plurals són noms comuns; per tant, s'escriuen amb minúscula:

organismes autònoms	Organismes Autònoms
lleis catalanes	Lleis catalanes
estats europeus	Estats europeus
administracions locals	Administracions locals
associacions de defensa forestal	Associacions de Defensa Forestal
consells comarcals	Consells Comarcals

Que una denominació sigui coneguda per una sigla, no vol dir que s'hagi d'escriure amb majúscula. Aix  només depèn de si és un nom comú o un nom propi i, en aquest cas, dels criteris d'estil establerts.

AD	Autorització de Despesa	autorització de despesa (nom comú)
IBI	Impost sobre Béns Immobles	impost sobre béns immobles (nom comú)
EBEP	Estatut Bàsic de l'Empleat Públic	Estatut bàsic de l'empleat públic (nom propi, títol d'un document oficial)
PUOSC	Pla únic d'Obres i Serveis	Pla únic d'obres i serveis (nom propi, títol d'un pla)

Quan cal, les majúscules s'accentuen.

SANT AGUSTÍ DE LLUÇANÈS	SANT AGUSTI DE LLU�ANES
SORTIDA D'EMERGÈNCIA	SORTIDA D'EMERGENCIA

Per a més informació, podeu consultar l'apartat «Funció distintiva» del capítol «Majúscules i minúscules» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Conte, comte, compte

Aquests tres noms són gairebé homòfons. Un mot homòfon és el que es pronuncia de la mateixa manera que un altre. Per exemple, *cup* i *cub*.

conte (*nom m.*): narració breu; gènere literari.

Derivats: **contar**, **contista**, **contacontes**.

«Una mà de contes» et convida a endinsar-te en el món de la imaginació.

Avui, a la biblioteca, hi ha un contacontes.

Pere Calders és molt conegut per la seva faceta de contista.

© Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA

comte, comtessa (*nom m. i f.*): títol nobiliari.

Derivats: **comtal**, **comtat**, **vescomtat**, **vescomte**, **vescomtessa**.

Ara viu al carrer del Rec Comtal.

El comte Dràcula, tot un clàssic del terror.

El títol nobiliari de vescomte és inferior al de comte.

compte (*nom m.*)

1. Càlcul; estat de les sumes a rebre o pagar; registre regular de transaccions pecuniàries.

Derivats: **comptabilitat**, **comptable**, **comptador**, **comptar**, **descomptar**, **descompte**, **recomptar**, **recompte**.

Hem de demanar el compte al cambrer.

Cal fer l'ingrés al compte corrent.

Hem de passar comptes.

Tenim comptes pendants.

© iStock.com / seb_ra

2. Exposició de motius, causes, raons, etc., que expliquen un esdeveniment (**donar compte de, retre compte de**).

No ha donat mai compte de la seva feina.

És el moment de retre compte de la nostra gestió.

3. Atenció, esment, cura (**anar amb compte; prendre en compte; tenir en compte**).

Aneu amb compte, que el terra rellisca.

Aneu en compte, que el terra rellisca.

Tindrem en compte totes les opinions.

Tindrem amb compte totes les opinions.

4. Alerta (interjecció)

Compte, que és un esborrany.

Si comparem tres llengües romàniques, català, castellà i francès, podem veure que a vegades hi ha coincidències però a vegades no.

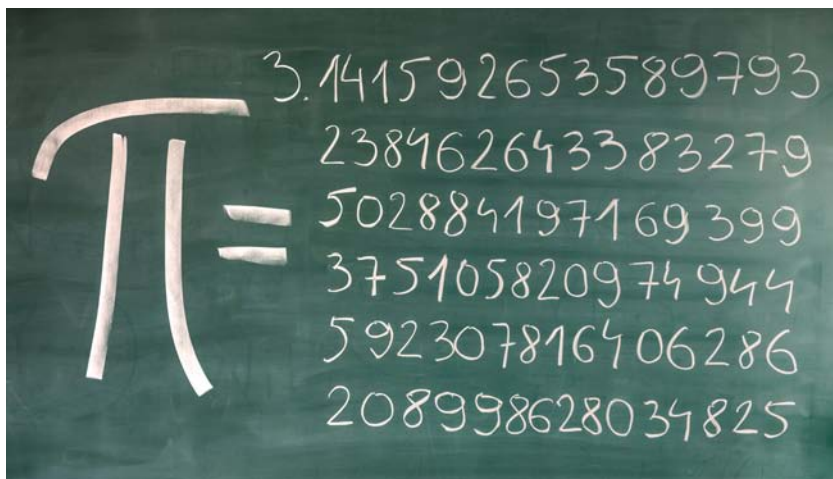
Català	Castellà	Francès
conte (nom m.) <i>Vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest conte s'ha acabat.</i>	cuento (nom m.) <i>Colorín, colorado, este cuento se ha acabado.</i>	conte (nom m.) <i>«La Petite Sirène» est un conte des frères Grimm.</i>
comte, comtessa (nom m. i f.) <i>La llegenda del comte Arnau.</i>	conde, condesa (nom m. i f.) <i>El título de conde se otorgaba a la nobleza.</i>	comte, comtesse (nom m. i f.) <i>Le comte vivait dans un château.</i>
compte (nom m.) <i>Ha obert un compte a l'estranger.</i> <i>Ha obert una compta a l'estranger.</i>	cuenta (nom f.) <i>Ha abierto una cuenta en el extranjero.</i>	compte (nom m.) <i>Il a ouvert un compte à l'étranger.</i>

Per a més informació, podeu consultar l'apartat «[El gènere](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Quin número!

Tens clara la diferència entre **nombre** i **número**? Tenen significats molt semblants, però s'usen en contextos diferents.

© iStock.com / domin_domin

nombre

1. És un sinònim de quantitat:

Ha augmentat el nombre d'alumnes per aula.

El nombre d'exemplars d'aquest llibre és molt reduït.

Un gran nombre de persones ha visitat el Palau Güell.

2. També s'utilitza com a concepte matemàtic, especialment en el discurs especialitzat de les matemàtiques, l'estadística, la física o la química:

Els nombres enters, els nombres primers...

Pi és un nombre irracional.

Hem d'aprendre el nombre atòmic dels elements químics.

3. En lingüística és la categoria gramatical que, en algunes llengües, marca els substantius, els determinants, els pronoms, els adjectius i els verbs com a entitats úniques o plurals a través de determinats trets formals.

Aquest adjectiu és invariable en gènere i nombre.

Vigilem la concordança entre gènere i nombre.

L'abreviatura de nombre és **nre.**

número

1. Es refereix a una xifra concreta:

*El número de telèfon de la centraleta és el 934 022 222.
Cal que indiqueu el número de registre.
El 9 és el meu número preferit.
S'ha publicat al DOGC número 5678.
Consulteu la pàgina número 46.*

2. Es refereix a cada edició d'una publicació periòdica:

*Ja ha sortit el número 23 de la revista local.
Publicarem un número extraordinari de la revista.*

3. Anomena una peça dins d'un espectacle:

*Un número de circ molt perillós.
Han preparat un número de ball.*

L'abreviatura de número és **núm.**

La paraula *número* la fem servir en moltes expressions populars. Per exemple:

*Fes números abans de demanar la hipoteca.
En sap molt, de números.
Sovint li prenen el número.*

I com hem d'escriure els nombres, amb xifres o amb lletres

En un text en què apareix alguna xifra aïllada, el criteri general a l'hora d'escriure els numerals cardinals és el següent:

- Si s'expressen amb tres mots o menys, s'escriuen amb lletres.

*S'han inscrit cent trenta-quatre participants al cros de la Diputació.
Cal designar tres representants per a la Comissió de Seguiment.*

- Si s'expressen amb tres mots o més, s'escriuen amb xifres (en el cas dels números compresos entre el vint-i-u i el vint-i-nou, la conjunció *i* no es compta com a paraula).

S'hi van inscriure 426 persones.

En alguns casos no tenim en compte el criteri general, sinó la naturalesa de la dada numèrica.

S'escriuen amb lletres

Quantitats aproximades:	<i>S'hi han apuntat unes quatre-centes persones</i>
Edat de les persones:	<i>Els més grans de divuit anys</i>
Durada de les coses:	<i>Un pont de dos-cents anys</i>
Dècades:	<i>La dècada dels seixanta</i>
Hores (segons el sistema tradicional):	<i>Són les tres toques</i>
Dates singulars:	<i>L'Onze de Setembre</i>

S'escriuen amb xifres

Davant d'abreviacions:	<i>22 km; 11 %; 12.30 h</i>
Sessions:	<i>La sessió 10 de la Comissió</i>
Punts de l'ordre del dia:	<i>Debatrem tot seguit els punts 3 i 4</i>
Resultats de les votacions:	<i>La proposta s'aprova per 8 vots a favor i 2 en contra</i>
Textos normatius:	<i>El Reial decret 23/2012</i>
Articles, apartats i annexos:	<i>L'annex 1 del document</i>
Númers de registre i numeracions d'identificació:	<i>La norma ISO 9001</i>
Dates, telèfons i horaris:	<i>13 de febrer de 2017</i>
Adreces postals:	<i>Carrer de Santa Madrona, 26. 08001 Barcelona</i>
Vies públiques:	<i>N-142</i>
Cursos acadèmics i altres períodes:	<i>Pla de mandat 2016-2019</i>

Les quantitats apareixen en moltes locucions i frases fetes, i també en expressions amb sentit figurat. Aquests números s'escriuen sempre amb lletres.

*Li van cantar les quaranta.
T'ho he dit mil vegades.
Només han caigut quatre gotes.
Anava de vint-i-un botó.
És com començar de zero.
Això ja sembla can seixanta.
S'espatlla cada dos per tres.
Hem de tocar el dos!*

Von Holger.Ellgaard - Eigenes Werk

Per a més informació, podeu consultar el capítol «[Escriptura dels nombres](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Trànsit, tràfic, tràfec

Sovint confonem les paraules **trànsit**, **tràfic** i **tràfec**, especialment en els contextos en què hi ha idea de moviment.

trànsit

Quan volem referir-nos a la circulació de persones i vehicles per carrers i vies públiques, al moviment d'embarcacions o d'avions, de ferrocarrils, etc., hem d'utilitzar la paraula *trànsit*.

S'ha reduït el trànsit de persones al port de Barcelona.

Les càmeres de trànsit mostren un accident en aquest punt.

© iStock.com / RiverNorthPhotography

I com es diu *Jefatura Provincial de Tráfico* en català?

Atès que en català no hi ha cap equivalent de *jefatura* creat a partir del mot *cap*, i tenint en compte que no es pot traduir aquest terme per un de més pròxim, com ara direcció o servei, perquè a l'organigrama hi ha altres unitats de rang superior o inferior que tenen aquestes designacions (la **Pre-fectura Provincial de Trànsit** depèn de la Direcció General de Trànsit), la forma equivalent proposada i utilitzada és **prefectura**.

La persona que n'és la responsable té el càrrec de cap de la Prefectura Provincial de Trànsit.

A Catalunya, el **Servei Català de Trànsit** (SCT) és l'organisme de referència de la gestió de la mobilitat i de les polítiques de seguretat viària.

tràfic

Significa ‘comerç’ i ‘transport de mercaderies’; es limita a l’intercanvi comercial o mercantil, i s’aplica especialment al comerç il·legal.

S’analitza la situació dels aeroports amb més tràfic comercial.

Han detingut tres persones al port per tràfic de drogues.

En llenguatge judicial, parlem de *tràfic d’influències*, un delictes, i *tràfic jurídic*, les actuacions jurídiques que es donen en un temps i un espai concrets.

L’han acusat de tràfic d’influències.

Els béns de domini públic estan fora del tràfic jurídic privat.

tràfec

És un afer que causa enrenou o maldecaps.

Avui hi ha molt de tràfec a l’oficina.

Quan estem ocupats en un treball gran, difícil, urgent, diem que estem molt atrafegats.

No em distreguis, que estic molt atrafegat.

Tràfec també és l’acció de fer passar una cosa d’un lloc a un altre.

A l’aeroport hi ha un gran tràfec de maletes.

© iStock.com / baona

*Hi havia tant de trànsit (i no **tràfic**) que no he pogut arribar abans.
Augmenta el trànsit ferroviari (i no **tràfic**).
El van condemnar per tràfic (i no **tràfec**) d’estupefaents.*

Gentilicis: com es diuen els de...?

El **gentilici** és l'adjectiu amb què designem la nació, l'origen d'algú o alguna cosa. Bàsicament equival a *natural de*, *relatiu* o *pertanyent a*, *habitant de*.

Així, els habitants de Manresa s'anomenen *manresans*. Però com es denominen correctament els habitants del Maresme o del Garraf?

Els gentilicis es formen per derivació a partir del topònim. La major part no presenten dificultat, especialment si coneixem els mecanismes de derivació.

© iStock.com / zimmytws

Pocs dubtes hauríem de tenir per a designar els naturals de Sevilla (sevillans), València (valencians) o Mataró (mataronins).

Els sufixos més usuals en la formació de gentilicis són aquests:

-à, -ana	<i>biguetà, biguetana (Bigues i Riells)</i> <i>algerià, algeriana (Algèria)</i> <i>tunisià, tunisiana (Tunísia)</i>
-í, -ina	<i>igualadí, igualadina (Igualada)</i> <i>algerí, algerina (Alger, capital d'Algèria)</i>
-enc, -enca	<i>maresmenc, maresmenca (Maresme)</i> <i>garrafenc, garrafenca (Garraf)</i> <i>tunisenc, tunisenca (Tunis, capital de Tunísia)</i>
-ès, -esa	<i>moianès, moianesa (Moià)</i> <i>cordovès, cordovesa (Còrdova)</i> <i>pakistanès, pakistanesa (Pakistan)</i>

I n'hi ha d'altres que són menys productius:

-eny, -enya	<i>malagueny, malaguenya (Màlaga)</i>
-er, -era	<i>brasiler, brasilera (Brasil)</i>
-ol, -ola	<i>roquero, roquera (la Roca del Vallès)</i>

Més d'un gentilici

Una mateixa localitat pot tenir més d'un gentilici.

viverencs i *serrateixencs* → habitants de Viver i Serrateix

barceloní i *barcelonès* → habitants de Barcelona

En aquest cas, la forma *barcelonès*, més antiga, ha caigut en desús i ha deixat pas a *barceloní*, que és la més estesa actualment.

nord-americà i *estatunidenc* → habitants dels Estats Units d'Amèrica

Nord-americà també designa els habitants d'Amèrica del Nord; per tant, inclou el Canadà i Mèxic. Per a desfer ambigüitats podem fer servir el gentilici *estatunidenc* (habitant dels Estats Units).

magribí i *magrebi* → habitants del Magrib, que també rep el nom del Magreb

Sense gentilici

Algunes poblacions no tenen gentilici. Si bé tenim adjectius consolidats per la tradició (osonenc, d'Osona; bagenc, del Bages), els diccionaris no consignen cap forma, per exemple, per a designar els naturals de Tavertet o els de la Conca de Barberà; en aquests casos són coneguts com «els habitants de», «la població de», «els veïns de», o simplement «els de».

Els habitants de Tavertet.

Els veïns de la Conca de Barberà.

Els de Castella-la Manxa.

Els habitants de La Rioja.

La població del Regne Unit.

Els habitants de Singapur.

Per a més informació, podeu consultar l'annex «[Comarques, municipis i gentilicis de la província de Barcelona](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Les borses de treball al tauler d'anuncis

De vegades se'n diu **bossa de treball*, però el terme adequat és *borsa de treball*.

Borsa de treball

En un àmbit general, és el servei públic o privat que gestiona demandes i ofertes de treball i que fa de mitjancer entre les persones que busquen feina i hi estan inscrites i les organitzacions que busquen candidats per a cobrir llocs de treball.

En l'àmbit de l'Administració pública, és la llista de persones de reserva per a la contractació temporal o de reforç.

El terme *borsa*, tot sol, és el lloc públic on es reuneixen els agents de canvi, on es negocien els valors mobiliaris admesos a cotització.

L'edifici gòtic de la Casa Llotja de Mar, construït a la segona meitat del segle XIV, va ser la primera seu de la Borsa de Barcelona.

Per extensió, *borsa* és sinònim de *borsa de valors*, *mercat de valors* i *primer mercat*.

La protagonista de la novel·la és una agent de canvi i borsa.

L'adjectiu derivat de *borsa* és *borsari*, *-ària*, i no **bursàtil*:

societat borsària
índex borsari
bo borsari

Tauler d'anuncis

Del nom *taula* deriven, entre altres termes, *tauler*, *taulell* i *tauló*, que de vegades es confonen.

Taulell és la taula estreta i llarga dels establiments comercials damunt la qual es mostren els gèneres als clients i es fan les transaccions.

El senyor Esteve es va passar la vida darrere el taulell.

Del taulell d'un bar també en diem *barra*.

L'adjectiu *mostrador* no té el significat de *taulell*:

El senyor Esteve es va passar la vida darrere el mostrador.

També hi ha altres taulells utilitzats com a superfície de treball: *el taulell de cuina* (marbre), *el taulell d'un laboratori*, *el taulell de facturació*, *un taulell d'informació*, etc.

Amb l'autofacturació, això de fer cua [al taulell de facturació] s'ha acabat.

Amb l'auto check-in, això de fer cua [al mostrador de facturació] s'ha acabat.

Tauler, en canvi, fa referència a la peça de fusta, o d'altres materials, plana, llisa i prima que pot tenir diverses utilitats.

Hi ha el tauler de delineant, el d'anuncis (o *avisos*), el d'escacs o de dames, etc.

Trobaràs aquesta informació al tauler d'anuncis que hi ha al vestíbul.

Trobaràs aquesta informació al taulell d'anuncis que hi ha al vestíbul.

© iStock.com / catalin_marcu

En bàsquet, el **tauler** és la superfície rectangular en què es fixa el cèrcol, del qual penja la xarxa, per on s'ha de fer entrar la pilota.

Tercer tir al tauler!

En l'àmbit dels productes informàtics, tenim el *tauler de control* i el *tauler informatiu* (en anglès, *control panel* i *information panel*):

Al Tauler de control, feu clic a «Afegeix o elimina programes».

Al Panel de control, feu clic a «Afegeix o elimina programes».

Finalment, un **tauló** és una peça de fusta llarga, estreta i plana, de secció rectangular, que s'empra principalment en treballs de fusteria i construcció.

Consulteu altres parelles conflictives a l'apartat «[Remarques sobre els sufixos](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

La bossa o la vida!

Amb aquesta expressió intimidatòria s'exigia la *bossa*, el 'saquet de cuir, de roba, etc., per a portar diners', sota pena de la vida.

En al·lusió metafòrica a aquesta bossa, ens referim a la 'quantitat de diners de què es disposa'.

Barcelona és bona si la bossa sona; tant si sona com si no sona, Barcelona és bona.

Per extensió, *bossa* significa 'saquet per a guardar tota mena d'objectes':

Bossa d'anar a comprar
Bossa d'escombraries
Bossa de mà
Bossa de viatge
Bossa de pa (o coixinera de pa)
Bossa d'aigua calenta

Les bosses poden ser de roba, de plàstic, de pell, de malla, d'un sol ús, reciclables, compostables, etc.

*L'objectiu per al 2020 és reduir el 90 %
 del consum de bosses comercials amb
 nanses d'un sol ús.*

En medicina, és la cavitat o estructura anatòmica en forma de bossa:

Bossa ilíaca
Bossa gengival
Bossa plantar
Bossa sinovial

Metafòricament, *bossa* és part d'un conjunt diferenciada de les que l'envolten:

Bossa d'immigració
Bossa d'aire ('porció d'aire atmosfèric menys dens que el del voltant')
Les bosses de pobresa es concentren en els suburbis de la ciutat.

Mots derivats

desembossar: 'algú, pagar, de la seva bossa (un import)'.

Els turistes nòrdics han desembossat 834 milions d'euros, seguits pels alemanys, francesos i italians, que han gastat menys.

Sinònims: *desemborsar*, *desembutxacar* ('pagar de la seva butxaca'), *gastar*.

No l'hem de confondre amb *desembossar* (o *desembussar*), derivat d'*embós* (o *embús*):

És recomanable netejar els sifons i desembossar les canonades.

El nom *desembossament* és l'acció de desembossar diners, i també l'import desembossat.

reembossar: 'cobrar (una quantitat que s'havia prestat, donat)' i 'tornar (una quantitat) a qui l'havia desembossada'.

En aquests casos es determina l'obligació de reembossar només l'import de la transferència. L'entitat bancària els ha de reembossar l'import que els va cobrar de més.

Sinònims: *reemborsar*, *retornar*, *reintegrar*, *liquidar*, etc.

El *reembossament* (o *reemborsament*) és l'acció i l'efecte de reembossar.

Sol·licitud de reembossament de despeses mèdiques.

La locució *contra reembossament* (o *contra reemborsament*) s'aplica a la compravenda en què es fa el pagament quan es rep la mercaderia objecte del contracte.

Hem de pagar els llibres contra reembossament.

Finalment tenim l'adjectiu *reembossable* (o *reemborsable*):

D'acord amb l'assegurança, aquestes despeses no són reembossables.

Els mots *bossa* i *borsa* provenen del llatí *bursa* ('pell', 'cuir'), però s'han anat especialitzant, de manera que *bossa* ha tendit cap al sentit literal i *borsa* cap a sentits més figurats.

Vegeu la nota de llengua 20, «[Les borses de treball al tauler d'anuncis](#)».

Consulteu altres parelles conflictives a l'apartat «[Remarques sobre els sufixos i derivats no equivalents](#)» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Tanmateix o així mateix?

Tanmateix i *així mateix* són conjuncions i enllacen oracions o elements d'una mateixa oració, però tenen significats diferents.

tanmateix ≠ així mateix

tanmateix

Adverbi que vol dir 'però', 'tot i això', 'no obstant (això)', 'en canvi', 'malgrat tot'. Expressa que una cosa té lloc, malgrat allò que semblava oposar-s'hi.

Els informes no són favorables; tanmateix, ens hem d'esperar a la votació.

Plovia a bots i barrals i, tanmateix, vam sortir d'excursió.

Disposem d'un llenguatge jurídic català útil i dinàmic. Tanmateix, en alguns àmbits del món del dret, aquest tecnolèctec encara té greus dificultats.

També pot significar 'lògicament', 'naturalment', 'sens dubte', 'és clar'.

Tanmateix ha suspès: no podia aprovar sense estudiar.

Totes les canonades s'han glaçat: tanmateix ha fet molt de fred.

En el registre neutre i formal, els arcaismes (els mots que han caigut en desús) i els cultismes (els mots manllevats a les llengües clàssiques) no són adequats; els podem substituir per expressions més actuals.

En lloc de *nogensmenys* és preferible *no obstant això*, *tanmateix*.

així mateix

Locució adverbial que vol dir ‘també’, ‘de la mateixa manera’, ‘a més’.

Hem de presentar la sol·licitud al registre i, així mateix, el DNI original.

Ho escriurem així mateix, tal com ens han dit.

Recorda-li tot això que et dic, i recomana-li, així mateix, que ho faci avui.

Cal evitar usar la forma incorrecta *ademés* en lloc de *a més*, *a més a més* o altres locucions que expressen continuïtat.

Tanmateix i *així mateix* se solen confondre, i a *tanmateix* se li dóna incorrectament el sentit d'*així mateix*, quan vol dir precisament el contrari:

La llei defineix aquesta actuació com a delictiva. Tanmateix, regula les sancions aplicables en cada cas.

La llei defineix aquesta actuació com a delictiva. Així mateix, regula les sancions aplicables en cada cas.

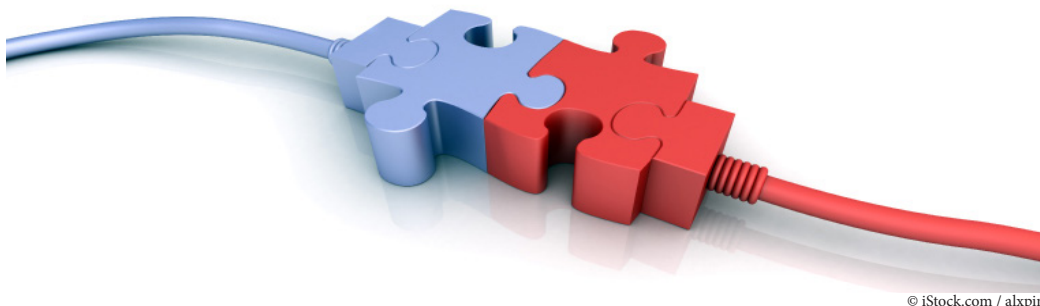
Volem crear un espai de difusió de termes jurídics. Tanmateix, mirarem de connectar amb altres llocs de la xarxa que també en tinguin.

Volem crear un espai de difusió de termes jurídics. Així mateix, mirarem de connectar amb altres llocs de la xarxa que també en tinguin.

La informació sobre aquesta convocatòria ja ha arribat al Departament. Tanmateix, teniu a la vostra disposició un exemplar del BOPB.

La informació sobre aquesta convocatòria ja ha arribat al Departament. Així mateix, teniu a la vostra disposició un exemplar del BOPB.

L'adverbi **tanmateix** i la locució **així mateix** fan de connectors, és a dir, relacionen oracions i paràgrafs, i assenyalen la distribució de les idees. Per tant, cohesionen el text i guien la lectura.

© iStock.com / alxpin

Locucions que ens ajuden a expressar oposició

<i>així com</i>	<i>així i tot</i>	<i>això no obstant</i>
<i>al contrari</i>	<i>altrament</i>	<i>amb tot</i>
<i>ara bé</i>	<i>ben al contrari</i>	<i>contràriament</i>
<i>mentre que</i>	<i>no obstant això</i>	<i>tanmateix</i>

Locucions que ens ajuden a desenvolupar o continuar explicant un tema

<i>a més</i>	<i>així</i>	<i>així mateix</i>
<i>això és</i>	<i>altrament</i>	<i>com també</i>
<i>d'altra banda</i>	<i>dit d'una altra manera</i>	<i>efectivament</i>
<i>és més</i>	<i>més encara</i>	<i>o sigui</i>

Vegeu la nota de llengua 13, «**Locucions (I). Amb tots els respectes!**».

També podeu consultar l'apartat «**Altres locucions preposicionals**» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Novetats ortogràfiques I

Adeu als accents diacrítics

Bé, a tots no. En queden quinze i tots són monosíl·labs.

bé (béns)	déu (déus)	és
mà	més	món
pèl (pèls)	què (quès)	sé
sí (sís)	sòl (sòls)	són
té	ús	vós

L'accent diacrític, és a dir, distintiu, estableix una distinció entre mots que tenen la mateixa forma gràfica però un significat diferent.

Mots amb accent diacrític		Mots sense accent diacrític	
bé	Nom masculí (pl. béns): <i>Voler el bé</i> <i>Declaració de béns i interessos</i> Adverbi: <i>Un conte que acaba bé</i> Conjunció: <i>Bé que ho sabien</i> Interjecció: <i>Molt bé!</i>	be	Nom masculí (pl. bens), 'anyell': <i>I un be negre amb potes rosses!</i> <i>Els bens són béns semovents</i> Nom femení (pl. bes), 'nom de la lletra b': <i>Acabar s'escriu amb be</i> <i>Confon les bes i les pes</i>

Mots amb accent diacrític		Mots sense accent diacrític	
déu	Nom masculí (pl. déus): <i>Per l'amor de Déu!</i> <i>Musulmans, jueus i cristians creuen en un sol déu</i> <i>Els déus i les deesses de l'Olimp</i>	deu	Nom femení (pl. deus), 'font': <i>Una altra deu que s'ha eixugat</i> <i>Les termes eren a prop de deus d'aigua calenta</i> Numeral cardinal, nom masculí (pl. deus) i femení plural: <i>Cinc per dos fan deu</i> <i>Ha tret un deu</i> <i>Ha tret dos deus</i> <i>Són les deu</i> Verb <i>deure</i>: <i>No em deu res</i> <i>Li deus una disculpa</i>
és	Verb <i>ser</i> (o <i>ésser</i>): <i>És urgent</i> <i>La Comissió n'és responsable</i>	es	Pronom feble: <i>Es reuniran la setmana vinent</i> Plural de <i>e</i>, 'nom de la lletra <i>e</i>': <i>Fa unes es que semblen as</i>
mà	Nom femení (pl. mans): <i>Dona-li la mà</i> <i>Renteu-vos les mans</i>	ma	Possessiu àton (pl. mes): <i>Només ho saben ma mare i mes cosines</i>
més	Adverbi: <i>No n'hi ha més</i> Quantitatiu: <i>Ara és més responsable</i> Nom masculí: <i>El signe més</i>	mes	Nom masculí (pl. mesos): <i>El mes de juliol</i> <i>Els mesos d'estiu</i> Conjunció adversativa: <i>Va assegurar que vindria, mes no vindrà</i> Plural del possessiu àton <i>ma</i>: <i>Mes ties i mes cosines</i>
món	Nom masculí (pl. mons): <i>Roda el món i torna al Born</i> <i>Escoles d'altres mons</i>	mon	Possessiu àton (pl. mos): <i>Mon pare</i> <i>Mos cosins</i>

Mots amb accent diacrític		Mots sense accent diacrític	
pèl	Nom masculí (pl. pèls): <i>No té pèl a la barba</i> <i>Unes imatges que posen els pèls de punta</i>	pel	Contracció de <i>per</i> i <i>el</i> (pl. pels): <i>Jornada organitzada pel Servei d'Esports</i> <i>Vaguen pels carrers</i>
què	Relatiu precedit de preposició: <i>El projecte en què ha participat és excel·lent</i> Interrogatiu: <i>Què volen?</i> <i>Escolta bé què volen</i> Exclamatiu: <i>Què dius ara!</i> Nom masculí (pl. quès): <i>El què, el com i el quan</i> <i>Vol saber tots els quès d'aquest assumpte</i>	que	Relatiu: <i>El projecte que lideren</i> Conjunció: <i>Diuen que acceptarà el càrrec</i> Quantitatiu: <i>Que interessant!</i>
sé	Verb <i>saber</i> : <i>Sé que ho intentarà</i>	se	Pronom feble: <i>No se sap qui ho ha fet</i>
sí	Adverbi afirmatiu: <i>Sí, sí, ja podeu entrar</i> <i>Sí que és veritat</i> Nom masculí (pl. sís), 'afirmació': <i>Per un sí o per un no</i> <i>El resultat és de 17 sís contra sis nos</i>	si	Pronom reflexiu o recíproc: <i>Sempre parla de si mateixa</i> Conjunció: <i>Si beus, no condueixis</i> <i>No sap si l'admetran</i> <i>Si que anem bé!</i> Nom masculí (pl. sis), 'nota musical': <i>Quartet en si bemoll</i> <i>Dos sis bemolls</i> Nom masculí (pl. sins), 'interior': <i>En el si de la Comissió</i> <i>Els sins nasals</i>

Mots amb accent diacrític		Mots sense accent diacrític	
sòl	Nom masculí (pl. <i>sòls</i>), ‘superfície del terreny’: <i>Sòl fèrtil</i> <i>Sòls arenosos prop del mar</i>	sol	Nom masculí (pl. <i>sols</i>), ‘astre’, ‘nota musical’: <i>Cada dia surt el sol</i> <i>Clau de sol</i> Adjectiu (pl. <i>sols</i>): <i>Sol i de dol...</i> <i>Passen massa estona sols</i> Verb <i>soler</i>: <i>Hi sol ploure força</i> <i>Sols anar-hi sovint?</i>
		-----	-----
		sols	Adverbi: <i>Tan sols han dit que no vindran</i>
són	Verb <i>ser</i> (o <i>ésser</i>): <i>Són conductes inadmissibles</i>	son	Nom masculí (pl. <i>sons</i>), ‘acte de dormir’: <i>Un son plàcid</i> <i>Els sons dels infants</i> Nom femení (pl. <i>sons</i>), ‘ganes de dormir’: <i>Tenen molta son</i> Possessiu àton (pl. <i>sos</i>): <i>Hi anirà amb son pare</i> <i>Hi anirà amb sos germans</i>
té	Verb <i>tenir</i>: <i>Té molta responsabilitat</i> <i>Té, agafa-ho fort</i>	te	Pronom feble: <i>Ves-te’n</i> Nom masculí (pl. <i>tes</i>), ‘arbret’, ‘infusió’: <i>El te és originari de l’Àsia meridional</i> <i>Te verd</i> Nom femení (pl. <i>tes</i>), ‘nom de la lletra t’: <i>Confon les tes amb les eles</i>

Mots amb accent diacrític		Mots sense accent diacrític	
ús	Nom masculí (pl. <i>usos</i>), 'acció d'usar': <i>Ús indegut del mobiliari urbà</i> <i>Usos i costums</i>	us	Pronom feble: <i>Us comunico que...</i> <i>No vol decebre-us</i> Plural de <i>u</i> , 'nom de la lletra <i>u</i> ': <i>Fa unes us que semblen enes</i>
vós	Pronom fort: <i>I què en penseu, vós?</i>	vos	Pronom feble: <i>Porteu-vos bé</i>

Conserven l'accent diacrític els mots derivats i compostos?

Els derivats i compostos (sense guionet) **no** duen accent diacrític:

adeu, adeu-siau, marededeu, pregadeu, semideu

rodamon, entresol, subsol, a contrapel, repel

Però els compostos amb guionet el conserven:

pèl-roig, déu-vos-guard, déu-n'hi-do, mà-llarg, més-dient

Déu, adeu, adeu-siau i déu-vos-guard

El mot derivat *adeu* i el compost *adeu-siau* perden l'accent diacrític del mot primitiu *déu*.

Déu-vos-guard, en canvi, el manté, perquè és un compost que s'escriu amb guionet.

(Encara que *adeu-siau* s'escrigui amb guionet, observem que el primer formant, *adeu*, derivat de *déu*, ja s'escriu sense accent diacrític.)

© iStock.com / efks

Quinze són quinze...

Recordem que, tret dels quinze, tots els altres monosíl·labs i qualsevol paraula de més d'una síl·laba s'escriuen sense accent diacrític.

«*D^ona sang*». A Catalunya *són* necessàries mil donacions diàries. Ja en *d^ones*?

El cafè *m^olt* s'ha acabat. *V^es* a comprar-ne *més*.

El llibre presenta situacions de la vida quotidiana, en *què* avis, fills i *n^ets* conviuen gràcies a l'humor.

S'ha arribat a un acord sobre l'*ús* de l'equipament, un *bé* comú que calia protegir.

Si diuen que *sí*, *s^oc* conscient que necessitaré *Déu* i ajuda.

Parlarà sobre els *sòls* i la biodiversitat forestal.

Sé que *té* tots els *béns* hipotecats.

Treballa a l'Institut Català del *Sòl*.

Rentar-se *bé* les mans evita malalties infeccioses.

Aquestes *b^otes* *són* de fusta de castanyer.

F^ora bo que ens poséssim d'acord amb els veïns de l'*entresòl*.

Si *v^ens* a veure la directora, ara no hi *és*.

Un deliciós batut de *m^ores*.

Els bens *són* *béns* semovents.

Ho han explicat amb tots els *pèls* i senyals, *és* a dir, amb tots els *ets* i *uts*.

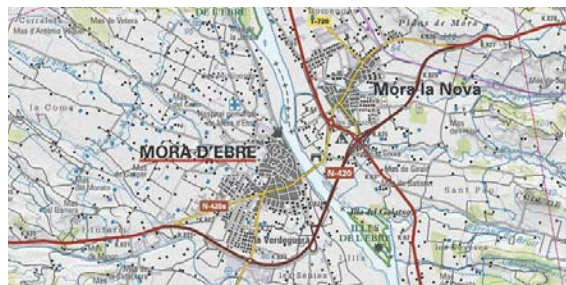
Els *òssos* que es reintrodueixen als Pirineus *v^enen* d'Eslovènia.

Un *pèl-roig* entremaliat que no *té* *pèls* a la llengua.

El Festival de Fes de les Músiques Sagrades del *Món* *té* lloc cada any a principis de juny.

Els **topònims catalans** que consten d'algun mot que abans s'escrivia amb accent diacrític i ara no, mantenen l'accent per les dificultats legals que el canvi podria ocasionar:

Móra d'Ebre

El corrector ortogràfic del Word

El corrector ortogràfic del Word no detecta els errors d'accentuació en totes aquestes paraules, ja que en el seu diccionari intern tan correcte és *sol*, per exemple, com *sòl*. Només el context determina si estan ben accentuades o no.

Els **Serveis Lingüístics de la Universitat de Barcelona** han posat a l'abast de tots els usuaris un diccionari d'exclusions que pot facilitar l'adaptació a la reforma ortogràfica. Us el podeu instal·lar seguint els passos d'[aquest vídeo](#).

Si teniu cap dubte, adreceu-vos a assessoramentllengua@diba.cat.

El motor de cerca Optimot i el DIEC 2 ja han incorporat les novetats ortogràfiques.

Podeu consultar les novetats ortogràfiques al document «[Novetats de l'Ortografia catalana](#)» de la pàgina d'Assessorament lingüístic de la Intradiba.

Vegeu, també, la nota de llengua 9, «[Passió pels diacrítics](#)». En el moment de publicarla, l'Institut havia anunciat que els mots amb accent diacrític es reduïen a catorze; finalment, però, hi ha afegit *sòl*. D'altra banda, el temps d'aplicació de les novetats ha passat de cinc a quatre anys.

Font: Institut d'Estudis Catalans. [Ortografia catalana](#).

Novetats ortogràfiques II Apostrofació i dièresi

apostrofació (')

dièresi (¨)

apostrofació Abans l'article femení *la* no s'apostrofava davant de mots començats amb el prefix *a-* de negació o separació; per exemple, *la amoralitat*. La raó era evitar la confusió amb el mot primitiu i el mot derivat; per exemple, entre *la moralitat* i *l'amoralitat*.

Ara, però, segons la nova *Ortografia catalana*, l'article *la* s'apostrofa d'acord amb les regles ortogràfiques generals: *l'amoralitat*, *l'anormalitat*, *l'arrítmia*, *l'asèpsia*, *l'asimetria*.

Certament, en un text escrit, no hi ha confusió entre *l'amoralitat* i *la moralitat*, ja que l'escriptura resol el dubte. En canvi, oralment, sí que es tendeix a pronunciar amb prou claredat *la amoralitat*, si és necessari, per a evitar la confusió.

Fem memòria

Ús de l'apòstrof en els articles *el* i *la*, i la preposició *de*

el	S'apostrofa	Davant vocal (precedida o no de <i>h</i>)	<i>l'agost</i> , <i>l'espai</i> , <i>l'Hospitalet</i> , <i>l'humor</i> , <i>l'intèrpret</i> , <i>l'IPC</i> , <i>l'FMI</i> , <i>l'1 de juny</i> , <i>l'XI Congrés</i> , <i>l'apt. 33</i> , <i>el director de l'Ara</i>
		Davant <i>s</i> seguida de consonant	<i>l'statu quo</i> <i>l'Sporting de Lisboa</i>
	No s'apostrofa	Davant <i>i</i> o <i>u</i> semivocàliques (precedides o no de <i>h</i>)	<i>el iogurt</i> , <i>el iode</i> , <i>el ioga</i> , <i>el Iemen</i> , <i>el IEN</i>
		Davant <i>h</i> aspirada	<i>el hawaià</i> <i>el hobby</i>

la	S'apostrofa	Davant vocal que no sigui ni <i>i</i> ni <i>u</i> àtones (precedides o no de <i>h</i>)	<i>l'àgora, l'eina, l'urna, l'opinió, l'Índia, l'ONG, l'FP, l'OMS, l'XI edició, l'AP-7, l'Excma. Sra. Presidenta</i>
	No s'apostrofa	Davant <i>i</i> o <i>u</i> àtones (precedides o no de <i>h</i>)	<i>la instància, la intèrpret, la institució, la humanitat, la UAB, la ITV, la UdL</i>
		Davant <i>i</i> o <i>u</i> semivocàliques (precedides o no de <i>h</i>)	<i>la iaia, la iarda, la hiena, la UEFA, la UOC</i>
		Davant <i>s</i> seguida de consonant	<i>la Schola Cantorum la Scala de Milà</i>
		Davant <i>h</i> aspirada	<i>la Hillary, la Hansa</i>
		Davant les lletres i els noms de les lletres	<i>la f, la efa, la s, la hac</i>
		Davant els mots <i>una</i> (hora), <i>ira</i> i <i>host</i> , i en el topònim <i>la Haia</i>	<i>A la una arribarem a la Haia</i>

de	S'apostrofa	Davant vocal (precedida o no de <i>h</i>)	<i>corrent d'aire, punt d'inflexió, un curs d'FP, un projecte d'R+D, la tertúlia d'Els Quatre Gats, la van titllar d'«incompetent»</i>
	No s'apostrofa	Davant <i>i</i> o <i>u</i> semivocàliques (precedides o no de <i>h</i>)	<i>tintura de iode un amic de Huelva</i>
		Davant <i>s</i> seguida de consonant	<i>una obra de Schnitzler un conjunt de scherzos</i>
		Davant <i>h</i> aspirada	<i>la pregunta de Hamlet un ciutadà de Hollywood</i>
		Davant les lletres i els noms de les lletres	<i>en forma de S seguit de efa</i>

Davant els nombres i les sigles que es lletregen tenim en compte el so vocàlic inicial, no pas la grafia: *un import d'11* (= onze) *milions*; *l'XI* (= onzè) *Congrés*; *l'FP* (= efa).

dièresi

Recordem que una de les funcions de la **dièresi** és indicar que la *i* o la *u* no forma diftong amb la vocal contigua; és a dir, que s'ha de pronunciar separadament, en cops de veu diferents:

fei-na *ve-ï-na*

ï

(¨)

ü

(Això sempre que, seguint les regles d'accentuació, no puguem marcar la destrucció del diftong amb l'accent, com és el cas de *ve-í*.)

Un dels casos en què apareix aquesta dièresi que indica que no hi ha diftong és en els cultismes derivats acabats amb els sufixos *-isme*, *-itat*, *-itzar*, etc., malgrat que en el mot primitiu hi ha diftong:

ar-ca-ït-zant, *ar-ca-ït-zar* (*ar-caic*)
eu-ro-pe-ït-zant, *eu-ro-pe-ï-tat* (*eu-ro-peu*)
he-ro-i-ci-tat (*he-roï*)
la-ï-ci-tat (*laic*)
flu-ï-de-sa, *flu-ï-di-tat* (*fluid*)

S'exceptuen, i aquesta és la **novetat**, els derivats amb el **sufix -al**, atès que es manté el diftong del mot primitiu:

coi-tal, *col-loi-dal*, *es-fe-roï-dal*, *flui-dal*, *he-li-coi-dal*, *lai-cal*, *rom-boi-dal*,
tra-pe-zoi-dal, etc.
(*coit*, *col-loi-de*, *es-fe-roï-de*, *fluid*, *he-li-coi-de*, *laic*, *rom-boi-de*, *tra-pe-zoi-de*,
etc.)

Tots aquests derivats s'havien escrit amb dièresi.

Observem la diferència entre **fluid** (una síl·laba) i **fluït** (dues síl·labes).

Fluid es pronuncia amb un sol cop de veu (l'accent recau sobre la *u*).

S'usa com a **nom** (masculí):

fluid elèctric, fluid magnètic, mecànica de fluids, fluids corporals

I també com a **adjectiu**, 'fluent', 'que flueix', 'corrent', 'fàcil':

matèria fluida, adob fluid, formigó fluid, circulació fluida, llenguatge fluid, conversa fluida

En canvi, **fluït**, participi del verb *fluir*, es pronuncia amb dos cops de veu (*flu-ït*). Com tots els participis dels verbs que acaben amb la terminació *-ir*, precedida de vocal, s'escriu amb dièresi: *construït, reduït, disminuït...*

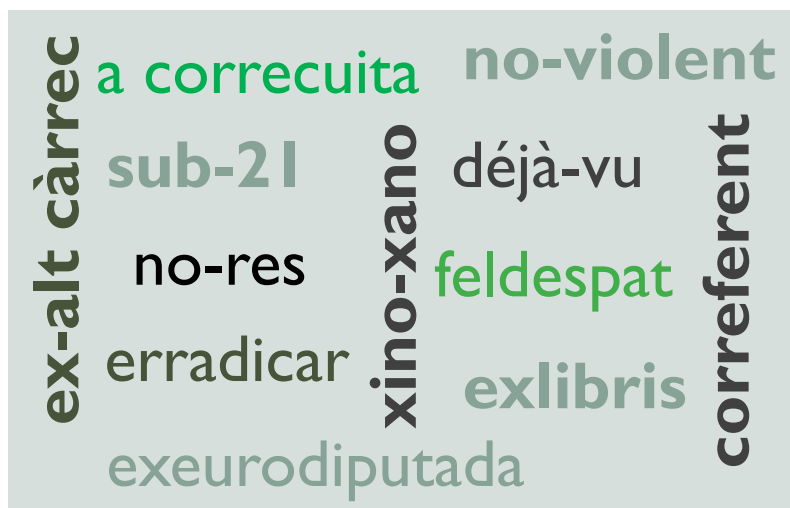
El temps havia fluït massa de pressa.

La conversa havia fluït animadament.

Podeu consultar les novetats ortogràfiques al document «[Novetats de l'Ortografia catalana](#)» de la pàgina d'Assessorament lingüístic de la Intradiba.

Font: Institut d'Estudis Catalans. [Ortografia catalana](#).

Novetats ortogràfiques III L'ús del guionet i la grafia dels mots prefixats i compostos

Ús del guionet

Amb trama, les novetats.

Sense guionet	Amb guionet
MOTS PREFIXATS (consulteu l'actualització d'aquest apartat a la nota de llengua 96, «Canvis en l'ús del guionet en mots prefixats»)	
D'acord amb la norma general: <i>avantprojecte, bescanvi, coexistir, contraprestació, interdisciplinari, macroconcert, preacord, quasicontracte, reinserció, sobreprotecció, ultraconservador, vicepresidència</i> I també quan un radical va precedit de dos o més prefixos: <i>exeurodiputada, exvicepresident</i>	- Els conjunts formats per «no + nom» i «no + adjectiu»: <i>no-agressió, no-bel·ligerància, no-res, no-violència, no-bel·ligerant, no-violent</i> - Si el prefix precedeix majúscules, xifres, símbols, cometes o mots en cursiva: <i>anti-OTAN, sub-21, globulina anti-D, ex-«hippy», anti-skinheads</i> - Si el prefix precedeix un sintagma lexicalitzat, una locució o bé un mot que ja porta guionet: <i>ex-alt càrrec, ex-conseller en cap, anti-pena de mort, pro-dret a vaga, Sub-direcció General, anti-nord-americà</i>

MOTS COMPOSTOS

Compostos d'acord amb la norma general: <i>agredolç, allioli, bocamoll, centpeus, clarobscur, compravenda, curtcircuit, filferro, gratacel, malnom, milhomes, nouvingut, parallamps, vistiplau, a correquita, a cuitacorrents</i>	• Si són numerals compostos: <i>trenta-tres, vint-i-set, quatre-centes</i> • Si el primer element és un punt cardinal: <i>sud-est, nord-coreà, Sud-àfrica</i> • Si són compostos reduplicatius: <i>ping-pong, tic-tac, xino-xano</i> • Si el primer element duu accent gràfic: <i>camí-raler, ciència-ficció</i> • Si el primer (o el segon) element acaba amb vocal i el segon (o el tercer) element comença per <i>r, s</i> o <i>x</i>: <i>mata-rates, cul-de-sac, para-xocs</i> • Si l'aglutinació dels elements pot alterar o dificultar la lectura: <i>pit-roig, plats-i-olles, Puig-reig</i> • Si algun dels elements és un símbol (lletra, xifra...): <i>pH-metre, goma-2</i>
Compostos amb formes prefixades (acabades en <i>o</i> o <i>i</i>): <i>audiovisual, economicofinancer, espaciotemporal, psicopedagog, sociocultural</i>	
Manlleus adaptats: <i>aiguagim, ciclocròs, discjòquei, exlibris, vademècum</i>	
Manlleus no adaptats que en la llengua d'origen s'escriuen amb els elements aglutinats: <i>bypass, copyright, mezzosoprano</i>	En general, manlleus no adaptats: <i>best-seller, hat-trick, plum-cake, au-pair, chaise-longue, déjà-vu</i>

Grafia dels mots prefixats i compostos

Grafia dels mots prefixats i compostos amb el segon component començat per *r*

Escrivim <i>rr</i> entre vocals [Abans amb <i>r</i>]	En els mots començats amb els prefixos <i>a-</i> (que significa ‘no’ o ‘sense’) i <i>cor-</i> (variant de <i>con-</i>): <i>arrítmia, correferent, corresponsable</i>
	En el mot <i>erradicar</i> i derivats (<i>erradicació, erradicatiu</i>)
	En els compostos amb els radicals grecs <i>raquio-</i> (o <i>raqui-</i>), <i>reo-</i> , <i>rino-</i> (o <i>rin-</i>), <i>rinco-</i> , <i>rizo-</i> (o <i>riz-</i>) i <i>rodo-</i> i amb les terminacions <i>-rràfia</i> , <i>-rrexi</i> i <i>-rrinc</i> : <i>cefalorraquidi, biorreologia, otorrinolaringòleg, arrizòfit, cinorròdon; neurorràfia, metrorrexí, ornitorrinc</i>

Grafia dels mots prefixats i compostos amb el segon component començat per *s* seguida de consonant

Si el segon component coincideix formalment i semànticament amb un mot català començat per *e*, aquesta *e* es conserva:

<i>altoestrat</i>	(<i>estrat</i>)
<i>arterioesclerosi</i>	(<i>esclerosi</i>)
<i>bioestratigrafia</i>	(<i>estratigrafia</i>)
<i>broncoespirometria</i>	(<i>espirometria</i>)
<i>cronoestratigrafia</i>	(<i>estratigrafia</i>)
<i>electroestàtic</i>	(<i>estàtic</i>)
<i>exoesquelet</i>	(<i>esquelet</i>)
<i>feldespat</i>	(<i>espat</i>)
<i>geoestacionari</i>	(<i>estacionari</i>)
<i>termoestable</i>	(<i>estable</i>)

[Abans sense la *e*]

Aquesta novetat els assimila als que segueixen la norma general: els mots prefixats i compostos no perden mai la *e* inicial del segon component quan va seguida per «*s* + consonant».

Per exemple: *autoescola, contraespionatge, infraestructura, preescolar, poliesportiu, telespectador*.

Campanya **antiincendis** / Al·legat **anti-pena de mort**

Per què [campanya] **antiincendis** no porta guionet i [manifest] **anti-pena de mort** sí que en porta?

En el primer cas el prefix *anti-* només afecta el nom *incendis*. En el segon, en canvi, afecta el nom i el complement: *pena de mort*.

Altres exemples:

*campanya antitabac, alerta antiterrorista, pseudoprofetes, preavís
vacunació anti-tos ferina, pseudo-petita burgesia, ambient pre-Segona Guerra
Mundial*

Per la mateixa raó diem *El subdirector de l'escola és ex-registrador de la propietat*.

Són freqüents els conjunts en què un prefix (generalment, *ex-*, *vice-*, *sots-* i *sub-*) s'adjunta a locucions o sintagmes que designen un càrrec o una professió i, per extensió, l'àmbit de les competències o l'oficina del càrrec.

La vicepresidenta quarta i el vice-tinent d'alcalde presidiran l'acte.

A qui es referia quan parlava d'un ex-alt càrrec? A l'exvicepresidenta o a l'ex-conseller en cap?

*Ferit l'ex-primer ministre grec Lucas Papademos en una explosió al seu cotxe.
(Nació Digital, 25-5-2017)*

La reunió tindrà lloc a la Sub-direcció General de Política Lingüística.

Per a instal·lar-vos el diccionari d'exclusions i el diccionari complementari del Word al vostre ordinador, seguiu les instruccions de la pàgina d'[Assessorament lingüístic](#) de la Intradiba.

Podeu consultar l'apartat «4. La grafia dels mots prefixats i compostos» del document «[Novetats de l'Ortografia catalana](#)» de la pàgina d'Assessorament lingüístic de la Intradiba.

Font: Institut d'Estudis Catalans. [Ortografia catalana](#).

Novetats ortogràfiques IV Formació de mots compostos i locucions

De vegades un conjunt de mots, locucions, sintagmes lliures o, fins i tot, oracions donen lloc a un mot nou.

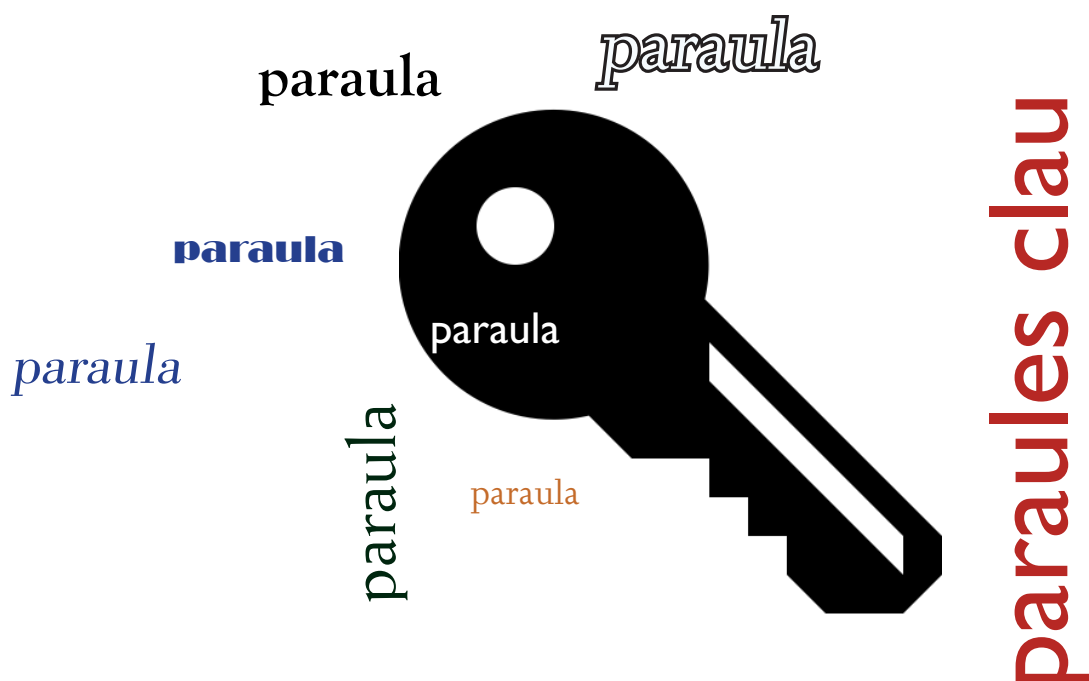
Aquests mots nous es poden trobar:

1. O bé com un mot compost, que s'escriu aglutinat o amb guionet (*maldecap* 'preocupació', *sordmut*, *curtcircuit*, *penya-segat*, *guarda-roba*).

Notem que en aquests casos presenten flexió (gènere, nombre) a la dreta:

<i>curtcircuit</i>	>	<i>curtcircuits</i>
<i>guarda-roba</i>	>	<i>guarda-robes</i>
<i>maldecap</i>	>	<i>maldecaps</i>
<i>penya-segat</i>	>	<i>penya-segats</i>
<i>sordmut</i>	>	<i>sordmuda</i> , <i>sordmuts</i> , <i>sordmudes</i>

Entre els compostos, podem trobar manlleus no adaptats, que en general s'escriuen amb guionet (tant si en la llengua d'origen s'escriuen amb guionet com si s'escriuen amb els components separats). Per exemple: *best-seller*, *hat-trick*, *plum-cake*, *play-off*, *walkie-talkie*, etc.

2. O bé com un grup de mots contigus independents (*blat de moro*, *mal de cap* ‘cefalàlgia’, *cafè amb llet*, *paraula clau*, *escola bressol*, *decret llei*), que s’escriuen separats. En aquests sintagmes lliures la flexió gramatical depèn de la relació entre els seus components.

Si la relació és de coordinació, flexionen tots dos components:

<i>alcalde president</i>	>	<i>alcald<u>e</u>s president<u>s</u></i>
<i>alcaldessa presidenta</i>	>	<i>alcaldess<u>e</u>s president<u>e</u>s</i>
<i>clau anglesa</i>	>	<i>clau<u>s</u> angl<u>e</u>s</i>
<i>compte corrent</i>	>	<i>compt<u>e</u>s corrent<u>s</u></i>
<i>gall dindi</i>	>	<i>gall<u>s</u> dind<u>i</u>s</i>
<i>magistrat jutge</i>	>	<i>magistrat<u>s</u> jutg<u>e</u>s</i>
<i>magistrada jutgessa</i>	>	<i>magistrad<u>e</u>s jutgess<u>e</u>s</i>
<i>paga i senyal</i>	>	<i>pag<u>ue</u>s i senyal<u>s</u></i>
<i>secretari interventor</i>	>	<i>secretari<u>s</u> interv<u>e</u>ntor<u>s</u></i>

Si la relació és de subordinació, flexiona només el primer component:

<i>bar restaurant</i>	>	<i>bar<u>s</u> restaurant</i>
<i>blat de moro</i>	>	<i>blat<u>s</u> de moro</i>
<i>cafè amb llet</i>	>	<i>cafè<u>s</u> amb llet</i>
<i>camió cisterna</i>	>	<i>camion<u>s</u> cisterna</i>
<i>carril bici</i>	>	<i>carril<u>s</u> bici</i>
<i>carril bus</i>	>	<i>carril<u>s</u> bus</i>
<i>decret llei</i>	>	<i>decret<u>s</u> llei</i>
<i>escola bressol</i>	>	<i>escol<u>e</u>s bressol</i>
<i>escola taller</i>	>	<i>escol<u>e</u>s taller</i>
<i>informe proposta</i>	>	<i>inform<u>e</u>s propost<u>a</u></i>
<i>mal de cap</i>	>	<i>mal<u>s</u> de cap</i>
<i>paraula clau</i>	>	<i>paraule<u>s</u> clau</i>
<i>punt clau</i>	>	<i>punt<u>s</u> clau</i>

bel canto

Entre els sintagmes lliures, podem trobar manlleus no adaptats:

- Expressions llatines: *alter ego*, *de facto*, *delirium tremens*, *honoris causa*, *in vitro*, *status quo*, *stricto sensu*, etc.
- Expressions que funcionen com a locucions adverbials o adjectivals: *a capella*, *off the record*, etc.
- Expressions que en la llengua d'origen són sintagmes descriptius: *bel canto*, *bossa nova*, *cante jondo*, *commedia dell'arte*, *stil nuovo*, etc.

[La normativa anterior no explicava amb tant de detall la casuística dels mots adaptats i no adaptats.]

Podeu consultar l'apartat «4. La grafia dels mots prefixats i compostos» del document «Novetats de l'*Ortografia catalana*» de la pàgina d'Assessorament lingüístic de la Intradiba.

Extra! Extra!

La paraula *extra* pot ser un substantiu o un adjectiu.

1. Com a substantiu:

- *un/una extra*: ‘persona que apareix en una pel·lícula limitant-se a figurar, sense parlar’ (plural: *extres*):

Va treballar d’extra en una pel·lícula

La superproducció Cleòpatra va necessitar centenars d’extres

- *un extra*: ‘exemplar especial, sovint monogràfic, d’una publicació periòdica’; en aquest cas, també podem parlar de *extraordinari* (plural: *extres*):

El diari va treure un extra per a informar sobre el referèndum

L’exposició recull els extras del setmanari El Vallenc des de l’any 1996

- *un extra*: ‘cosa extraordinària, fora del que és habitual’ (plural: *extres*); és sinònim de *extraordinari*:

De tant en tant podem fer un extra i anar a un bon restaurant

Portava una vida amb tants extras que es va acabar arruïnant

2. Com a adjectiu:

— vol dir ‘superior’, tant en qualitat com en dimensions; és invariable:

*És un **vi extra***
*Va comprar uns **vins extra***
*Va comprar uns **vins extres***

*Li van regalar un **pernil extra***
*Produeixen uns **pernils extra***

*Prova aquest **ou extra***
*Venda d'**ous** de mida **extra***

— vol dir ‘extraordinari, que està fora del que es considera normal o habitual’ (plural: *extres*):

*Per Nadal cobrarem la **paga extra***
*Per Nadal tindrem **despeses extres***

*A quant paguen l'**hora extra**?*
*Li deuen unes quantes **hores extres***

*Farem una **classe extra** per acabar el temari*
*Va haver d'anar a **classes extres***

En textos formals, és més adequat fer servir *extraordinari* que no pas *extra*.

Ingressos extraordinaris
Despeses extraordinàries
Serveis extraordinaris
Gratificació extraordinària
Reserves extraordinàries
Hora extraordinària

Val més no ostentar gaire i celebrar quan toca

El llenguatge administratiu i jurídic català demana termes neutres, sense connotacions, d'acord amb la formalitat i l'objectivitat que l'han de caracteritzar.

OSTENTAR

El *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans defineix el verb *ostentar* i el nom *ostentació* així: 'Mostrar, especialment amb afectació' i 'Exhibició, feta amb afectació, de quelcom que afalaga la vanitat'. Però *ostentar* també vol dir 'estar en possessió d'un títol o d'un càrrec'.

Els verbs *tenir*, *exercir*, *ocupar* o, fins i tot, *posseir*, més neutres, es poden fer servir al costat del verb *ostentar*.

A partir d'ara exercirà / ocuparà el càrrec de degà.

A partir d'ara ostentarà el càrrec de degà.

El conveni l'ha de signar la presidenta, perquè té la representació de la institució.

El conveni l'ha de signar la presidenta, perquè ostenta la representació de la institució.

Ostentem un càrrec
però no en fem ostentació

CELEBRAR

1. *Celebrem* actes solemnes, sotmesos a un ritual, a unes normes. Per exemple: l'acte d'obertura del Parlament, un funeral, les eleccions, un referèndum, un judici, una missa (o la *diem*), etc.

També podem *celebrar* una reunió, un acte o un conjunt d'actes, una cerimònia, quan no són ni ordinaris ni habituals:

*El Parlament va **celebrar** un ple extraordinari de rebuig als atemptats de Barcelona i Cambrils.*

***Celebraran** una darrera reunió per a prendre els acords definitius.*

Fora d'aquest context, hem d'evitar l'abús del verb *celebrar* i optar per *fer*, *dur a terme*, *tenir* o *tenir lloc*:

*Les sessions ordinàries del Ple **es fan** l'últim dijous de cada mes.*

*La jornada **es va dur a terme** el 17 d'octubre.*

*Hem acordat que **tindrem** una altra reunió la setmana que ve.*

*El II Congrés **tindrà lloc** a la ciutat de Verona.*

El grau de solemnitat dels actes i reunions i també el grau de formalitat del context comunicatiu determinen l'adequació o no del verb *celebrar*. Per exemple:

*Dilluns, 10 de juliol, la Universitat de Barcelona va **celebrar** l'acte de cloenda del curs acadèmic (si considerem que és un acte solemne i si el context comunicatiu és formal)*

*Dilluns, 10 de juliol, la Universitat de Barcelona va **dur a terme** l'acte de cloenda del curs acadèmic (si considerem que no és un acte solemne i si el context comunicatiu és informal)*

Els contractes i els convenis es poden *concertar*, *convenir*, *acordar*, *atorgar*, *estipular*, *subscriure*, *signar* o *formalitza*r, però en cap cas *celebrar*.

*Aquest contracte en pràctiques es pot **concertar** amb joves en atur majors de 18 anys.*

*Conveni de col·laboració que **subscriuen** l'Agència Tributària de Catalunya i la Diputació de Barcelona per a la realització d'una prova pilot sobre la gestió recaptatòria d'ingressos de dret públic.*

*La relació laboral entre empresari i treballador es **formalitza** amb un contracte de treball.*

*L'alcalde de Vilafranca del Penedès i el director dels Premis Vinari van **signar** ahir el conveni per a la celebració de la gala final a Vilafranca el 10 d'octubre.*

*El terme *conveniar* ('fer un conveni') no és correcte.

2. *Celebrem* actes festius

*Més de 400 persones **celebren** la gran nit dels vins catalans a l'Auditori de Vilafranca del Penedès.*

*La presidenta va voler **celebrar** amb els membres de la Junta la signatura del conveni.*

***Celebrem** Sant Jordi amb llibres i roses.*

*El quart diumenge d'agost se **celebra** la Festa Major de Castellterçol.*

Català, llengua digital

Aquest és un dels àmbits lingüístics més dinàmics i que més mots nous introdueix a la nostra llengua.

Per influència de l'anglès, i en menor mesura de l'espanyol, molt sovint fem servir paraules o expressions relacionades amb les xarxes socials que són incorrectes o que tenen un equivalent normalitzat en català. Sempre que sigui possible, cal utilitzar la forma catalana del mot.

1. Terminologia de les xarxes socials

Diba

avatar: avatar

Personatge virtual definit amb els trets individuals escollits per un usuari del Twitter perquè el representi.

event: esdeveniment

Pàgina del Facebook creada per un amfitrió per a convidar els amics triats a un acte puntual.

follow Friday (#FF): recomanació de divendres

Etiqueta que identifica una piulada que es fa cada divendres en què un usuari recomana als seus seguidors que segueixin altres usuaris.

like: m'agrada

Opció d'una xarxa social, generalment una icona, que permet manifestar el suport a un contingut que s'hi ha publicat. La forma plural és *m'agrada*: *La seva foto té 147 m'agrades*.

meme: mem

Element informatiu, generalment una imatge, una frase o un vídeo de to humorístic, generat a internet o en altres mitjans audiovisuals, que s'es-campa per les xarxes socials i és imitat, compartit o utilitzat per un gran nombre de persones.

timeline (TL): cronologia

Llista de piulades que ha fet o rebut un usuari, començant per les més recents, que es visualitzen a la interfície d'usuari del Twitter.

trending topic (TT): tema del moment

Tema més piulat en un moment concret.

unfollow, to: deixar de seguir

Cancel·lar, un usuari del Twitter, la subscripció que li permetia rebre totes les piulades d'un altre usuari.

username: nom d'usuari

Conjunt de caràcters alfanumèrics precedits per una @ que identifica un usuari del Twitter.

@diba

2. *Altres termes digitals*

banner: bàner

Espai publicitari en una pàgina web, generalment de forma rectangular, el qual, quan s'hi fa clic, permet d'accedir al web o a una altra pàgina de l'anunciant.

big data: dades massives

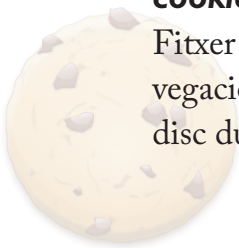
Conjunt de dades que pel seu volum, la seva naturalesa i la velocitat a què han de ser processades ultrapassen la capacitat dels sistemes informàtics habituals.

cache memory: memòria cau

Memòria intermèdia especialitzada, de capacitat més reduïda i d'accés més ràpid que la memòria central, que conserva una còpia de les instruccions i de les dades que pot necessitar el processador.

cookie: galeta

Fitxer amb informació sobre els hàbits, les preferències i les pautes de navegació d'un internauta que visita una pàgina web, que el servidor envia al disc dur del dispositiu de l'internauta mitjançant el navegador.

freemium: de semipagament

Dit del model de negoci en línia que ofereix alguns serveis bàsics gratuïts i alguns serveis més avançats de pagament.

glocalisation; glocalization: glocalització

Procés pel qual es difon un fenomen d'àmbit local aprofitant els canals de la globalització.

home page: pàgina inicial

Pàgina de presentació d'un lloc web que serveix com a punt de partida per a navegar-hi.

mobile application; app: aplicació mòbil, app, apli

Programa informàtic que desenvolupa una tasca específica en un dispositiu mòbil. Les dues primeres formes són més utilitzades. Tant *app* (abrev. d'*application*) com *apli* (abrev. d'*aplicació*) admeten la forma en plural (*apps*, *aplis*): *Cercador d'apps en català*, *Descarrega't les aplis en aquest enllaç*.

selfie: autofoto

Fotografia que es fa un mateix, sol o acompanyat d'altres persones, habitualment amb un telèfon mòbil, una tauleta o una càmera web, amb la finalitat de publicar-la en una xarxa social.

spam: contingut brossa

Contingut importat, generalment de caràcter publicitari i sense interès per al receptor, que s'envia indiscriminadament a un gran nombre d'internautes per correu electrònic o a través d'una xarxa social.

tablet: tauleta tàctil

Aparell dotat d'una pantalla tàctil que n'ocupa pràcticament tota la superfície, amb funcions similars a les d'un ordinador. Sovint la denominació *tauleta tàctil* es redueix a *tauleta*.

widget; gadget: giny

Programa senzill, amb una interfície gràfica d'usuari especialitzada i consultable des de l'escriptori de l'ordinador o des d'una pàgina web, que proporciona informació diversa o accés ràpid a determinades funcions d'ús freqüent.

wearable: un cas especial

Aquest terme té usos polisèmics en anglès, els quals fan referència a la tendència comercial d'incorporar prestacions tecnològiques avançades a estris d'ús personal com ara roba, ulleres, rellotges o altres accessoris amb sensors especials. Si volem precisar al màxim el significat original, hem de tenir en compte el següent:

1. Si el que volem dir és que la tecnologia s'integra en la indumentària (per exemple, un ordinador que s'integra en la roba d'una persona o una càmera que s'incorpora a un casc de bicicleta), podem fer servir les formes *portable* o *vestible* / *per a vestir*:

*dispositiu **portable***

*tecnologia **vestible***

2. Si el que volem dir és que la indumentària ja incorpora la tecnologia (per exemple, un rellotge o unes ulleres que incorporen prestacions tecnològiques avançades), podem fer servir les formes *connectat -ada*, *tecnològic -a*, *digital* o *intel·ligent*:

*indumentària **tecnològica***

*complements **connectats***

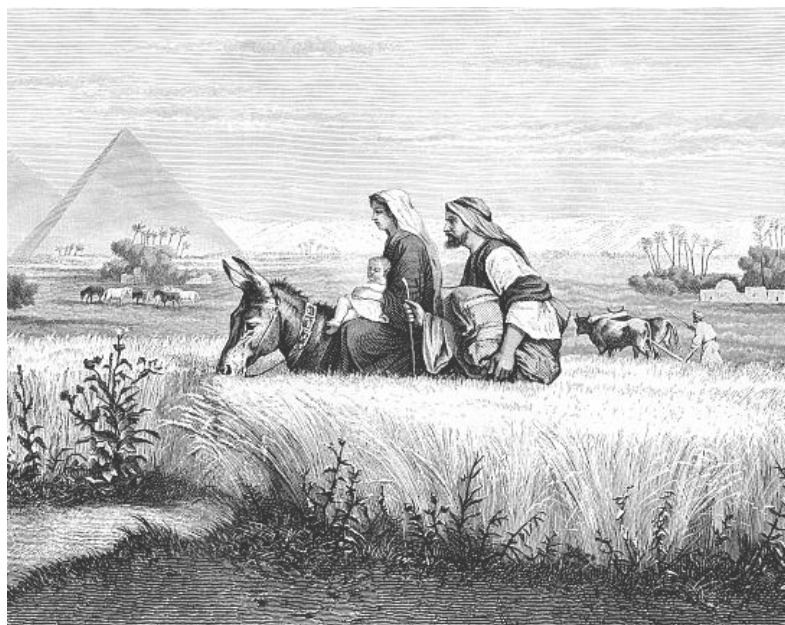
Per a saber-ne més:

50 termes del món digital

Internet: vocabulari bàsic català-castellà-anglès

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: «3.5. Glossari bàsic de terminologia de les xarxes socials»

Un xic de llum i un poc de pau. Terminologia de les migracions

migrant

Persona que es desplaça d'un territori a un altre per a establir-s'hi d'una manera temporal o permanent.

emigrant

Persona que deixa un territori per a establir-se en un altre.

immigrant

Persona que arriba a un territori per a establir-s'hi.

migrant en situació irregular

Migrant que no té autorització legal per a ser en el país on és. Són migrants en situació irregular, per exemple, les persones que han arribat a un país sense autorització d'entrada, les que hi viuen sense autorització de residència o les que hi treballen sense autorització de treball.

Aquesta denominació és preferible a les formes *migrant irregular*, *migrant il·legal* i *migrant indocumentat*.

DÉU

I tu, què vols?

Jo

Doncs jo sols vull

—ei, si pot ser—:

Un poc de fam
i un xic de pa.

Un poc de fred
i un poc de foc.

Un xic de son
i un poc de llit.

Un xic de set
i un poc de vi
i un poc de llet.

I un poc de pau.

Un poc de pas,
un poc de pes
i un poc de pis.

I un xic de niu.

Un xic de pic
i un poc de pac
—o un xic de sou
i un xic de xec.

I un poc de sol
i un poc de sal.
I un poc de cel.

Un xic de bé
i un xic de mal.
Un poc de mel
i un poc de fel.

I un poc de nit
i un xic de por,
i un poc de pit
un xic de cor
i poc de crit.
I un xic de llum
i un xic de so:
un poc de llamp
i un xic de tro.

Un poc de goig
i un xic de bes
i un poc de coit.
I un xic de gos.

migració

Desplaçament d'una persona o d'un grup de població des d'un territori fins a un altre per a establir-s'hi d'una manera temporal o permanent.

Sinònim complementari: *moviment migratori*.

emigració

Migració en què es pren com a referència el lloc de procedència del migrant.

La denominació *emigració*, per extensió, també fa referència al conjunt d'emigrants.

immigració

Migració en què es pren com a referència el lloc d'arribada del migrant.

La denominació *immigració*, per extensió, fa referència al conjunt d'immigrants.

migració neta

Diferència entre el nombre d'immigracions i el nombre d'emigracions en un territori i en un període determinat.

També podem fer servir el termes equivalents *saldo migratori* i *balanç migratori*.

flux migratori

Nombre de persones que es desplacen d'un país a un altre per a establir-s'hi durant un període determinat.

© iStock.com /serts

I un poc de gas.

*Un poc del fort
i un poc del fluix.
I un poc de rom
i un poc de fum.*

Un poc de lloc.

*I un poc de joc
—tres reis, dos nous.*

*I un poc de groc
i un xic de gris
i un xic de verd.
I un xic de blau.*

*Un poc de tren
i un poc de nau;
i un xic de rem.*

*Un xic de vent.
I un poc de neu.
I un poc de rou.*

*I un poc de veu
—i un poc de vot.
I un poc de cant.
I un xic de vers.
I un xic de ball.*

I d'art. I d'or.

*Un poc de peix.
I un poc de greix.*

*I un xic de feix.
I un poc de gruix.
I un poc de carn
i un poc de sang;
i un poc de pèl.
I un poc de fang
i un xic de pòls.*

*Un xic de flam
i un poc de gel.*

*Un poc de sant
i un xic de drac.
Un xic de risc
i un poc de rès
—i un poc de rus.*

*I un tros de camp
i un xic de fruit;
un tros de clos
prop de la llar
amb aus i flors.
I un poc de bosc
amb pins i brins.*

refugiat, refugiada

Persona que es troba fora del seu país de nacionalitat o de residència habitual i que no pot o no vol tornar-hi perquè tem per la seva integritat física, ja sigui perquè té temors fundats de ser objecte de persecució per motius d'ètnia, raça, religió, sexe, orientació sexual, nacionalitat, opinions polítiques o pertinença a determinat grup social, ja sigui perquè vol evitar les conseqüències d'un conflicte armat o d'una situació de violència permanent, la violació dels drets humans o els efectes d'un desastre natural o humà.

camp de refugiats

Assentament condicionat per a acollir refugiats durant un període de temps indeterminat i proporcionar-los ajut material o logístic, amb l'objectiu de proveir-los a mitjà i llarg termini de béns i serveis bàsics per a garantir-ne la subsistència i el desenvolupament futurs.

Font: TERMCAT, Centre de Terminologia. [Terminologia de les migracions](#) [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, cop. 2016. (Diccionaris en Línia)

La *Terminologia de les migracions* recull 112 termes relacionats amb els moviments migratoris. Aquest conjunt forma part d'un diccionari més ampli, en curs d'elaboració, dedicat a les relacions internacionals.

I un xic de font.
I un xic de riu
i un poc de rec
i un poc de pont.
I un poc de gorg.

I un poc de mar
i un xic de port.

I un poc de llor.

Un xic de lli
i un poc de cuir
i un poc de pell
i un xic de fil.

Un poc de lluc
i un xic de suc.

I un poc de porc.

I un xic de parc.

Un poc de gust
i un xic de rang.

I a més del meu
un poc del seu
i un xic del llur.

Vull ser: ruc? clerc?
bell? lleig? dret? tort?
gras? prim? llest? llosc?
nou? vell? ferm? flac?
bla? dur? buit? ple?
dolç? tosc? sec? moll?
greu? lleu? curt? llarg?
fosc? clar? xaix? fi?
Un poc de tot.

I a més, què vull?

Un xic de seny.

I un poc de temps.

I un xic de món.

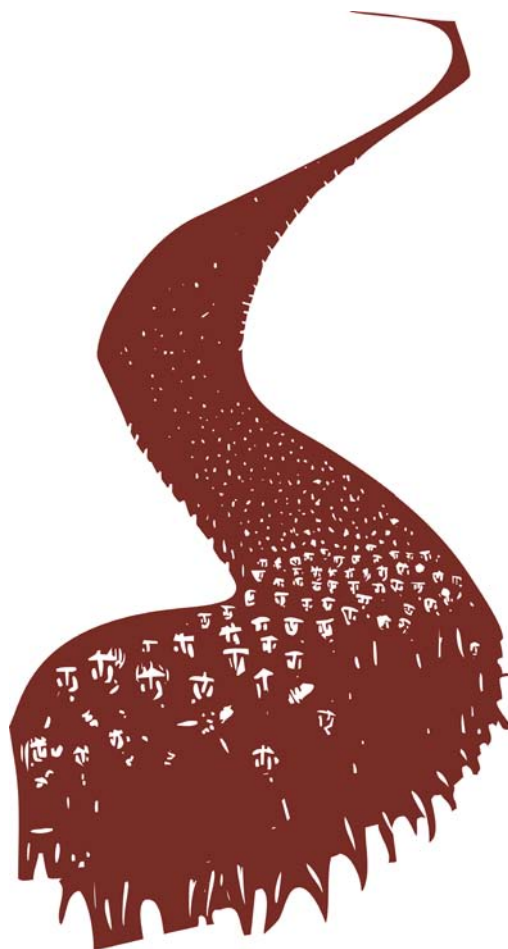
I un poc de sort.

I un poc de mort.

I un poc de Vós.

Ei, si pot ser.

«Tirallonga de
monosíl·labs»
Joan Oliver
(Pere Quart)

Alçària/alçada, altura/altitud

© iStock.com / SimonDannhauer

Molt sovint confonem aquests quatre termes per la similitud formal i de significat que tenen.

La diferència essencial és que *alçària* (i *alçada*) són dimensions, mentre que *altura* (i *altitud*) són distàncies entre punts de referència.

Vegem què en diu el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans:

Alçària

‘Dimensió d’un cos en direcció vertical’.

L'alçària d'un arbre. Fa vint pams d'alçària.

Alçada

‘Alçària, especialment d’un home o d’una bèstia’.

L'alçada d'un cavall. Quant fas d'alçada?

Altura

‘Distància vertical d’un punt a la superfície de la Terra o a qualsevol altre terme de comparació.’

El globus es va enlairar fins a una altura de 600 m.

Penjarem el quadre a una altura de metre i mig.

La locució **a l’altura de** significa ‘al mateix paral·lel de’:

Hi ha retencions de trànsit a l’altura de Berga.

Per extensió, també fem servir aquesta expressió en sentit figurat:

No està a l’altura de les circumstàncies.

Altitud

‘Altura d’un punt de la Terra respecte al nivell del mar.’

La muntanya més alta de Catalunya és la Pica d’Estats, a 3.143,5 m d’altitud.

**Un cos té una alçària/alçada determinada,
però està situat a una altura/altitud concreta.**

DIMENSÍO VERTICAL

D’un cos
qualsevol

alçària

Especialment d’un
home o animal

alçada

DISTÀNCIA VERTICAL

De la Terra (o qualsevol altre
terme de comparació) a un
punt situat més enlaire

altura

Del nivell del mar a
un punt de la Terra

altitud

Expressions que contenen algun d'aquests mots:

recurs d'alçada

‘Recurs administratiu ordinari que s’interposa contra un acte administratiu que no posa fi a la via administrativa davant de l’òrgan que el va dictar o davant del seu superior jeràrquic, que és el competent per a resoldre’l.’

a mà alçada (o *a pòls*)

‘Sense recolzar-la en alguna cosa que la guii.’

treball en altura

‘Treball que es duu a terme en altures superiors a dos metres o en obertures de terra, com ara excavacions i pous.’

mal d'altura (o *mal de muntanya*)

‘Conjunt de trastorns consistents principalment en mal de cap, insomni, pèrdua de gana o nàusees, associat a vegades a tos seca, ofec i vertigen, com a conseqüència de la disminució de la presència d’oxigen a l’aire a partir de 3.000 o 3.500 m d’altura.’

cursa d'altitud (en anglès, *skyrunning*)

‘Disciplina esportiva que comprèn diverses modalitats de cursa pedestre que es disputen en alta muntanya, en altituds superiors als 2.000 m.’

© iStock.com / SanderStock

Fem volar el punt

punt volat

bala

punt baix

guionet

Avui, 24 de gener, se celebra el **Dia del Punt Volat**. És el segon any consecutiu que es fa, i la data escollida vol recordar la del 24 de gener de 1913, dia en què s'aprovaren les normes ortogràfiques del català modern i s'establia l'ús del punt volat en català per a escriure la ela geminada.

I per què es dedica un dia a aquest caràcter gràfic? Doncs perquè es constata que l'escriptura de la ela geminada (*ll*, *L·L*) es fa tot sovint erròniament, sobretot a partir de l'aparició dels mitjans digitals.

Recordem que la ela geminada, tal com la van concebre els seus introductors, **Pompeu Fabra** i **Antoni M. Alcover**, té una condició de caràcter únic, format per dues eles i un punt volat enmig, amb «les dues *l* tan acostades l'una a l'altra com les del símbol *ll*, en què res no hi ha interposat entre ambdues».

Aquesta condició es va complir, amb presència i encert variables, fins a l'**arribada de les noves tecnologies**. En el context informàtic actual, la ela geminada ha estat

objecte de confusió i això ha ocasionat que es diluïssin els trets que la definien, amb conflictes associats que van molt més enllà de les qüestions estètica i tipogràfica: des de disfuncions d'indexació i cerca, a problemes d'identificació que poden ser causa de processos legals.

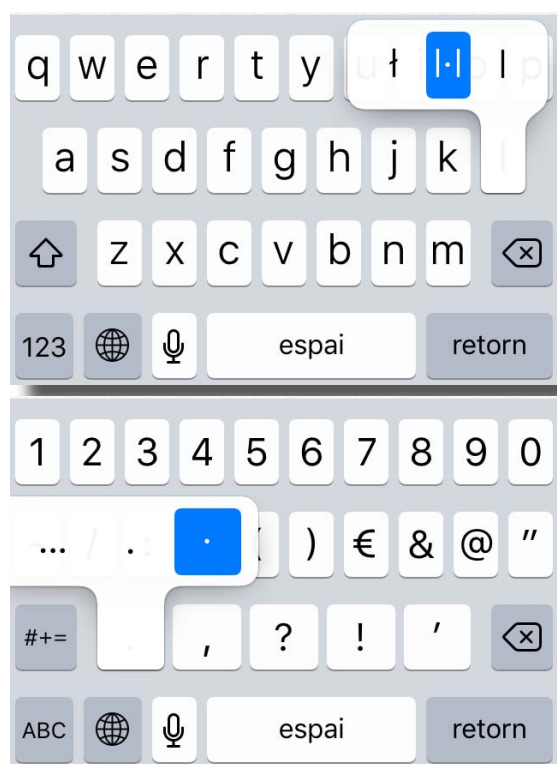
COM S'ESCRIU I COM NO S'ESCRIU

Els **errors més comuns** a l'hora d'escriure la ela geminada són els següents:

- amb guionet (l-l L-L): *instal·lació*
- amb punt (l.l L.L): *instal.lació*
- amb bala (l•l L•L): *instal•lació*

La manera correcta d'escriure la ela geminada és amb tres caràcters. En els **teclats d'escriptori**, cal prémer les tecles següents: ela (l, L) + punt volat (·) + ela (l, L); per a escriure el punt volat, cal prémer alhora les tecles «Majúscula» i el número 3. La notació HTML decimal és `·`.

Amb els teclats dels **mòbils** i de les **tauletes**, el primer que cal és tenir l'idioma del teclat configurat en català. Escrivim el punt volat prement la tecla del punt normal fins que aparegui com a opció. També podem prémer la tecla de la ela i esperar que aparegui com a opció la ela geminada.

A les **xarxes**, Twitter reconeix la ela geminada a les etiquetes des de 2015. I pel que fa als dominis d'Internet, el domini .cat admet enregistrar-ne amb caràcters com la ce trencada, la ela geminada i vocals accentuades i amb dièresi: *comerçlocal.cat*, *l·l.cat*, *fundació.cat*.

Tot i això, encara que escrivim correctament la ela geminada alguns cercadors interpreten que el punt volat separa la paraula en dues parts, i, per tant, ens poden donar **resultats inesperats**. És el que passa amb el cercador que tenim a la Diputació.

Finalment, recordem que la *ela* geminada només és possible entre vocals i que en cas de divisió a final de ratlla se n'elimina el punt volat, que se substitueix per un guionet (cadascuna de les dues *els* pertany a una síl·laba diferent).

MÉS INFORMACIÓ:

Apartats del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona* dedicats a la *ela* geminada a «*Ortografia*» i a «*El llenguatge a Internet i a les xarxes socials*».

#il·lusió

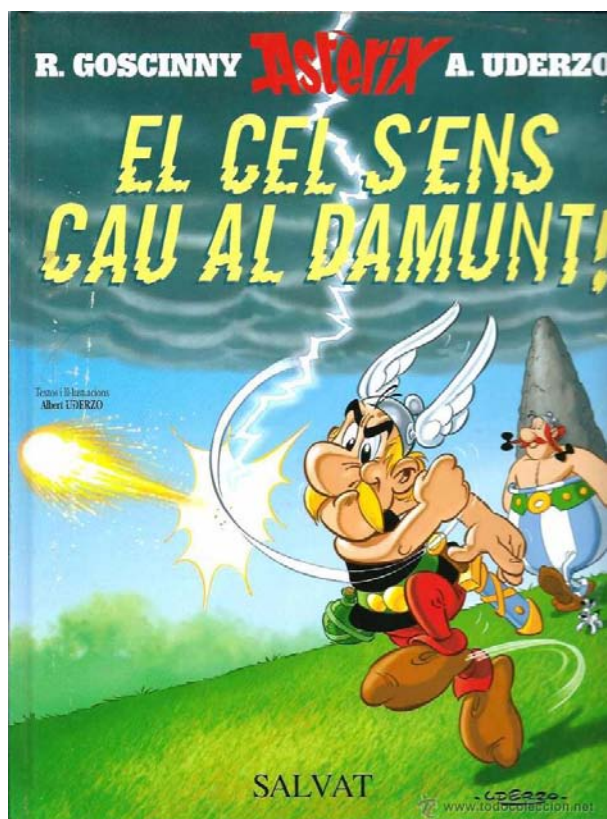
#il.lusió

#il-lusió

#il•lusió

#illusió

Caus o et caus? Hi caus?

Aquest àlbum d'Astèrix va sortir en català amb dues errades greus al títol: l'ús pronominal del verb *caure* i l'escriptura incorrecta de la combinació dels pronoms. La primera edició va haver de ser retirada enmig d'un gran rebombori.

Els **verbs pronominals** es conjuguen sempre acompanyats d'un pronom que no té funció de complement i que concorda amb el subjecte en persona i nombre: *abstenir-se, adonar-se, assemblar-se, empassar-se, emportar-se, penedir-se, rebel·lar-se*, etc.

*Ens hem adonat de la gravetat de la situació
S'han emportat tota la documentació*

Notem que a vegades fem pronominals verbs que no ho són. És el cas del verb *caure*.

Segons el DIEC, una de les accepcions del verb intransitiu *caure* és 'una cosa, desprendre's d'allò que li impedia de cedir a l'acció de la gravetat'.

En aquest sentit, **no té forma pronominal** (*caure's*).

Ha ensopegat i ha caigut a terra
Ha ensopegat i s'ha caigut a terra

Ja li han caigut les dents de llet
Ja se li han caigut les dents de llet

Ha caigut de la bicicleta
S'ha caigut de la bicicleta

Cal no confondre aquest ús pronominal del verb *caure*, que és inadequat, amb l'ús adequat de **pronoms febles reflexius** de persona, que sí que són necessaris:

El gerro m'ha caigut de les mans
[*m'*, pronom feble de complement indirecte = 'a mi']
El gerro se m'ha caigut de les mans

El cel ens cau a sobre
[*ens*, pronom feble de complement indirecte = 'a nosaltres']
El cel se'ns cau a sobre

Hi ha altres expressions amb el verb *caure* que sovint també utilitzem **incorrectament**:

El noi estava despistat i va caure a terra
El noi estava despistat i va caure al terra

[Per a expressar la idea de moviment fins al contacte amb el paviment, es fa servir la construcció *a terra* quan va precedida de verbs amb valor direccional]

Aquest cap de setmana hi haurà precipitacions
Aquest cap de setmana cauran precipitacions

[Per reiteració innecessària, és preferible l'expressió *haver-hi precipitacions*]

Quan el verb *caure* incorpora el **pronomen hi**, adopta un significat diferent a l'habitual: 'recordar una cosa, encertar a comprendre una cosa'.

Sabia el nom de l'autor, però ara no hi caic

Recordem que, juntament amb *caure*, hi ha uns quants **verbs no pronominals** que de vegades s'usen amb pronom de manera incorrecta. Per exemple: *baixar*, *callar*, *marxar*, *pujar*, *riure*, etc.

Va baixar del cotxe amb dificultats

Es va baixar del cotxe amb dificultats

Per què no calles?

Per què no et calles?

Tothom reia molt

Tothom es reia molt

MÉS INFORMACIÓ:

Apartat «**Verbs pronominals i verbs no pronominals**» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*: .

Ara mateix no hi caic...

Anem de congrés

Aprofitant que la setmana vinent se celebra el Mobile World Congress, repassem alguns aspectes relacionats amb la redacció d'informacions i de programes de congressos, jornades, conferències, etcètera.

S'escriuen amb majúscula inicial tots els elements que componen el **nom dels congressos**, tret d'articles i preposicions. Si ens hi referim amb una denominació que no és l'exacta, s'escriuen amb minúscules:

I Congrés Internacional de Camins i Carreteres
un congrés sobre camins i carreteres

Aquesta convenció també serveix per a jornades, simposis, trobades, festivals, fires, exposicions, etcètera:

IX Jornada de Seguretat Alimentària i Administració Local
les jornades sobre seguretat alimentària

la Fira de Bandolers d'Alcover
les fires medievals

Els **títols** de les ponències, conferències, taules rodones, etc., s'han d'escriure en la llengua amb la qual s'imparteixen:

10.15 h

Conferència inaugural: «Martí I, el darrer rei de la dinastia de Barcelona», M. Teresa Ferrer i Mallol, Institut d'Estudis Catalans i CSIC. Institució Milà i Fontanals.

11.50 h

«Un royaume pour Martin, duc de Montblanc et son fils. La reinstallation de la reine Marie en Sicile», Henri Bresc, Universitat de París X (París-Nanterre).

Recordem també que la **denominació de les ocupacions i els càrrecs** ha de concordar amb la persona que l'exerceix o l'ocupa:

Sra. Marina Fàbrega, enginyera forestal i pèrita judicial

Dr. Josep Maristany, geògraf i professor associat de la Universitat Rovira i Virgili

En els programes, separem les **hores** dels minuts amb un punt (a vegades ho podem veure escrit amb dos punts, però és la grafia pròpia del sistema angloamericà de notació). L'abreviatura de *hores* és *h*, sense punt final.

9.30 h

Recepció dels assistents

11.30 h

Pausa i cafè

Si el que volem expressar és un període de temps concret, separem l'hora inicial de l'hora final amb un guionet (sense espais de separació) i només posem el símbol *h* darrere l'hora que marca la fi del període:

10.00-10.15 h: recepció dels assistents

10.15-11.00 h: conferència inaugural

L'àmbit dels congressos i de les fires té una **terminologia específica** que val la pena de recordar.

Aquests certàmens es poden dur a terme en un **palau de congressos**, l'edifici especialment dissenyat i equipat per a la celebració de reunions de tota mena. La **senyalització** és el conjunt de senyals que ens orienten i ens ajuden a no perdre'ns. (Aquest darrer terme cal distingir-lo de la **senyalística**, disciplina que estudia els senyals i els signes visuals per a resoldre les necessitats d'informació i orientació dels individus en un espai interior o exterior determinat.)

Tot sovint als recintes firals podem trobar dos elements informatius: l'**opi** (una caixa de llum col·locada verticalment sobre un peu, que habitualment exhibeix cartells publicitaris) i el **display** (de cartó, plàstic o altres materials rígids que s'utilitza com a element publicitari per a anunciar un producte en un estand i que pot incorporar mostres del producte o fullets). El plural d'aquests mots és **opis** i **displays**. L'**hoste** o l'**hostessa** és la persona encarregada d'atendre'ns i informar-nos.

Cada cop és més freqüent convidar una persona coneguda pel seu prestigi, que és objecte de tracte preferent (el que també es coneix com a **personalitat** o **vip**; plural, **vips**). Els ponents poden utilitzar un **micròfon de pinça** o **micròfon lavalier**, un aparell personal de petites dimensions i d'alta sensibilitat que se sol subjectar amb una pinça a la roba o a un suport que es col·loca al voltant del coll. I per a exposar les seves explicacions es poden valdre de **diaporames**, els muntatges audiovisuals consistents en la projecció de diapositives, generalment sonoritzades, en una o més pantalles per mitjà de diversos projectors. Per a fer-ho, utilitzen un **canó de projecció**, l'aparell que projecta sobre una pantalla les imatges procedents d'un ordinador o un vídeo. I si no poden assistir-hi en persona, sempre poden fer una **audioconferència**, que és una teleconferència en la qual els participants estableixen comunicació acústica.

És possible que els ponents hagin enviat un resum de les comunicacions abans d'assistir al congrés. Si l'organització els ha acceptat, potser els publicarà en un **llibre de resums**. O bé poden presentar un **pòster**, és a dir, una aportació científica en un format adequat per a ser afixada.

Finalment, recordem que hi ha tot un seguit de mots que estem acostumats a veure en anglès i que tenen un **equivalent en català**. Per exemple:

call of abstracts / call of papers → convocatòria de comunicacions

catering → servei d'àpats

coffee break → pausa. Si es vol indicar que durant la pausa s'ofereix algun refrigeri, es poden utilitzar altres expressions, com ara pausa i cafè.

flyer → full de mà, full volander

mailing → publicitat

transfer → transferiment. És el transport de persones, generalment viatgers, des d'un punt a un altre. Per exemple, des de l'aeroport a l'hotel, d'una terminal a una altra, etc.

venue → ubicació, emplaçament. Es pot referir tant a l'indret precís d'un recinte firal on hi ha situat un expositor com a l'indret precís d'una localitat on hi ha situat una fira o un congrés.

workshop → taller

MÉS INFORMACIÓ:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: Majúscules i minúscules i Hores i horaris.

Terminologia de fires i congressos. TERMCAT, Centre de Terminologia.

Bon dia i bona hora: expressions amb el mot *hora*

La paraula *hora* apareix en un bon nombre d'expressions. Aquí us mostrem en quins casos són correctes i en quins no.

Alhora / a l'hora

Aquestes dues formes tenen significats diferents.

L'adverbi *alhora* vol dir 'a un mateix temps':

Tocava dos instruments alhora

Guinava i, alhora, escoltava la ràdio

La construcció *a l'hora*, en canvi, té un significat literal:

Va arribar a l'hora de sopar

A l'hora que em digueu seré a l'estació

Recordem que l'expressió *al temps que* no és correcta per a expressar simultaneïtat. En català es poden fer servir les expressions *alhora que* o *al mateix temps que*. (Convé no confondre l'expressió incorrecta *al temps que* amb el nom *temps* precedit de la contrac-

ció *al*, que pot aparèixer en diversos contextos: *Sembla que hem tornat al temps que tot era en blanc i negre.*)

*Aquest producte té l'avantatge que, **al temps que** no contamina, es pot reciclar fàcilment*

*Aquest producte té l'avantatge que, **alhora que** no contamina, es pot reciclar fàcilment*

Aleshores

Adverbi que significa 'llavors, en aquell moment, en aquest cas':

Va ésser aleshores que va venir ell

Si ell moria primer que tu, aleshores tu series l'hereu

Troben altres construccions amb aquest adverbi: *a partir d'aleshores, des d'aleshores, d'aleshores ençà, fins aleshores...*

A partir d'aleshores vam treballar plegats

Des d'aleshores no he tornat a conduir

D'aleshores ençà no ha fet res més de bo

Va obtenir el millor resultat registrat fins aleshores en una prova

**des d'aleshores ençà és incorrecte*

A hores d'ara

Locució equivalent a 'en aquests moments':

Ha sortit a les cinc. A hores d'ara ja deu haver arribat

A hores d'ara l'incendi ja està controlat a la major part del territori

**hores d'ara és incorrecte*

A deshora

Locució adverbial que significa ‘a una hora intempestiva, quan no és el moment oportú’. Equival a l’expressió *fora d’hora*:

Els amics es van excusar per haver-hi anat tan a deshora
Pateix de l’estómac perquè sempre menja a deshora i capriciosament

**a deshores* és incorrecte

Tothora

Adverbi que significa ‘sempre, a cada moment, a qualsevol hora’. Equival a les locucions *a tota hora* i *a totes hores*:

Des d’aquell dia que penso en ella tothora
En aquell restaurant hi ha cua a tota hora
Em persegueix a totes hores

**a tothora* és incorrecte

Enhorabona

Significa ‘felicítació’. L’expressió *donar l’enhorabona* equival a ‘felicitar’:

*Els nuvis reberen l’enhorabona de tots els presents
Tothom li donava l’enhorabona pel premi que havia aconseguit*

Altres expressions amb el mot *hora*:

- *a alta hora* [o *a altes hores*]: tard.
- *a hora baixa*: cap a la posta del sol.
- *a hora foscant*: a entrada de fosc, a la caiguda del dia
- *gran hora de dia*: ben entrat el dia.
- *gran hora de la nit* [o *gran hora de nit*]: ben entrada la nit.
- *hora punta*: moment, estona, de màxima intensitat del trànsit, del consum d’energia, etc., de màxima activitat. Plural, *hores punta*, i no **hores puntes*.
- *hora vall*: en l’àmbit de la indústria i l’energia, és l’hora que correspon al moment de mínima demanda elèctrica; en l’àmbit dels transports, l’hora en què la intensitat de trànsit és baixa.
- *l’hora suprema*: la mort.
- *l’hora zero*: les dotze de la nit.

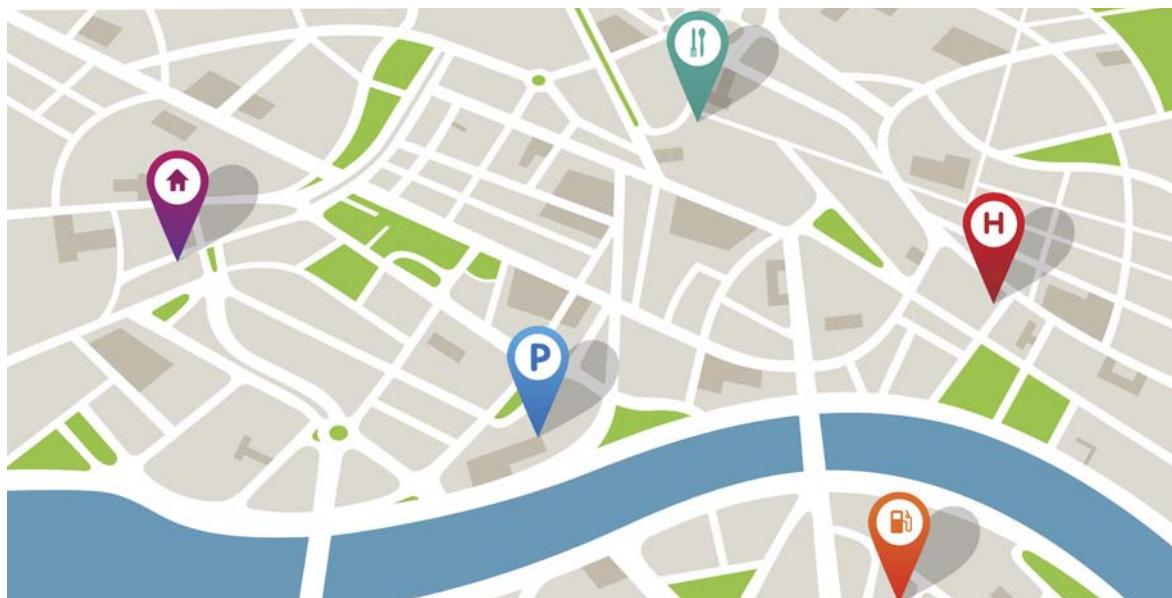
- *arribar l’hora*: arribar el moment de morir-se. Remarqueu que no és el mateix que *arribar a l’hora*, ‘arribar puntualment’.
- *bona hora*: expressió que s’afegeix a les salutacions *bon dia*, *bona nit*. *Bon dia i bona hora*.
- *d’hora*: a una hora relativament poc avançada.

- *fora-d’hores*: és l’establiment nocturn d’activitats musicals que es manté obert més enllà de l’hora de tancament autoritzada (en anglès, *afterhours*).
- *hora feliç*: període del dia en què es redueixen preus o es fan ofertes especials en un establiment comercial, especialment un bar o un restaurant (en anglès, *happy hour*).

MÉS INFORMACIÓ:

Llibre d’estil de la Diputació de Barcelona: [Adverbis i locucions adverbials de temps](#).

Pla, plana, planell i plànol: un nom per a cada cosa

© iStock.com / giorgos245

pla

El nom *pla*, relacionat amb l'adjectiu *pla*, té diverses accepcions que convé distingir. Les principals són les següents:

<i>àmbits lèxics</i>	<i>exemples</i>
1 geometria, matemàtiques, física, geologia, arquitectura, comunicació	<i>dos plans paral·lels</i> <i>pla inclinat</i> <i>pla d'estratificació</i> <i>pla d'incidència</i> <i>pla de nivell</i> <i>pla contrapicat</i>
2 geografia 'terreny de poca extensió que no presenta grans elevacions ni depressions' Si el terreny és molt extens, se'n pot dir <i>plana</i>	<i>el pla del Llobregat</i> <i>el pla de Beret</i> <i>el pla de Busa</i> <i>la plana de Vic</i> <i>la plana deltaica</i> <i>la plana fluvial</i>

<i>àmbits lèxics</i>	<i>exemples</i>
3 llengua general 'projecte ordenat per a aconseguir un fi'	<i>pla de pensions</i> <i>un pla malèfic</i>
4 llenguatge administratiu i jurídic 'conjunt orgànic de directrius i de mesures polítiques i econòmiques adreçades a resoldre un problema o una situació determinats'	<i>Pla de vigilància i informació contra els incendis forestals</i> <i>Pla d'evacuació de la urbanització Can Palau</i>

Una altra accepció de *pla* és *plànol*. Per tant, podem parlar del *plànol de Roma* o del *pla de Roma*. Això no obstant, per una qüestió de precisió lèxica, és preferible no utilitzar el terme *pla* amb aquesta accepció. D'aquesta manera, podem distingir clarament entre un *plànol d'evacuació* i un *pla d'evacuació*.

plànol

Dibuix que representa la projecció ortogonal d'un objecte, d'una peça, d'una màquina, d'una casa, etc., o d'un dels seus talls o seccions.

Encara no han presentat el plànol d'obra acabada
Els annexos inclouen els plànols d'obres
El plànol del mecanisme és difícil d'interpretar

Representació sobre un pla d'un territori reduït (d'una ciutat, d'un edifici, d'un parc, etc., generalment a gran escala).

Plànol del Campus Mundet
Hi heu d'adjuntar un plànol amb les rutes d'evacuació de l'edifici
A l'Oficina de Turisme us donaran un plànol de la ciutat

Quan el territori representat és més ampli, en diem *mapa*.
(La curvatura de la Terra representada en un mapa no apareix en un plànol.)

El mapa comarcal és a escala 1:50 000
Mapa de carreteres locals a escala 1:150 000

Un *planell* no és un plànol, sinó un indret pla i elevat, una *plana* petita.

Tenia un planell turístic de la ciutat

Tenia un plànol turístic de la ciutat

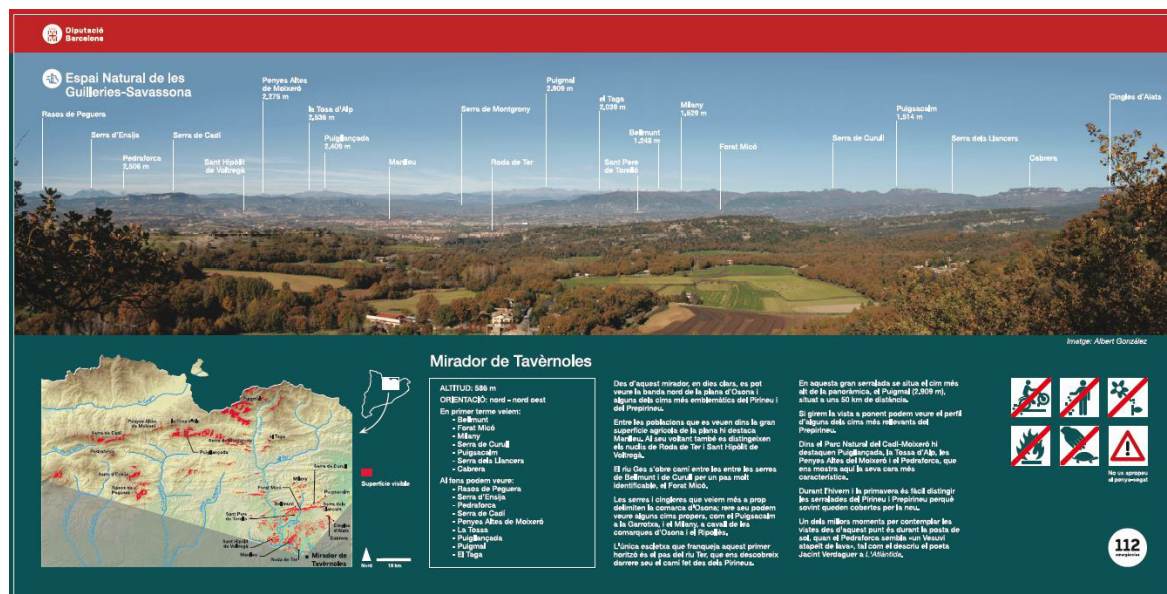
Durant l'excursió vam veure una casa dalt d'un planell

«Rasava el planell un aire viu i glaçat»
(*Camins de França*, JOAN PUIG I FERRATER)

©Nico

Llegim pàgines, planes i panells. I les *planilles*?

pàgina

Cara d'un full d'un llibre, d'un quadern, etcètera.

Un llibre de tres-centes pàgines

Obriu el llibre per la pàgina 64

Text escrit o imprès en una pàgina.

A la nota al peu de la pàgina hi ha la referència bibliogràfica

Les pàgines més belles que mai s'han escrit en llengua catalana

plana

Pàgina, cara d'un full de paper.

El llibre era tan entretingut que, sense adonar-me'n, ja era a la plana del final

El diari ho va publicar a tota plana

(Per a altres excepcions de *plana*, vegeu la [Nota de llengua 36](#).)

Ara bé, del document d'**hipertext**, generalment escrit en HTML, que es difon al web en diem *pàgina web*, i no **plana web*.

Torna a la pàgina d'inici

Torna a la plana d'inici

panell

Tauler o plafó, de gran superfície, utilitzat en diverses aplicacions tècniques, constructives, arquitectòniques, etcètera.

L'estació d'esquí disposa d'uns panells indicadors que informen de les normes d'ús, la ubicació de les instal·lacions i els serveis que ofereix

Gràcies a la instal·lació d'uns panells de cèl·lules solars al terrat de casa ara pot produir la seva pròpia electricitat

(Vegeu la [Nota de llengua 20](#).)

panel

Reunió, generalment dirigida per un moderador, en què una **mostra d'experts** de l'àmbit acadèmic o professional exposen el seu punt de vista sobre un tema específic.

El panel d'experts del congrés va ser un dels actes més concorreguts

Mostra permanent de persones que hom interroga successivament, a intervals regulars, perquè informin sobre l'evolució d'actituds i opinions.

Abans de llençar el producte, van fer una investigació de mercats a partir d'un panel de consumidors

planella

És una **plana petita**, i, en l'àmbit específic dels **escacs**, és el full en què cada jugador anota les jugades d'una partida (també en podem dir *graella* o *plana d'anotar*).

*Claustre i capella
demà tindreu en la planella
d'envers Cuixà,
ja que, aturant-s'hi, la trià
per son estatge [...]*

Jacint Verdaguer, *Canigó*, cant IX

*La partida va ser tan llarga que els
jugadors es van quedar sense planelles*

*planilla

En l'àmbit dels **recursos humans**, a vegades s'usa el mot *planilla de treball* per a referir-se al full en què s'anoten els horaris dels empleats que treballen per torns.

Cal dir, però, que *planilla* és un mot castellà. El podem substituir simplement per *full*, i dir-ne *full de treball*.

Si volem ser més precisos, també podem utilitzar les locucions *full d'horaris* o *full de torns*.

*Els treballadors poden incorporar els
seus torns al full de treball i consultar-
los en qualsevol moment*

El meu full de treball

El personal a torns de serveis assistencials, els oficials conductors o qualsevol altre col·lectiu amb una distribució de les jornades de treball mitjançant fulls de treball, podran incorporar-los i consultar-los en qualsevol moment.

Més informació a la [plana web](#)

Format de les dates

Abreujada amb xifres

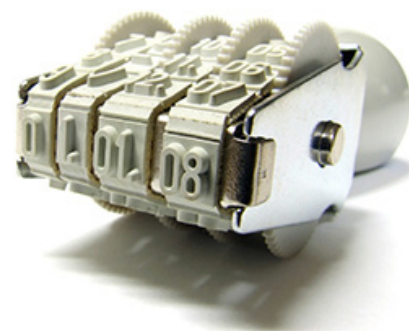
Guionet, punt o barra?

Preferiblement, el dia, el mes i l'any se separen per guionets, sense espais en blanc, tot i que també són habituals els punts o la barra inclinada.

5-9-2017

5.9.2017

5/9/2017

En les llengües romàniques hi ha la tradició de fer servir guionets, mentre que el punt s'utilitza més a Alemanya i les barres inclinades en l'àmbit de la informàtica.

La forma amb guionets és la generalitzada i la preferent en la documentació administrativa de la Diputació de Barcelona. Igualment, recomanem no utilitzar el zero per a indicar xifres inferiors al 10:

05-09-2017

Context internacional

Les normes ISO segueixen el criteri d'especificar primer els períodes de temps més llargs i després els més curts (any, mes i dia), i de representar el mes i el dia amb dos dígitos:

2016-07-03 (*3 de juliol de 2016*)

Àmbit informàtic

La datació s'indica amb les inicials i el nombre de xifres que és necessari introduir:

- *dd/mm/aa* indica que cal escriure la data de la manera següent: dia (dues xifres) / mes (dues xifres) / any (dues xifres).
- *dd/mm/aaaa* indica que cal escriure la data de la manera següent: dia (dues xifres) / mes (dues xifres) / any (quatre xifres).

Cal tenir en compte que aquest sistema varia en funció del país: a la majoria de països de la Unió Europea s'utilitza el format anterior, però als Estats Units fan servir el format *mm/dd/aa* i al Japó s'utilitza el format *aa/mm/dd*.

Any abreujat

És recomanable escriure l'any sencer, però si convé per motius d'espai, per exemple, es pot abreujar:

5-9-2017

5-9-17

Per influència de l'anglès, s'ha estès l'ús de l'apòstrof per a indicar l'omissió de les dues primeres xifres de l'any, una moda que convé evitar:

la grip espanyola de 1918 (*o* del 1918)

la grip espanyola del '18

Ara bé, en els noms propis i marques registrades, és admissible:

Barcelona '92

Sencera

Dins del text

- Generalment, el dia i l'any s'escriuen amb números i el mes amb lletres. És opcional posar l'article *el* entre la preposició *de* i la xifra de l'any:

El dia 9 de maig de 1996 (*o* del 1996)

Viuen al poble des de 1980 (*o* des del 1980)

- Les expressions temporals referides als dies del mes no són introduïdes per cap preposició:

Va néixer a Valls el 13 de juliol de 2016

Va néixer a Valls al 13 de juliol de 2016

- La fórmula *a* + data és correcta només si la preposició va precedida d'un substantiu; convé notar que, per a expressar aquesta mateixa idea, també es poden fer servir altres fórmules en què no s'usa la preposició *a*:

balanç a 31 de desembre de 2017
balanç tancat el 31 de desembre de 2017
balanç del 31 de desembre de 2017

Si la datació va precedida d'un verb, cal fer servir l'article, i no la preposició:

decisió presa el 31 de desembre de 2015
decisió presa a 31 de desembre de 2015

- És sobrer escriure la paraula *data* davant la xifra del dia:

Es va acordar en el Ple de **data** 14 de juny
la Llei 1/1998, de **data** 7 de gener, de política lingüística

- En el cas de decrets, lleis i altres textos normatius, l'article davant de la data hi pot aparèixer o no. Cal respectar tal com ho escriu l'òrgan emissor:

Resolució ENS/791/2018, de 13 d'abril, del procediment de preinscripció i matrícula a l'Institut Obert de Catalunya

Decret llei 5/2012, del 18 de desembre, de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit

Reglament (UE) 2017/352 del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de febrer de 2017, pel qual es crea un marc per a la prestació de serveis portuaris

Fora del text

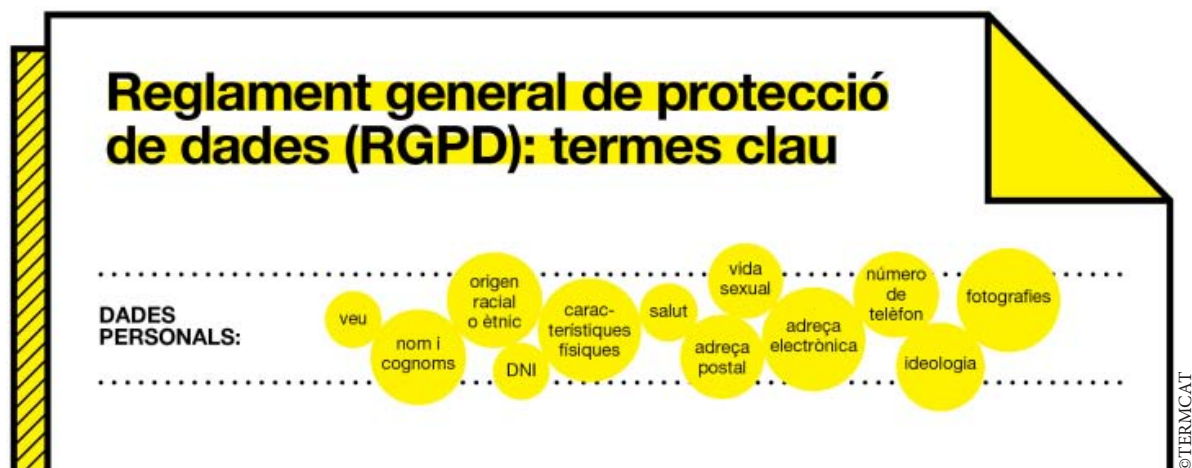
- La datació no va introduïda per la preposició *a*; la població se separa de la data amb una coma, i el dia i l'any s'escriuen amb xifres, mentre que el mes, amb lletres i amb minúscula. No es posa punt al final de la datació:

Barcelona, 25 de juliol de 2015
A Barcelona, el 25 de Juliol de 2.015.

MÉS INFORMACIÓ:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: [Datació](#).

Protecció de dades i drets

A partir del 25 de maig de 2018 el nou Reglament general de protecció de dades (RGPD), de la Unió Europea, és d'aplicació plena i directa a tots els estats membres. En aquesta nota en presentem alguns termes.

Dada de caràcter personal (o dada personal): cadascuna de les dades de caràcter numèric, alfabètic, gràfic, fotogràfic, acústic o de qualsevol altra mena que fan referència a una persona física identificada o identificable.

Dada biomètrica: dada especialment protegida, obtinguda a partir d'un tractament tècnic específic, relativa a les característiques físiques, fisiològiques o conductuals d'una persona, que permet o confirma la identificació única d'aquesta persona.

Dada genètica: dada especialment protegida, obtinguda a partir de l'anàlisi d'una mostra biològica, relativa a les característiques genètiques heretades o adquirides d'una persona, que proporciona informació única sobre la seva fisiologia o salut.

Delegat de protecció de dades: l'RGPD obliga les entitats que formen part del sector públic a designar aquesta figura, la qual actua de manera independent i té les funcions següents: informar, assessorar i supervisar el compliment del Reglament per part del responsable o encarregat del tractament, i especialment acompanyar l'afectat o interessat en cas de reclamació, exercici de dret i resolució de consultes.

Responsabilitat proactiva (*proactive accountability*): actitud conscient i diligent que han de tenir les organitzacions per a analitzar les dades personals que tracten, les finalitats del tractament, el context i els riscos per als drets i llibertats de les persones físiques.

Pseudonimització: tècnica de confidencialitat de les dades personals que consisteix a substituir les informacions que identifiquen una persona per un pseudònim.

Anonimitzar: fer anònimes unes dades per a impedir la identificació personal.

El TERMCAT, que s'ocupa de la normalització dels neologismes del lèxic d'especialitat en el context global de la societat del coneixement, ha editat una infografia amb els termes clau de l'RGPD:

Drets existents

dret d'accés

derecho de acceso

access right; right of access

Dret que tota persona té a obtenir informació sobre les dades de caràcter personal pròpies que estan en poder d'un tercer, particularment sobre l'origen, el tractament i la finalitat d'aquestes dades, i també sobre si han estat o han de ser objecte de cessió de dades.

dret de rectificació

derecho de rectificación

right to rectification

Dret que tota persona té a rectificar i actualitzar les seves dades de caràcter personal, sobretot en el cas que siguin inadequades, incompletes o obsoletes.

dret de supressió

derecho de supresión

right to erasure

Dret que tota persona té a obtenir, del responsable del tractament, sense dilació indeguda, l'eliminació de les dades de caràcter personal que l'afecten.

dret d'oposició

derecho de oposición

right to object

Dret que tota persona té a sol·licitar gratuïtament, al responsable del tractament, que no es tractin les dades de caràcter personal que l'afecten.

Drets nous

dret a l'oblit

derecho al olvido

right to be forgotten

Dret que tota persona té a obtenir la supressió de les dades de caràcter personal que l'afecten i a impedir-ne la difusió a internet.

dret a la limitació del tractament

derecho a la limitación del tratamiento

right to restriction of processing

Dret que tota persona té a restringir les operacions de tractament de les seves dades de caràcter personal. S'aplica, per exemple, quan la persona interessada ha exercit el seu dret de rectificació o el dret d'oposició mentre no s'ha resolt la sol·licitud, o quan l'interessat s'oposa a la supressió de les seves dades de caràcter personal per algun motiu.

dret a la portabilitat de les dades

derecho a la portabilidad de los datos

right to data portability

Dret que tota persona té a rebre, en un format estructurat, d'ús comú i de lectura mecànica, les dades de caràcter personal que l'afecten i que ha facilitat a un responsable del tractament.

Dret **a** o dret **de**?

El nom *dret*, davant d'un altre nom o d'un infinitiu, pot regir tant la preposició *a* com la preposició *de*. Per exemple:

dret a vot, dret de vot (o dret de sufragi actiu)
dret a compra, dret de compra

Ara bé, hi ha expressions que l'ús ha consagrat amb una preposició o l'altra: *dret a l'habitatge*, *dret d'asil*, *dret d'associació*, *dret a la salut*, *dret a la no discriminació*, *dret de manifestació*, *dret a l'educació*, *dret d'ambaixada*, *dret a un judici just*, *dret de reunió*, *dret d'amarratge*, etc.

En aquesta tria hi pot influir:

- la presència d'un determinant davant del complement del nom;
- el contingut semàntic del mot *dret*: l'ús de la preposició *de* comporta un valor de possessió, mentre que l'ús de la preposició *a*, un valor més actiu de reivindicació;
- la presència de l'article anteposat al nom *dret*.

El dret d'asil, però el dret dels refugiats a l'asil
Teniu **dret a** demanar un advocat d'ofici
Els han privat del **dret a** l'educació
Reclamen **el dret d'**accés a la informació pública
Exercien **el dret de** vot
La seva posició no els dona **dret a** jutjar aquesta situació
El dret de viure en pau o **el dret a** la pau

Un exemple de precisió lèxica

La terminologia específica del dret relatiu a l'urbanisme ha de diferenciar entre el dret del propietari a edificar i el dret que aquest mateix propietari té sobre allò que ha edificat.

Dret d'edificar (o *ius aedificandi*): dret del propietari d'una finca a edificar-hi quan se li atorga una llicència urbanística, però només pel temps previst en el planejament o

en la legislació urbanística. Aquest dret neix amb l'atorgament d'una llicència urbanística i s'extingeix si no s'edifica en el termini previst.

Dret a l'edificació o dret d'edificació: dret del propietari d'una finca d'incorporar al seu patrimoni una construcció o edificació feta d'acord amb una llicència urbanística. Aquest dret es consolida amb la construcció efectiva en els termes autoritzats per la llicència i la integració de la construcció en el patrimoni propi.

FONTS:

COMITÈ TERMINOLÒGIC DE DRET. «Dret d'edificar vs dret d'edificació», 3 de febrer de 2016.

SAN JOSÉ, CARLES. «“Ja soc aquí”. Si parlés, això és el que ens diria l'RGDP», 22 de maig de 2018.

TERMCAT. Centre de Terminologia. *Diccionari de dret administratiu* [en línia].

TERMCAT. Cercaterm.

TERMCAT. «Protecció de dades: els termes clau», 23 de maig de 2018.

Tot termini té un terme

Tot i que en la llengua general *terme* i *termini* s'utilitzen com a sinònims, en llenguatge jurídic i administratiu convé distingir-los.

Termini designa el període assenyalat per a l'acabament d'un contracte, per al compliment d'una obligació o per a la presentació d'una demanda, un recurs, etcètera.

Terme és el moment final, o més rarament inicial, d'un espai de temps prefixat (d'un termini).

Tenint en compte que avui és 1 de juny i que el termini de presentació de sol·licituds és de 10 dies naturals, el terme és el 10 de juny

Els equivalents en castellà d'aquests mots (*plazo* per a *termini* i *término* per a *terme*) poden generar una certa confusió per la semblança formal i crear construccions confuses com *el terme del termini* (*el término* o *la finalización del plazo*). En aquest cas, podem utilitzar altres fórmules com *acabament del termini* o *fi del termini*.

La forma *plaç* no és correcta.

L'expressió dels terminis

En el termini de trenta dies a comptar de la data de l'acord

Contra aquesta resolució es pot interposar recurs de reposició per escrit en aquest jutjat, en el termini de tres dies, comptadors des de la data de la notificació

La fórmula per a expressar els terminis consta de dues parts:

- La primera part s'introdueix amb l'expressió *en el termini de*.
Les preposicions *dins (de)* i *dintre (de)* indiquen també un període temporal durant el qual o abans del final del qual s'ha d'acomplir un fet. No obstant això, recomanem *en el termini de*.
- La segona part s'introdueix generalment amb les expressions *a comptar de*, *comptador(s) des de*.
Les construccions següents no són recomanables: *a comptar des de*, *a comptar a partir de*, *comptador(s) a partir de*.

Hi ha altres expressions per a indicar termes i terminis:

En el termini de quaranta-vuit hores **des que** rebeu la comunicació

En el termini de quaranta-vuit hores **des del moment en què** rebeu la comunicació

En el termini de quaranta-vuit hores **a partir de** la recepció de la comunicació

El període de presentació de sol·licituds comença **l'endemà de** la publicació de la convocatòria en el BOPB

AMPLIACIÓ DEL TERMINI

Només és capaç de planificar projectes **a curt** termini

Està previst que es convoquin les oposicions **a mitjà** termini

Està previst que es convoquin les oposicions **a mig** termini

Les dades permeten fer previsions **a llarg** termini

La documentació s'ha d'enviar **en el termini** d'un mes

La documentació s'ha d'enviar **en el termini màxim** d'un mes *[el significat de l'adjectiu màxim ja és implícit per definició en el concepte de termini]*

Les infraccions greus prescriuen **al cap de** tres anys *[en aquest cas, en comptes d'indicar el termini indiquem el moment concret en què té lloc o ha de tenir lloc alguna cosa en relació amb un altre moment anterior]*

© iStock.com / Bizhan33

Doblets confusos: pondre-posar, posta-posada, compondre-composar

La diferència entre els verbs *pondre* i *posar* és clara i habitualment no genera cap confusió.

pondre

1. 'Una femella d'animal ovípar, especialment d'ocell, fer (els ous)' (*verb transitiu*)

Aquesta gallina ja no vol pondre ous

2. 'Un astre, passar a sota l'horitzó' (*verb intransitiu pronominal*)

Avui el sol es pondrà a les 20.57 h

posar

'Fer que (alguna cosa) sigui o estigui en un lloc determinat on no era, fer-la estar en una nova posició, en un nou estat' (*verb transitiu*)

Posar les cadires al voltant de la taula

Posar una coma

Posar els peus a terra

Posta i posada no volen dir el mateix

De l'acció de *pondre* en diem *posta*:

Granges de posta intensives
Fotografies espectaculars de postes de sol

I de l'acció de *posar*, *posada* (no *posta*):

posada a punt, posada en comú, posada en escena, posada en marxa, posada en funcionament
posta a punt, posta en comú, posta en escena, posta en marxa, posta en funcionament

No hem de confondre els verbs **compondre** i **composar**

compondre

1. 'Formar (un tot) reunint o combinant elements, parts, ingredients, diversos' (*verb transitiu, i intransitiu pronominal*)

Els arguments que componen l'escrit de defensa no han convençut la jutgessa
Els arguments que composen l'escrit de defensa no han convençut la jutgessa

Un equip de futbol el componen dotze jugadors
Un equip de futbol el composen dotze jugadors

La columna vertebral es compon de trenta-tres o trenta-quatre vèrtebres
La columna vertebral es compon de trenta-tres o trenta-quatre vèrtebres

El tribunal qualificador es compon del president, el secretari i quatre vocals
El tribunal qualificador es compon del president, el secretari i quatre vocals

Sinònims: *constituir, formar*

2. 'Fer (una obra intel·lectual) executant-ne les diverses parts i combinant-les d'una manera harmònica' (*verb transitiu*)

Compondre un poema, una sonata
Composar un poema, una sonata

composar

Imposar arbitràriament (a algú) una contribució, una multa, etc.' i 'Arbitrar' (en tots dos sentits, té un ús restringit en l'àmbit del dret i poc usual) (*verb transitiu*)

Composaran els botiguers que no van complir l'horari pactat

El participi del verb *compondre* és **compost, composta, compostos, compostes** (i no *composat, composada, composats, composades*)

La comissió està **composta** per sis membres

La comissió està **composada** per sis membres

Manon Lescaut és una òpera en quatre actes **composta** per Giacomo Puccini

Manon Lescaut és una òpera en quatre actes **composada** per Giacomo Puccini

© iStock.com / CJ_Romas

Locucions verbals

Amb *pondre*

Tu rai, que totes et ponen!

Amb *posar*

Posar a disposició, posar a la venda, posar a punt, posar de manifest, posar en comú, posar en coneixement, posar en dubte, posar en escena, posar en funcionament, posar en coneixement, posar en marxa, posar en perill, posar en relleu, etcètera:

Ho han *posat en coneixement* del jutge (o Ho han *comunicat* al jutge, N'han *informat* al jutge)

En el discurs ha volgut *posar en relleu* l'alta participació (o *remarcar*, *ressaltar*, *assenyalar*)

En el discurs ha volgut *posar de relleu* l'alta participació

* **Posar en valor**

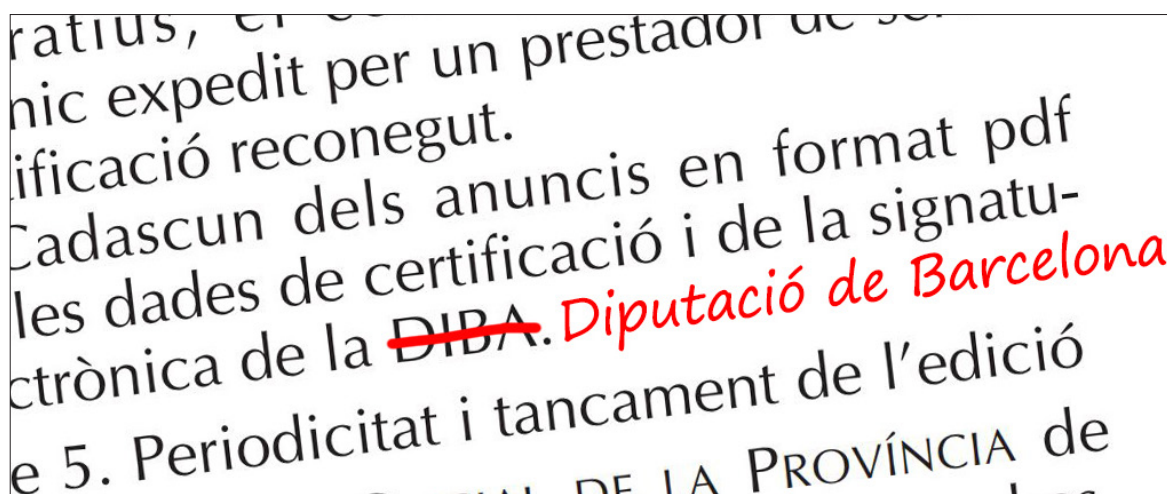
El diccionari normatiu no recull aquesta locució, que prové del francès *mettre en valeur*.

Sinònims: *valorar*, *fer valer*, *remarcar*, *realçar*, *reivindicar*, etc.

Ja és hora de fer valer les seves competències

Aquest mercat reivindica els productes de proximitat

DIBA, Diba o diba: quan i quin

Sovint certes denominacions (d'institucions, entitats, empreses, associacions, instruments, documents, productes, etc.) es representen amb una **sigla** o un **acrònim**. Aquests abreujaments pretenen reduir a la mínima seqüència de caràcters intel·ligibles la denominació sencera.

Quina sigla o quin acrònim hem de fer servir quan ens volem referir a la Diputació de Barcelona? Vegem en primer lloc què diferencia una sigla d'un acrònim.

Sigles

Habitualment, es formen amb les lletres inicials dels mots significatius que les integren (noms i adjectius). Per exemple:

SPA Servei de **P**lanificació i **A**valuació

CSV codi segur de **v**erificació

ADO autorització + **d**isposició o compromís de la despesa +
reconeixement i liquidació de les **o**bligacions

En algun cas, incorporen la inicial d'alguna conjunció o preposició. Per exemple:

CEMICAL Consorci d'**E**studis, **M**ediació **i** **C**onciliació a l'**A**dministració
Local

CPNL Consorci **p**er a la **N**ormalització **L**ingüística

Com que la sigla ha de ser intel·ligible i no s'ha de confondre amb una altra sigla o un altre mot, de vegades s'afegeixen, a les inicials dels mots significatius, altres caràcters. Per exemple:

UdG **U**niversitat **d**e **G**irona
R+D **r**ecerca i **d**esenvolupament

Hi ha sigles que es lletregen, n'hi ha que es pronuncien sil·làbicament, com un mot, i n'hi ha que es llegeixen desenvolupades:

IRPF i - erra - pe - efa
CEMICAL ce - mi - cal
CGPJ Consell General del Poder Judicial

Les sigles pronunciades com un mot també s'anomenen *acrònims*.

Acrònims

Són abreviacions formades amb la màxima llibertat mitjançant fragments dels mots (sovint síl·labes) que fan part de la denominació, amb la finalitat de poder ser pronunciades sil·làbicament. Per exemple:

INCAVI **I**nstitut **C**atalà de la **V**inya i el **V**i
CIDOB **C**entre d'Estudis **i** **D**ocumentació Internacionals a **B**arcelona
MACBA **M**useu d'**A**rt **C**ontemporani de **B**arcelona

L'acrònim de la denominació *Diputació de Barcelona*

Quan el fem servir

L'ús de l'acrònim només és adequat en l'àmbit intern, a les xarxes socials i formant part de marques registrades. Per tant, no és admissible en textos generals, formals o institucionals.

El nom oficial de la institució és *Diputació de Barcelona*. La preposició *de* forma part del nom, malgrat que en el logotip no hi figura:*

Amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona

Amb la col·laboració de Diputació Barcelona

Quin acrònim fem servir

— L'acrònim és DIBA, escrit tot amb majúscules:

TeDIBA servei de tramitació d'expedients de la **D**iputació de **B**arcelona

— També s'han consolidat altres formes lexicalitzades que incorporen l'acrònim escrit tot amb minúscules:

Formadiba entorn de **form**ació virtual de la **D**iputació de **B**arcelona

Intradiba **in**tranet de la **D**iputació de **B**arcelona

- En l'àmbit d'Internet (dominis, nom d'usuari, etiquetes, etc.), l'escrivim amb totes les lletres amb minúscula:

diba.cat

intradiba.diba.cat

@diba

#dibacat

Els avatars, amb la lletra inicial amb majúscula:*

- L'etiqueta #DibaOberta que acompanya el logotip també s'escriu amb la lletra inicial amb majúscula:

L'acrònim DIBA no substitueix la denominació oficial *Diputació de Barcelona*.
En cas cas és admissible en textos generals, formals o institucionals.

Mes informació:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: Sigles i acrònims.

* Per criteris gràfics del Gabinet de Premsa i Comunicació.

Tornarem d'aquí (a) un mes. Bones vacances!

La construcció *d'aquí (a)* es fa servir per dir 'al cap de (un espai de temps) a comptar des d'ara'.

registre formal	registre informal	incorrecte
Tornem d'aquí a tres minuts	Tornem d'aquí tres minuts	Tornem en tres minuts
Obriran d'aquí a mitja hora	Obriran d'aquí mitja hora	Obriran dins de mitja hora
El fuster vindrà d'aquí a dos dies	El fuster vindrà d'aquí dos dies	El fuster vindrà dintre de dos dies

Observem que *d'aquí a* també pot indicar el **període delimitat durant el qual passa un fet**, és a dir, un sentit duratiu. En aquests casos sempre podem col·locar *fins* davant de la preposició:

D'aquí (fins) a l'estiu hem d'haver acabat les obres
Aquest llibre em durarà d'aquí (fins) al juny

Quan són correctes les construccions amb *en*, *dins (de)* i *dintre (de)*?

- ✓ La construcció amb *en* només és correcta quan té un valor **duratiu**, no pas puntual. És a dir, la preposició ***en* indica 'durant'**, el temps dins el qual o durant el qual s'esdevé una cosa.

En mig any ha canviat tres vegades de feina

Observem la diferència entre les expressions amb *en* i *d'aquí (a)*:

- *Explicarà les conclusions en cinc minuts*: vol dir que dedicarà un període de cinc minuts a explicar les conclusions.
- *Explicarà les conclusions d'aquí (a) cinc minuts*: vol dir que començarà a explicar les conclusions quan hagin passat cinc minuts a partir d'ara.

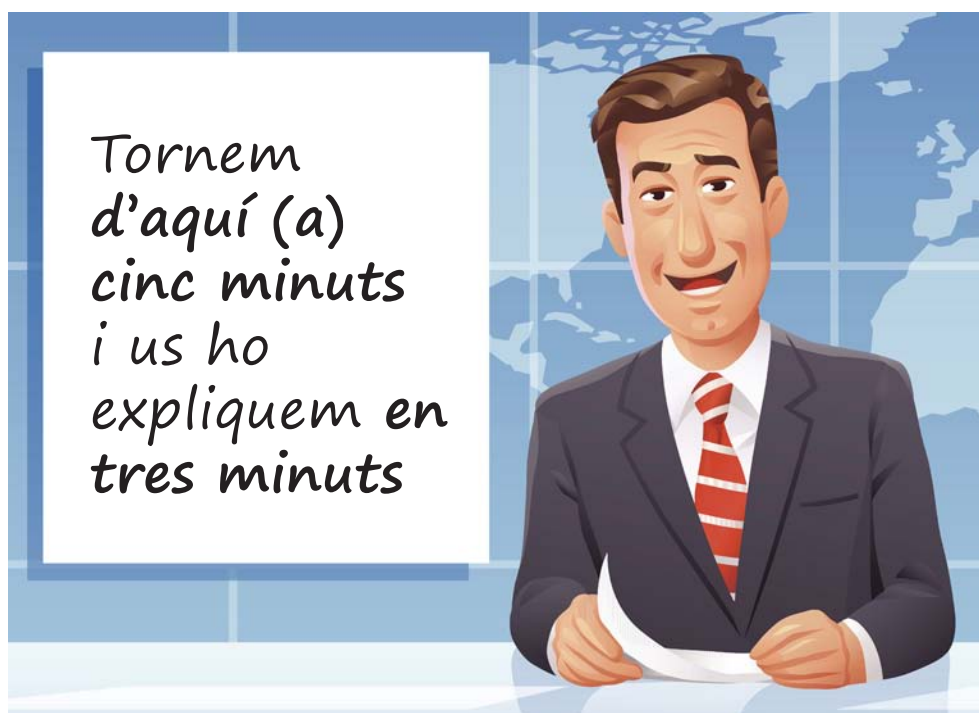
Usos incorrectes amb *en*:

En mitja hora et diré alguna cosa

D'aquí (a) mitja hora et diré alguna cosa

Tornarà de vacances en un mes

Tornarà de vacances d'aquí (a) un mes

- ✓ *Dins (de)* i *dintre (de)* són correctes quan signifiquen que **una acció s'esdevé en qual-sevol moment** abans que s'acabi el període assenyalat per aquesta expressió.

L'informe preceptiu s'ha d'emetre dins del termini establert per la llei

La resolució es notificarà dintre d'aquest mateix mes

Usos incorrectes amb *dins (de)* i *dintre (de)*:

Dins de mitja hora començarà la reunió

D'aquí (a) mitja hora començarà la reunió

Dintre de poc parerà de ploure i sortirà el sol

D'aquí poc parerà de ploure i sortirà el sol

Termes de mobilitat sostenible

Del 16 al 22 de setembre se celebra la [Setmana Europea de la Mobilitat](#) sota el lema «Combina i mou-te», amb la finalitat de promoure hàbits de mobilitat més sostenibles, segurs i saludables, com ara els desplaçaments a peu, en bicicleta, en transport públic o amb vehicle elèctric.

En aquest marc, la [Taula de Mobilitat](#) de la Diputació de Barcelona organitza la segona edició de l'activitat [Agafa la bici](#), prevista per al 20 de setembre. L'objectiu és promoure l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport sostenible en els desplaçaments a la feina.

Cada vegada sentim més a parlar de mobilitat sostenible i anem familiaritzant-nos amb el vocabulari que s'hi refereix. No obstant això, molts termes encara tenen un ús poc definit o confús. En aquesta nota de llengua intentem aclarir-ne uns quants.

Vehicle elèctric

vehicle automòbil mogut per l'energia elèctrica fornida per una bateria d'acumuladors incorporada.

Vehicle híbrid

vehicle automòbil en què la producció d'energia és assegurada per l'associació d'un motor de combustió interna i un motor elèctric.

Vehicle bimodal

vehicle equipat per a poder funcionar alternativament en dos modes de transport diferents, és a dir, en dues infraestructures diferents de desplaçament. Actualment, els vehicles bimodals solen combinar el mode ferroviari i el mode viari.

VEHICLES

Cotxe multiusuari (car sharing)

sistema de transport privat, gestionat per una entitat, en què un grup de persones comparteix la utilització d'una flota d'automòbils. És un concepte diferent del de *cotxe compartit*.

Cotxe compartit (car pooling)

sistema de transport en què diverses persones comparteixen un cotxe privat, generalment per a desplaçaments periòdics del tipus domicili - lloc de treball o també per a desplaçaments llargs.

Van pool

grup de treballadors que es dirigeixen a la feina en la mateixa furgoneta, proveïda per l'empresa.¹

Aparcament d'enllaç o de dissuasió (park-and-ride)

aparcament de gran capacitat connectat amb mitjans de transport públic i concebut perquè els conductors hi deixin els seus vehicles i es desplacin amb transport públic per l'interior d'una població.

Biocombustible o biocarburant

combustible obtingut a partir de biomassa, la qual és tractada per a obtenir un agregat d'alt poder calorífic que prové directament o indirectament de la captació i fixació d'energia solar en processos de fotosíntesi. Els dos més comuns són:

Biodièsel: biocarburant sintètic líquid obtingut a partir d'olis vegetals o greixos animals; s'utilitza en els motors de compressió com a substitutiu del gasoil, o bé s'hi barreja.

Bioetanol: biocarburant constituït per etanol obtingut a partir de la biomassa procedent de plantes, fonamentalment amb la fermentació de grans rics en sucres o midó com, per exemple, els cereals; s'utilitza en els motors d'explosió com a substitutiu de la gasolina, o bé s'hi barreja.

¹ Collins English Dictionary.

Combustible fòssil

combustible resultant de la descomposició parcial de matèria orgànica a causa de canvis físics i químics provocats per la pressió i la temperatura, al llarg de milions d'anys. El carbó mineral, el petroli i els seus derivats i el gas natural són combustibles fòssils.

Combustible sintètic

combustible líquid o gasós (fonamentalment gasolina, gasoil i querosè) que s'obté amb processos termoquímics a partir del carbó, del gas natural o de la biomassa.

Gas natural

combustible fòssil constituït per una mescla d'hidrocarburs gasosos de baix pes molecular, en la qual predomina el metà, que es troba en jaciments subterranis. Es pot presentar comprimit o líquid.

Hidrogen

combustible que es pot fer servir directament com a font energètica en un motor convencional de combustió interna o en una pila de combustible.

Metanol

combustible que es pot obtenir a partir del gas natural. Té un poder calorífic inferior al de la gasolina o el gasoil i, per tant, requereix de dipòsits d'emmagatzemament superior per a mantenir la mateixa autonomia del vehicle.

Peatge de congestió

peatge que grava la circulació de vehicles per una via de comunicació segons factors diversos, generalment referents al tipus de vehicle, l'ocupació del vehicle o la franja horària, amb l'objectiu d'evitar congestions o de reduir la contaminació. Aquest peatge s'aplica a una via de comunicació i té en compte cadascun dels desplaçaments que s'efectuen.

Taxa de congestió

taxa que grava la circulació de vehicles a l'interior d'una àrea determinada, sovint urbana, amb independència del nombre i la llargada dels desplaçaments efectuats durant el seu període de vigència, que té l'objectiu de reduir-ne la congestió. Aquesta taxa, en contrast amb el *peatge de congestió*, s'aplica a una àrea i té en compte un període de temps i no el nombre de desplaçaments.

Peatge viari

peatge que grava la circulació de vehicles per una via de comunicació amb un cost elevat de construcció i manteniment. El peatge viari sol aplicar-se a autopistes, túnels i ponts.

Peatge de cordó

peatge que grava l'accés de vehicles a una àrea urbana, generalment el centre d'una ciutat, en el moment de travessar un límit establert al seu voltant.

Peatge zonal

peatge que grava la circulació de vehicles a l'interior d'una àrea urbana, generalment el centre d'una ciutat, tant pel que fa a l'accés com pel que fa a cadascun dels desplaçaments interns que s'hi efectuïn.

Eurovinyeta, eurodistintiu o europeatge?

La taxa que dona dret als vehicles de transport de mercaderies a circular per determinades vies europees s'anomena, segons el TERMCAT, *eurovinyeta*, una forma adaptada al català del terme francès *eurovignette*. Inicialment, també es referia al distintiu que justificava el pagament d'aquesta taxa, normalment enganxat al vidre del vehicle.

**Eurodistintiu* i **europeatge* són termes rebutjats perquè s'allunyen de les formes més usuals en altres llengües i són poc utilitzats als mitjans de comunicació en català.

Fonts:

Manel FERRI [et al.]. *Glossari de mobilitat sostenible*. Barcelona: ISTAS, 2009.

TERMCAT. Centre de Terminologia.

La correcció ortogràfica al Word

La Diputació de Barcelona ha actualitzat el verificador ortogràfic del Word i de les altres aplicacions del paquet Microsoft Office de tots els ordinadors d'acord amb la nova *Ortografia catalana de l'Institut d'Estudis Catalans*.

El corrector ortogràfic és una eina que ens ajuda a millorar la qualitat lingüística dels textos. És important que la sapiguem utilitzar i que en coneguem, també, les limitacions.

Abans de corregir, hem de:

1. Definir la llengua de correcció

Revisió > Llengua > Defineix la llengua de correcció

(O bé fent doble clic a la llengua activa que apareix a la barra d'estat del Word, a la part inferior esquerra de la pantalla.)

Podem escollir, per exemple, entre català, castellà, anglès o francès.

2. Revisar l'ortografia a mesura que escrivim

2.1. Fitxer > Opcions > Correcció > Revisa l'ortografia a mesura que escric

2.2. Revisió > Llengua > Defineix la llengua de correcció > En aquest punt hem de tenir desseleccionada l'opció «No revisis l'ortografia ni la gramàtica»

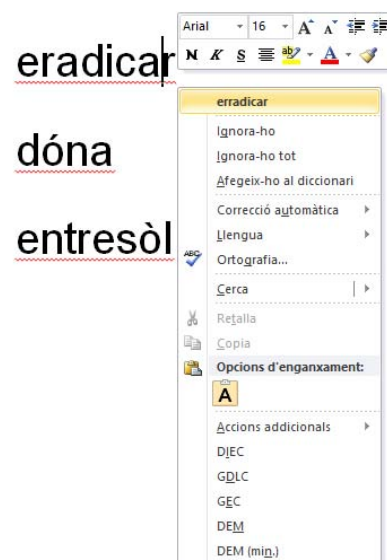
Ara veiem els errors subratllats de vermell.

3. Triar les opcions de correcció

Fitxer > Opcions > Correcció

En aquest apartat podem canviar la manera amb què el Word corregeix el text i li dona format. Per exemple:

- Corregir DUES MAJÚSCULES INICIALS.
- Posar en majúscula la primera lletra d'una frase o de les cel·les d'una taula.
- Activar o desactivar opcions de format automàtic. Per exemple: substituir dos guionets (--) pel guió llarg (—) o fer llistes numerades automàtiques.

- Afegir errors habituals que fem per tal d'autocorregir-los. Per exemple: 'metgesa' per 'metgessa', 'sol.licitud' per 'sol·licitud', etc.
- Substituir text a mesura que escrivim. Per exemple: escriure (c) per a obtenir el caràcter © o (e) per a obtenir €.

Al *Llibre destil de la Diputació de Barcelona* trobareu altres eines que també ens poden ser molt útils, com ara els **diccionaris personalitzats** o el **traductor**.

Limitacions del corrector

La verificació automàtica només permet detectar errors ortogràfics del text, però no és infal·lible: no assenyala tot el que és incorrecte i pot assenyalar com a incorrectes solucions correctes. Per tant, tot i que és de gran ajuda tenir el corrector activat mentre s'escriu, la nostra intervenció sempre és necessària per a assegurar la qualitat lingüística del text final.

El corrector ortogràfic no distingeix: els parònims (paraules que tenen grafies similars); els homòfons (paraules que tenen el mateix so, però una grafia diferent); les expressions que, segons el context, s'escriuen amb una sola paraula o amb més d'una, o si un terme s'ha d'utilitzar en singular o en plural, ni quin ha de ser el gènere (masculí o femení) dels mots que l'acompanyen.

Si encara no heu assistit a la sessió de **Les novetats ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans**, podeu trobar-ne informació a la Intradiba d'[Assessorament lingüístic](#) i al Banc d'Accions Formatives (BAF).

Practiquem amb el corrector ortogràfic

1. Copiem el text següent al Word. Si hem seguit els passos anteriors, ho hem de veure així:

Aviu es divendres, i a corre-cuita l'avi explica al nét el comte dels víkings que van robar una marededéu. El noi, que està una mica cloc-piu, li dóna les gràcies abans d'adormir-se.

2. Passem el corrector ortogràfic: **Revisió > Ortografia i gramàtica**

El text resultant ha de ser aquest:

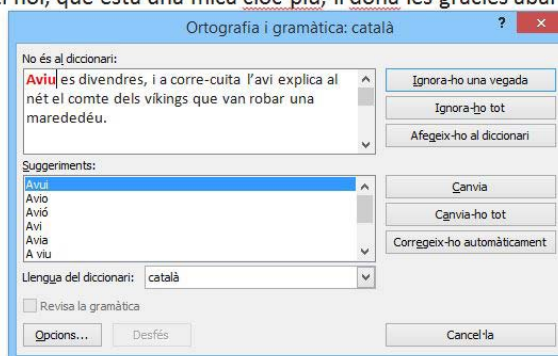
Avui es divendres, i a correcuita l'avi explica al net el comte dels vikings que van robar una marededeu. El noi, que està una mica clocpiu, li dona les gràcies abans d'adormir-se.

3. Fixem-nos que el corrector passa per alt dos errors perquè en altres contextos no ho són (*es/és; comte/conte*):

Avui **es** [és] divendres, i a correcuita l'avi explica al net el **comte** [conte] dels vikings que van robar una marededeu. El noi, que està una mica clocpiu, li dona les gràcies abans d'adormir-se.

*Un text amb faltes
d'ortografia perd
credibilitat i dona
una mala imatge de
la institució.*

Aviu es divendres, i a corre-cuita l'avi explica al nét el comte dels víkings que van robar una marededéu. El noi, que està una mica cloc-piu, li dóna les gràcies abans d'adormir-se.

Parlem clar

A l'hora de redactar documents administratius o jurídics, tenim tendència a utilitzar un estil feixuc que sovint recarrega innecessàriament el text i en dificulta la comprensió.

El ciutadà té dret a entendre les comunicacions que rep de l'Administració; per tant, hem de crear textos més àgils, eficaços, rigorosos i precisos.

Siguem clars

1. Seguim l'ordre neutre de l'oració (subjecte + verb + complements). Les oracions construïdes seguint aquest ordre resulten més comprensibles que les que presenten un ordre alterat.

Trameteu al deutor la carta de pagament.

V CI CD

Trameteu la carta de pagament al deutor.

V CD CI

Tanmateix, i de manera puntual, el podem alterar quan ens convingui fer èmfasi en un determinat element de l'oració (per exemple, el CD).

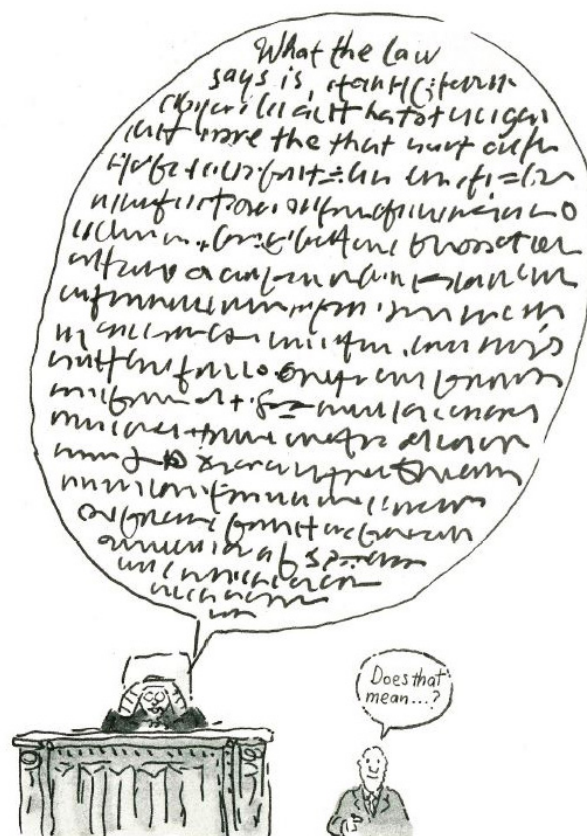
[Què hem de fer amb la carta de pagament?]

La carta de pagament, l'heu de trametre a la persona deutora.

CD V CI

Tinguem en compte que les **oracions passives** alteren aquest ordre neutre; per tant, tot i que són correctes, no n'hauríem d'abusar.

La jornada ha estat organitzada pels tècnics del Servei de Contractació.

2. Evitem ambigüitats.

Podeu personalitzar les consultes, comprovar l'estat, la factura dels anuncis, accedir a les liquidacions...

De què estem parlant? De l'estat dels anuncis o de les consultes?

- *Si ens referim a l'estat dels anuncis:* Podeu personalitzar les consultes, comprovar l'estat i la factura dels anuncis, accedir a les liquidacions...
- *Si ens referim a l'estat de les consultes:* Podeu personalitzar les consultes, comprovar-ne l'estat, consultar la factura dels anuncis, accedir a les liquidacions...

3. Utilitzem formes verbals en lloc de construccions nominals. El verb és més directe i menys abstracte que el substantiu.

Han portat a terme una avaluació del projecte final.

Han avaluat el projecte final.

Formuleu la vostra sol·licitud del servei de missatgeria amb suficient antelació a la seva prestació.

Sol·liciteu el servei de missatgeria amb prou antelació.

La claredat permet que el destinatari compregui el missatge a la primera.

Siguem concisos

1. Triem la informació necessària i rellevant. No expliquem el que és evident.

Si el compte on el treballador sol·licita la domiciliació no es troba a la llista de comptes del treballador en el moment de donar d'alta la sol·licitud o si, en un moment posterior a la concessió, comunica un nou compte de domiciliació, per informar-lo al sistema s'ha de procedir tal com s'indica a continuació.

Per a enregistrar un nou compte de domiciliació del treballador, cal seguir les instruccions següents.

Si una paraula o una frase semblen innecessàries, segur que ho són.

Siguem precisos

Procurem transmetre les idees de la manera més inequívoca i precisa possible.

1. Utilitzem la **terminologia i fraseologia pròpies**.

No és el mateix una *advertència* (avís amb comminació) que un *advertiment* (avís sense comminació)

2. Utilitzem les denominacions oficials d'organismes, unitats orgàniques, lleis, reglaments, jornades, cursos, beques, premis, publicacions, topònims, adreces, etcètera.
3. Designem un mateix concepte amb la mateixa paraula.

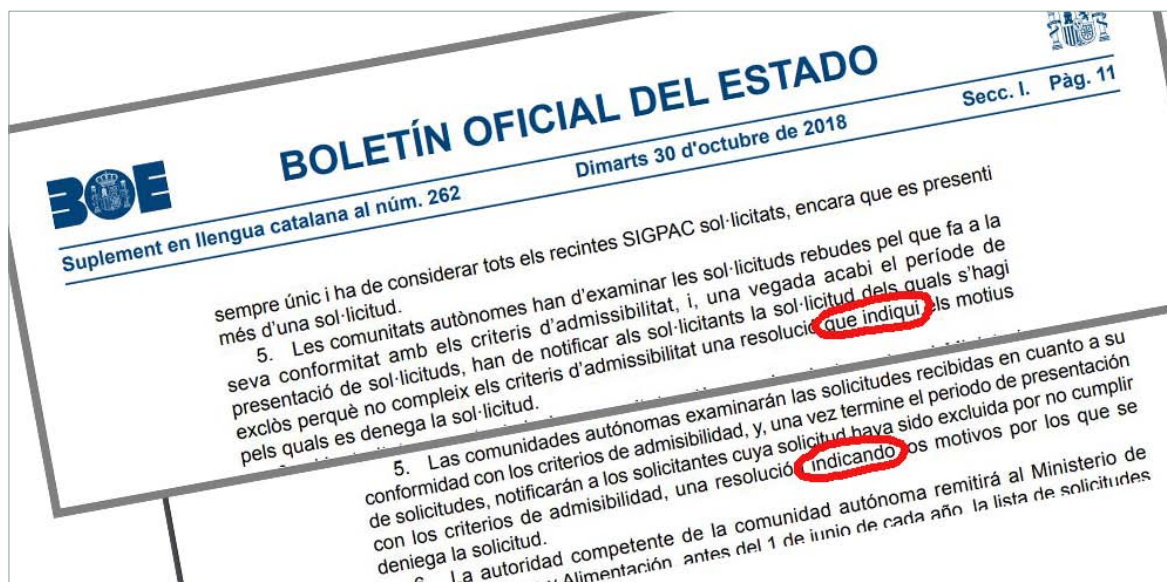
Feu-hi constar les dades següents: nom i cognoms, adreça, codi d'expedient. El número d'expedient... [el codi, oi?]

Tots els elements d'un text han d'expressar allò que volem dir exactament.

Més informació:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: Redactar amb eficàcia.

No parlem clar si...

... construïm frases amb gerundis incorrectes

El gerundi és incorrecte quan:

- Indica posterioritat, finalitat o conseqüència

El president es va aixecar de la cadira **cloent** l'acte.

El president es va aixecar de la cadira **i va cloure** l'acte.

S'acordà concedir l'ajut als ajuntaments esmentats, **comunicant-ho** tot seguit als alcaldes.

S'acordà concedir l'ajut als ajuntaments esmentats, i tot seguit **es comunicà** als alcaldes.

No hi va haver quòrum, **desconvocant-se** la reunió de la Comissió.

No hi va haver quòrum, **per la qual cosa es va desconvocar** la reunió de la Comissió.

En aquests casos, afegir-hi el quantificador *tot* no fa bona la construcció:

No hi va haver quòrum, **tot desconvocant-se** la reunió de la Comissió.

Prova del cotó: Per saber si fem servir correctament el gerundi, posem la frase en què hi ha el gerundi al davant. Si la frase s'entén vol dir que és correcta; si la frase no té cap sentit, vol dir que no és correcta.

El cotxe va sortir de la via, **atropellant** quatre vianants.
Atropellant quatre vianants, el cotxe va sortir de la via

- **Uneix dues frases independents que no tenen cap relació de subordinació**

L'acte es tancà amb la intervenció del president, **essent** un dels punts no tractats el nomenament de nous vocals.

L'acte es tancà amb la intervenció del president. Un dels punts no tractats va ser el nomenament de nous vocals.

Esbrineu el parador de la persona demandada, **essent** l'últim domicili conegut a Avià.

Esbrineu el parador de la persona demandada. L'últim domicili conegut és a Avià.

- **Equival a un adjectiu**

S'han publicat els estatuts **regulant** la carrera professional.

S'han publicat els estatuts **que regulen** [= reguladors] la carrera professional.

Va publicar un article **argumentant** la necessitat de promoure una mobilitat sostenible.

Va publicar un article **que argumenta** [= argumentatiu] la necessitat de promoure una mobilitat sostenible.

- El gerundi no pot expressar un fet posterior al del verb principal ni un fet que sigui conseqüència d'un altre o n'indiqui la finalitat.
- El gerundi no equival a una conjunció copulativa.
- El gerundi no equival a un adjectiu, és a dir, no pot complementar un nom.

El gerundi és correcte quan:

- **Expressa una acció anterior o simultània a la del verb principal**

Havent examinat l'expedient, el tècnic municipal aprova la llicència d'obres.
Els assistents van acabar l'acte **cantant** l'himne del club.

- **Equival a un adverb**

Les sol·licituds s'han de presentar **seguint** el procediment establert.
Han entrat **corrent**.

Més informació:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: [El gerundi](#).

... abusem de la passiva

Les oracions passives posen en primer terme la persona o l'objecte sobre el qual recau l'acció del verb, que passa a ser el subjecte gramatical de la frase.

Com que alteren l'ordre lògic de la frase i afecten la naturalitat del discurs, molts cops poden dificultar la comprensió del text. És per això que no n'hem d'abusar i les hem de reservar per a casos justificats.

La llei fixa les normes.
és preferible a
Les normes són fixades a la llei.

El cap de la unitat ha redactat la circular.
és preferible a
La circular ha estat redactada pel cap de la unitat.

En els casos en què no vulguem mostrar la identitat del subjecte, les oracions passives pronominals sí que poden funcionar.

S'ha acordat revisar els expedients de totes les obres.
Es decretaran uns serveis mínims.

Quan al costat d'una construcció passiva pronominal apareix també el subjecte, aleshores és incorrecta.

Es decretaran per l'Administració uns serveis mínims.

L'Administració decretarà uns serveis mínims.

Recordem que en els textos administratius i jurídics preferim les construccions actives, en què el subjecte és ben explícit.

Més informació:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: [Oracions actives i oracions passives](#).

Com ens felicitem per Nadal

El verb *felicitar* demana un complement directe de persona, perquè només podem desitjar felicitat a una persona. És a dir:

Felicitem els companys per l'aniversari

Felicitem l'aniversari als companys

La directora ens ha felicitat pel projecte

La directora ens ha felicitat el projecte

Amb els cosins de França sempre ens felicitem per Nadal

Amb els cosins de França sempre ens felicitem el Nadal

Abans de plegar, ens desitjarem un bon Nadal

Abans de plegar, ens direm «Bon Nadal!» o «Bones festes!»

Abans de plegar, ens felicitem el Nadal

A l'hora de desitjar bones festes, cada llengua té les seves preferències:

Bon Nadal i feliç any nou

Bon Nadau e erós an nau

Bo Nadal e feliz ano novo

Buon Natale e felice anno

nuovo

Feliz Navidad y próspero año

nuevo

Feliz Natal e próspero ano

novo

Joyeux Noël et bonne année

Aquests desitjos els podem fer arribar a través d'una targeta que anomenem **felicitació de Nadal**, **postal de Nadal** o **nadala**.

Nadal

Del llatí (*dies*) *natalis*, '(dia del) naixement', derivat de *natus*, *-a*, *-um*, participi de *nasci*, 'néixer'.

Per això el nom de Nadal és molt semblant a la majoria de llengües romàniques: *Nadal* (català, gallec), *Nadau* (aranès), *Natal* (portuguès), *Natale* (italià), *Navidad* (castellà), *Noël* (francès).

Targeta, tarja i *targetó

- Una *targeta* designa un petit full de forma rectangular que es fa servir per a donar-se a conèixer, identificar-se, etc.: **targeta de presentació, de visita, d'identificació**, etc. També pot fer referència a l'element magnètic que permet fer pagaments sense desemborsar diners en efectiu: **targeta de crèdit o de dèbit**.

En l'àmbit administratiu, és un document (TD20-021, segons el Catàleg de tipus documentals) amb el qual una persona pot acreditar una determinada qualitat personal, com ara ser membre d'un col·lectiu o d'una entitat, o estar en possessió d'un requisit. D'aquest document també se'n pot dir **carnet**: *carnet de manipulació d'aliments, de conducció de vehicles, d'estudiant, de biblioteca*, etc.

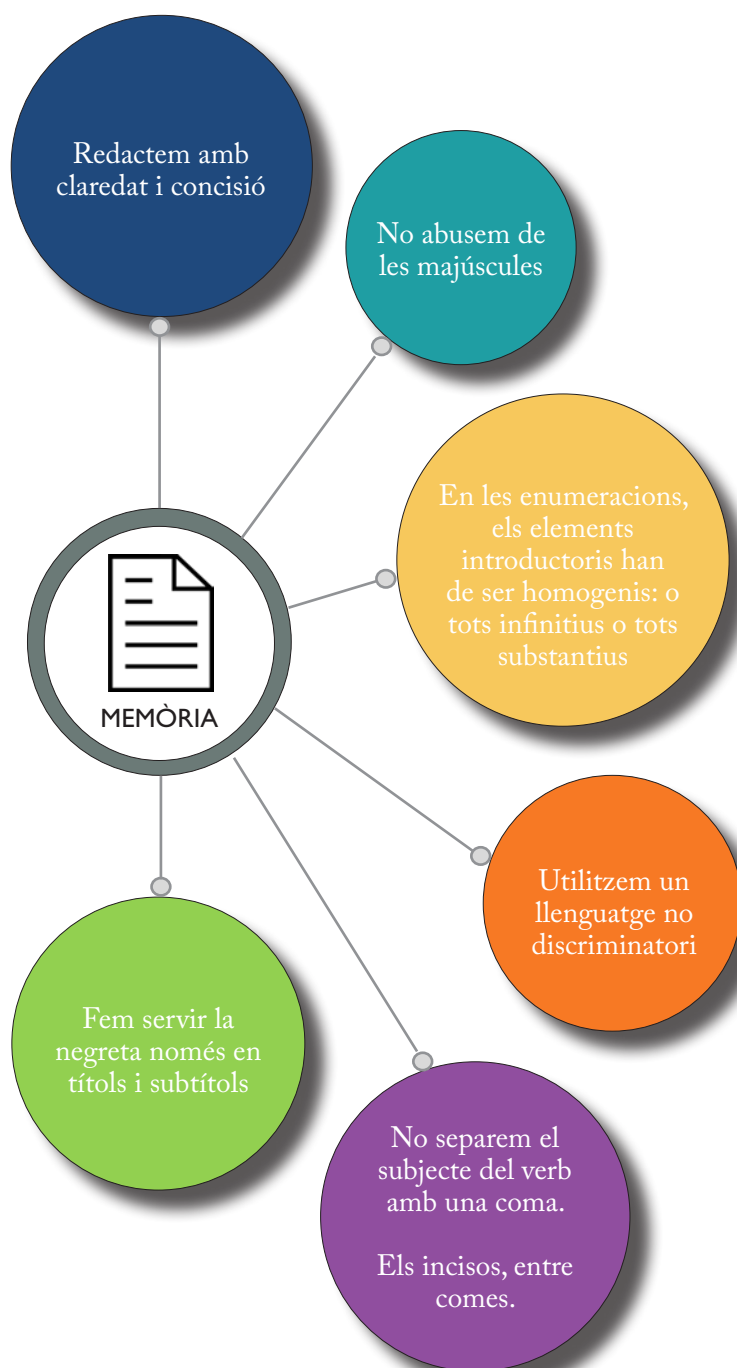
En l'àmbit de les noves tecnologies i Internet, *targeta* fa referència a un circuit imprès format per components electrònics i circuits integrats.

- En aquests casos, és incorrecte dir-ne **tarja*. Una **tarja** fa referència a un escut militar medieval, una placa on hi ha escrita una indicació i una obertura practicada sobre una porta: *A la tarja de l'entrada hi ha un escut familiar del segle XVIII*.
- En castellà es fa servir la paraula *tarjetón* per a referir-se a les targetes més grans. En català, en canvi, aquest mot no és correcte en cap cas. Quan ens referim a targetes de dimensions considerables utilitzades per a comunicats institucionals de caràcter protocol·lari o per a invitacions, l'expressió correcta és **targeta gran**.

Tampoc no anomenem **targetó* a les comunicacions digitals, normalment oficials, enviades per correu electrònic. Si en el missatge es convida d'una manera o una altra a assistir a un acte, cal dir-ne **invitació**; si es tracta d'un correu informatiu, en podem dir **comunicat**, **nota informativa**, **comunicació institucional**, etc. Normalment no és necessari afegir l'adjectiu *digital* perquè si s'envia per correu electrònic és redundant.

targetó	<i>de paper</i>	→	targeta gran
	<i>digital</i>	→	invitació
		→	comunicat, nota informativa, comunicació institucional
tarja de presentació tarja de visita tarja de soci tarja sanitària		→	targeta de presentació targeta de visita targeta de soci targeta sanitària
tarja de crèdit tarja de dèbit		→	targeta de crèdit targeta de dèbit
tarja vermella tarja groga		→	targeta vermella targeta groga
tarja gràfica tarja d'accés remot tarja de so tarja SIM		→	targeta gràfica targeta d'accés remot targeta de so targeta SIM

Redactem la Memòria: anem al gra

Si voleu conèixer totes les recomanacions, [cliqueu aquí](#).

✗ La implementació de la redacció i aprovació de projectes en matèria de control de les estructures serà menys costosa que el tractament posterior de la problemàtica dels danys que s'hi puguin detectar.

✓ Elaborar projectes de control de les infraestructures costa menys que arreglar els possibles desperfectes.

✗ 3 Caps de Secció
1 Cap de Servei
2 Tècnics Migs

✓ 3 caps de secció
1 cap de servei
2 tècnics mitjans

✗ La missió disposa de 3 línies d'actuació:
- Dinamitzar l'economia productiva.
- Presa de decisions estratègiques.
- Actualització de les competències del personal tècnic.

✓ La missió disposa de 4 línies d'actuació:
- Dinamitzar l'economia productiva.
- Prendre decisions estratègiques.
- Actualitzar les competències del personal tècnic.

✗ Els treballadors interins...
✓ El personal interí...

✗ Són competències del director de la biblioteca: dirigir i coordinar...

✓ Són competències de la direcció de la biblioteca: dirigir i coordinar...

✗ La XAL, ha desplegat el catàleg de serveis.

✓ La XAL, SL, amb la marca la Xarxa, ha desplegat el catàleg de serveis.

Tipus documentals (I)

Missatge de correu electrònic

Comunicació que es transmet d'una bústia electrònica a una altra per mitjà d'un programa de correu electrònic.

Hem de distingir entre el *correu electrònic (c/e)*, que és el sistema d'enviament o el mateix missatge, i l'*adreça electrònica (a/e)*, que es refereix a la destinació.

Estructura

Capçalera: inclou remitent, destinatari, data i tema (convé que reculli la idea principal del missatge. Evitem canviar-lo quan responguem).

Cos: inclou salutació, nucli, comiat i signatura.

El nucli està estructurat en tres blocs:

- Presentació
- Desenvolupament (fets, arguments...)
- Conclusió (síntesi, petició...)

Fórmules de salutació i comiat

Depenen de la relació entre l'emissor i el destinatari. Exemples ordenats de major a menor formalitat:

*Distingida senyora,
Senyor,
Benvolguda senyora,
Bon dia,
Hola,*

*Us saludo amb respecte.
Aprofito aquesta avinentesa per a
saludar-vos atentament.
Atentament, / Ben atentament,
Rebeu una salutació cordial.
Cordialment, / Ben cordialment,
Gràcies per la vostra col·laboració.
Fins aviat,
A reveure,*

El comiat s'ha d'adequar al grau de formalitat de la salutació.

- La fórmula de salutació sempre va seguida d'una coma. No podem escriure un adjectiu sense nom:

*Benvolguts,
Benvolguda companya,
Benvolgut Ramon,*

- Si la salutació de comiat és una frase (inclou un verb), l'acabem amb un punt. Altrament, l'acabem amb una coma.

Signatura

- En les comunicacions institucionals, sol estar predeterminada. Conté nom, càrrec, departament, adreça postal, telèfon i adreça electrònica, logo de la institució.
- Pot incloure enllaços de l'entitat a xarxes socials.

Criteris de redacció

- El camp *Assumpte* de l'encapçalament ha de recollir de manera clara i concisa la idea principal del missatge; per tant, com més breu, clar i concís, millor.
- En el nucli del missatge és convenient redactar paràgrafs no gaire llargs, separats amb una línia en blanc, i, si convé, fer servir enumeracions.
- Es recomana no escriure paraules amb majúscules, ja que això va contra les convencions habituals i sovint s'interpreta com si l'emissor aixequés el to de veu.

[Més informació i exemples.](#)

Tipus documentals (II)

Carta

Document bàsic de comunicació interpersonal i de contingut divers, que no es preveu com a component de la tramitació d'un procediment administratiu.

Codi del tipus documental DIBA: TD06-011

Estructura

Capçalera: inclou el logo de la Diputació, l'àrea i el servei.

Dades del destinatari:

- Nom i cognoms precedits del tractament abreujat *Sr./Sra.*
- Si és particular: opcionalment, l'adreça, el codi postal i la població.
- Si pertany a una institució: opcionalment, càrrec i organisme, adreça, codi postal i població.

Salutació (*vegeu les fórmules de salutació més endavant*)

Cos. El nucli està estructurat en tres blocs:

- Presentació de l'assumpte
- Desenvolupament (fets, arguments...)
- Conclusió (síntesi, petició...)

Comiat (*vegeu les fórmules de comiat més endavant*)

Informació addicional: referències a annexos o documents (podem introduir-la amb les sigles PS, *post scriptum*, 'després de l'escrit').

Fórmules de salutació i comiat

S'han d'adequar a la relació amb el destinatari. El grau de formalitat ha de ser coherent entre la salutació i el comiat. Aquí en teniu exemples, ordenats de major a menor formalitat:

*Distingida senyora,
Senyor, [la més neutra]
Benvolguda senyora,
Benvolgut col·lega,
Benvolguda amiga,
Benvolgut Ramon,*

*Us saludo amb respecte.
Aprofitem aquesta avinentesa per a
saludar-vos atentament.
Atentament, [la més neutra]
Rebeu una salutació cordial.
Cordialment, / Ben cordialment,
Gràcies per la vostra col·laboració,
Fins aviat,
A reveure,*

- La fórmula de salutació sempre va seguida d'una coma. No podem escriure un adjectiu sense nom:

Benvolguts,
Benvolguda companya,
Benvolgut Ramon,

- Si la fórmula de comiat és una frase (inclou un verb), l'acabem amb un punt. Altrament, l'acabem amb una coma.

Connectors

Tenen un paper de cohesió rellevant. Aquí en teniu alguns exemples:

Amb motiu de...
En resposta a la vostra carta...
Ens plau comunicar-vos... / Lamentem comunicar-vos...
En relació amb la vostra sol·licitud, us comunico...

Signatura

- S'ha de signar electrònicament amb alguna de les aplicacions corporatives (TeDIBA, COSIG o GDD).
- Si l'hem d'enviar en format paper, hem d'enviar una còpia autèntica del document original electrònic.
- Mai l'hem de signar a mà.

Criteris de redacció

- Tractament personal: cal mantenir el mateix tractament en tot el document.
Emissor: *jo* o *nosaltres*.
Receptor: *vós* (tractament recomanat en llenguatge administratiu), *tu* o *vostè* (segons la relació que s'hi tingui).
- Cal decidir el grau de formalitat de la carta abans de començar a redactar-la i mantenir-lo durant tot l'escrit.

[Més informació i exemples.](#)

Paraules des del feminisme

El 8 de març celebrem el Dia Internacional de les Dones o Dia de la Dona Treballadora. És una data reconeguda per l'Organització de les Nacions Unides en què es denuncia el sexisme i la desigualtat de drets i oportunitats entre homes i dones.

Aquesta commemoració té origen en diversos fets puntuals: la vaga de les obreres tèxtils nord-americanes, el 1857, o l'incendi de la fàbrica Triangle Shirtwaist Company de Nova York, el 1911, on van morir gairebé 150 persones, la majoria dones.

En homenatge a totes les dones lluitadores, en aquesta nota de llengua us oferim un recull de termes relacionats amb el feminisme.

Bretxa salarial de gènere

Diferència entre el salari mitjà dels homes i de les dones.

Doble jornada

Expressió emprada per a fer evident el temps que moltes dones es troben obligades a dedicar a les feines laborals i domèstiques.

Empoderament

Procés pel qual una persona o un grup social adquireixen la força o els mitjans necessaris per a enfortir el seu potencial en termes econòmics, polítics socials o laborals.

Prové de l'anglès *empowerment*, el qual deriva de *to empower*.

Els termes *empoderar*, *empoderar-se* i el derivat *empoderament* són denominacions ben formades en català.

Feminicidi

Mort infligida deliberadament a les dones pel fet de ser dones.

El terme es va encunyar en el marc de les revelacions sobre impunitat en els assassinats de dones a Ciudad Juárez (Mèxic).

Sororitat

Lligam estret que s'estableix entre dones basat en la solidaritat, el compartiment d'experiències, interessos, preocupacions, etc., és a dir, una fraternitat entre dones.

Està format a partir del mot llatí *sōrōr, ōris* 'germana' i el sufix *-itat* amb el sentit de 'qualitat de'. En les altres llengües es documenten formes paral·leles: *sororidad* en castellà, *sororité* en francès, *sororità* en italià i *sisterhood* en anglès.

Sostre de vidre

Barrera invisible que representa les limitacions amb què es troben les dones per ascendir en la seva carrera professional fins als càrrecs de més responsabilitat.

Terra enganxós

Barrera invisible que es basa en les tasques i càrregues que culturalment s'associen a les dones i que impedeixen el desenvolupament de la seva carrera professional en igualtat de condicions que els homes.

Tipus documentals (III)

Ofici

Document pel qual l'Administració comunica de manera oficial continguts relacionats amb la tramitació d'un procediment administratiu.

- *Ofici intern*: adreçat a un òrgan administratiu.
- *Ofici extern*: adreçat a una persona física o jurídica.

Codi del tipus documental DIBA: TD06-016

Estructura

Capçalera: inclou el logotip de la Diputació i el nom de l'àrea o servei.

Identificació del document (només a l'ofici intern): pot incloure el número de referència, l'assumpte i la destinació.

Dades del destinatari:

- Ofici intern: càrrec o organisme (opcionalment, l'adreça postal).
- Ofici extern: nom i cognoms, precedits del tractament abreviat *Sr./Sra.* i, opcionalment, l'adreça postal.

Cos: inclou la salutació, el nucli i el comiat. El nucli està estructurat en tres blocs:

- Presentació de l'assumpte
- Desenvolupament (fets, arguments...)
- Conclusió (síntesi, petició...)

Informació addicional (optatiu): s'hi fa constar la documentació que s'adjunta.

Fórmules de salutació i comiat

- L'ofici intern no té ni salutació ni comiat. A l'ofici extern, aquestes fórmules són optatives.
- Tenint en compte el caràcter formal d'aquesta comunicació, és preferible utilitzar fórmules neutres.

Senyor, / Senyora,

Atentament, / Ben atentament,

- La fórmula de salutació va seguida d'una coma.

Signatura i datació

- S'ha de signar electrònicament amb alguna de les eines corporatives (TeDIBA, COSIG o GDD).
- La datació i el registre de sortida s'inclouen automàticament.
- Si l'hem d'enviar en format paper, enviarem una còpia autèntica del document electrònic. Mai el signarem a mà.

Criteris de redacció

- Tractament personal: *jo* o impersonal (*es*) per a l'emissor, *vós* per al receptor.
- No fem servir els tractaments protocol·laris.
- En els oficis externs, quan se cita per primera vegada una disposició administrativa, s'hi ha de fer constar el número, la denominació i la data, i el diari oficial en què surt publicada.

[Més informació i exemples.](#)

Locucions (II).Tots els efectes

Podem trobar el mot *efecte* en sintagmes nominals i en locucions verbals, preposicionals i adverbials.

efectes especials
efectes retroactius
efectes col·laterals
efecte d'hivernacle
efecte fotovoltaic
efecte de comerç

Shutterstock.com / alphaspirt

tenir efecte

Significa que una cosa es realitza.

El lliurament de premis tindrà efecte aquesta tarda al Pati dels Tarongers.

fer efecte

Vol dir que una cosa aconsegueix la seva funció.

Aquestes píndoles fan efecte si te les prens en dejú.

fer l'efecte (d'alguna cosa)

Semblar ser aquesta cosa a jutjar per la impressió que produeix.

Això m'ha produït molt mal efecte.
Em fa l'efecte que arribarà tard.

La forma **sorgir efecte* és incorrecta. És un calc de la locució inadequada **surgir efecto* que alguns mitjans de comunicació fan servir en lloc de *surtir efecto*.

El reglament **sorgirà efecte** a partir del dia 1.
El reglament **entra en vigor** a partir del dia 1.

Els medicaments **ja no sorgeixen efecte**.
Els medicaments **ja no fan efecte**.

a l'efecte de

És sinònima de *a fi de*, *per tal de*, *amb la finalitat de*, *amb l'objectiu de* i *a fi i efecte de*.

S'ha de presentar una declaració d'ingressos a l'efecte d'obtenir l'ajut municipal.

A l'efecte d'oferir-vos un millor servei, l'Oficina d'Atenció Ciutadana obrirà també de 16 a 20 hores.

Amb l'objectiu d'oferir-vos un millor servei, l'Oficina d'Atenció Ciutadana obrirà també de 16 a 20 hores.

En els certificats, es fa servir quan cal especificar l'ús o la destinació que es donarà al document.

I, perquè consti, expedixo aquest certificat a l'efecte de sol·licitar el títol.

**als efectes de
a efectes de**

Introdueix una suma d'efectes.

El temps com a becari computa a efectes d'antiguitat a l'empresa.

El temps com a becari computa a l'efecte d'antiguitat a l'empresa.

Els viatgers signen el document als efectes d'identificació i d'assegurança.

Les locucions anteriors són incorrectes quan no van seguides per la preposició *de* o per un adjectiu.

Espai habilitat a l'efecte.

Espai habilitat a aquest efecte.

Espai habilitat per a aquest fi.

Tindrem en compte totes les observacions presentades a l'efecte.

Tindrem en compte totes les observacions presentades amb aquesta finalitat.

La finca s'ha d'incloure al cens a efectes tributaris.

**A tots els efectes i *als efectes que corresponguin* són calcs del castellà.

Aquesta resolució substitueix la notificació a cadascun dels beneficiaris a tots els efectes / als efectes que corresponguin.

Aquesta resolució substitueix la notificació a cadascun dels beneficiaris amb caràcter general.

Aquesta resolució substitueix la notificació a cadascun dels beneficiaris.

a aquest efecte Significa ‘en vista de realitzar allò que es deia’. La locució *per aquest efecte* és sinònima.

La institució s’ha compromès a fomentar la formació del personal; a aquest efecte, ha creat un espai virtual.

Per aquest efecte, la persona interessada ha d’aportar la documentació necessària.

La locució **a tal efecte* és incorrecta.

La institució s’ha compromès a fomentar la formació del personal; a tal efecte, ha creat un espai virtual.

amb efectes de Indica a partir de quina data té validesa alguna cosa o algun fet.

Es declara extingida la personalitat jurídica de l’empresa amb efectes de 21 d’octubre.

només a l’efecte de Equivalen en castellà a *a los solos efectos de*.

únicament a l’efecte de I, perquè consti, només a l’efecte de lliurar-lo a la unitat gestora, expedixo aquest certificat.

solament a l’efecte de Aquest mèrit s’ha de considerar únicament a l’efecte de determinar l’ordre de prelación final dels aspirants aprovats.

a un sol efecte a ambdós efectes	Aquestes expressions són habituals en la tramitació dels recursos. Admetre un recurs <i>a un sol efecte</i> equival a admetre'l amb efecte devolutiu, és a dir, a traslladar-lo al tribunal superior perquè el resolgui. Admetre un recurs <i>a ambdós efectes</i> equival a admetre'l amb efecte devolutiu i amb efecte suspensiu, és a dir, a traslladar-lo al tribunal superior i a suspendre l'execució de la sentència o la interlocutòria contra la qual s'ha recorregut. L'apel·lació serà escoltada a un sol efecte.
en efecte	Aquesta locució confirma el que s'acaba d'afirmar. I, en efecte, com s'ha indicat més amunt, l'art. 7.2.4 d'aquesta llei disposa que el Govern pot crear un òrgan consultiu.

El complement directe (I) Elegim els nostres representants

Una de les faltes més habituals és introduir el complement directe amb la preposició *a*:

Elegim **als** nostres representants

Elegim **els** nostres representants

El president rebrà **a** la cònsol general d'Itàlia **a** Barcelona

El president rebrà **la** cònsol general d'Itàlia **a** Barcelona

La concentració podria afectar **al** trànsit

La concentració podria afectar **el** trànsit

Han d'atendre més bé **als** clients

Han d'atendre més bé **els** clients

Heu de consultar **al** farmacèutic

Heu de consultar **el** farmacèutic

Cada dilluns informa **a** les seves col·laboradores

Cada dilluns informa **les** seves col·laboradores

Entrena **a** l'equip infantil

Entrena **l'**equip infantil

A diferència de l'espanyol, en català, com en anglès, francès i italià, aquest complement no és introduït, en general, per la preposició.

We elect our representatives
Nous élisons nos représentants
Eleggiamo i nostri rappresentanti

El complement directe i els verbs transitius

El complement directe expressa sobre què o qui recau directament l'acció del verb i només pot acompanyar un verb transitiu.

En els exemples anteriors *els nostres representants*, *la cònsol*, *el trànsit*, *els clients*, *el farmacèutic*, *les seves col·laboradores* i *l'equip infantil* són el complement directe dels verbs transitius *elegir*, *rebre*, *afectar*, *atendre*, *consultar*, *informar* i *entrenar*.

El complement directe pot ser substituït pels pronoms febles *el*, *la* (*l'*), *els* i *les*:

Els elegim
El president la rebrà
La concentració el podria afectar
Els han d'atendre més bé
Lheu de consultar
Cada dilluns les informa
Lentrena

El complement indirecte i els verbs intransitius

Els verbs intransitius, en canvi, no porten complement directe: *Els cirerers ja han florit*.

En general els acompanya un complement indirecte, que s'introdueix amb la preposició *a*. Aquest complement indica qui és el destinatari de l'acció que expressa el verb o qui en rep la conseqüència:

Ha telefonat a la seva homòloga
Sens dubte, aquesta decisió pertoca als seus representants legals

El complement indirecte se substitueix pels pronoms *li* (singular) i *els* (plural), tant si és masculí com femení:

Li ha telefonat
Sens dubte, aquesta decisió els pertoca

Per què és important saber si un verb és transitiu o intransitiu

1. Per saber si el complement que l'acompanya és directe o indirecte i, per tant, si l'hem d'introduir o no amb la preposició *a*:

L'editorial d'avui critica la ministra
(i no L'editorial d'avui critica a la ministra)
[el verb *criticar* és transitiu]

En les passades eleccions, el nostre candidat va guanyar el rival
(i no En les passades eleccions, el nostre candidat va guanyar al rival)
[el verb *guanyar* és transitiu]

2. Per poder triar el pronom que substitueix el complement:

En què el puc atendre?
(i no En què li puc atendre)
[el verb *atendre* és transitiu]

No li importa el resultat de l'enquesta
(i no No l'importa el resultat de l'enquesta)
[el verb *importar* és intransitiu]

Per saber si un verb és transitiu o intransitiu, n'hi ha prou de consultar el [diccionari normatiu](#) i fixar-nos en les abreviacions que precedeixen la definició: *v. tr.* ('verb transitiu') i *v. intr.* ('verb intransitiu').

Més informació:

Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: [Verbs transitius i verbs intransitius](#).

El complement directe (II) *Qui o a qui elegim?*

En la [nota de llengua anterior](#) explicàvem que la regla general és que el complement directe no s'introdueix amb la preposició *a*. No obstant això, hi ha uns quants casos en què aquest complement porta obligatòriament, o pot portar, aquesta preposició. Això passa sobretot quan el complement directe no ocupa la seva posició habitual (darrere del verb) i quan certs quantificadors fan la funció de complement directe.

- La preposició és obligatòria davant els pronoms personals forts (*jo, tu, ell, nosaltres...*):

Si això no us molesta a vosaltres, a nosaltres sí.

La notícia ha afectat molt la família. A ell, també.

- La preposició és obligatòria davant de certs quantitatius (*molts, pocs, bastants, uns quants*) i indefinits (*uns quants, uns, uns altres*, etc.) en plural quan no porten cap nom al darrere; és a dir, quan s'usen com a pronoms:

Avui dia això només sorprèn a uns quants.

Això afectarà a molts.

Ara bé, no es fa servir la preposició si porten el nom al darrere o quantifiquen un nom implícit representat pel pronom *en*; és a dir, quan s'usen com a adjectius:

Avui dia això només sorprèn uns quants col·legues.

Avui dia això només en sorprèn uns quants.

Això afectarà molts ciutadans.

Això n'afectarà molts.

- La preposició és optativa davant els quantificadors referits a persones *tothom, ningú, cada u, cadascú, qualsevol, ningú, algú*, etc.; és a dir, quan s'usen com a pronoms:

La cap rep (a) tothom que ho demana.

De la teva colla, no he vist (a) ningú.

Ara bé, no es fa servir la preposició quan el quantificador *algú* no té un referent concret, és a dir, no designa un membre d'un conjunt conegut:

Necessitem algú que cregui en el projecte.

Necessitem a algú que cregui en el projecte.

- La preposició és obligatòria **quan s'altera l'ordre bàsic de l'oració** i es produeixen ambigüitats:

- a) Si el subjecte se situa darrere del verb i del complement directe:

A la propera legislatura rellevarà a l'alcalde la regidora d'Urbanisme.
(compareu amb La regidora d'Urbanisme rellevarà l'alcalde a la propera legislatura)

No hauria de poder vèncer mai a la raó la força bruta.
(compareu amb La força bruta no hauria de poder vèncer mai la raó)

- b) Si el complement directe humà o animat està dislocat a l'esquerra o a la dreta de l'oració:

Als empleats això els irrita molt.
(compareu amb Això irrita molt els empleats)

Ja els han avisat, als participants.
(compareu amb Ja han avisat els participants)

- c) Si el complement directe és animat i apareix després d'un complement de règim molt complex:

He convidat a celebrar una festa sorpresa en una casa rural al teu germà.
(compareu amb He convidat el teu germà a celebrar una festa sorpresa en una casa rural)

- La preposició és obligatòria davant dels pronoms interrogatius **qui**, **quin** i **quants**, si hi ha possibilitat de confusió entre el subjecte i el complement directe, com en els exemples següents:

A qui estima la mare?

(compareu amb Qui estima la mare?)

A quin jugador triarà en Miquel?

(compareu amb Quin jugador triarà en Miquel?)

Ara bé, si el subjecte i el verb no coincideixen en nombre i persona, no es poden confondre i, per tant, no hi ha ambigüitat. En aquests casos, se sol prescindir de la preposició:

Quins jugadors heu triat per al partit de demà?

és preferible a

A quins jugadors heu triat per al partit de demà?

Qui elegim?

és preferible a

A qui elegim?

- La preposició és obligatòria davant el pronom relatiu **qui**:

El professor a qui hem convidat farà la conferència.

Han parlat amb la delegada, a qui tots coneixeu.

Només és opcional si es tracta d'una oració substantiva, és a dir, si el pronom *qui* es pot substituir per 'la persona que':

Han triat (a) qui tenia més bon currículum.

L'Ajuntament sancionarà (a) qui no compleixi la normativa.

- La preposició només és obligatòria davant el pronom relatiu **el qual**, **la qual**, **els quals** i **les quals** quan cal evitar l'ambigüitat amb el subjecte:

Lliurarà el premi la directora, a la qual acompanyarà el secretari.

(sense la preposició podríem interpretar que és la directora la que acompanya el secretari, i no a l'inrevés)

No ho va dir a la procuradora, a la qual sempre criticava.

(sense la preposició podríem interpretar que la procuradora sempre criticava, i no que era criticada)

- La preposició és obligatòria en **construccions paral·leles** a d'altres en què el complement directe s'introdueix amb la preposició:

M'ha felicitat a mi i al Roger.
(compareu amb Ha felicitat el Roger)

Estima tant al seu fill com a tu.
(compareu amb Estima el seu fill)

(La preposició obligatòria davant dels pronoms personals forts mi i tu fa que també n'hagi de dur el Roger i el seu fill, atès que són construccions paral·leles.)

També en les respostes a preguntes amb l'interrogatiu *a qui*:

A qui visitarà l'alcalde? A la regidora.
(compareu amb L'alcalde visitarà la regidora)

(La preposició obligatòria davant del pronom interrogatiu qui fa que també n'hagi de dur la regidora, atès que són construccions paral·leles.)

* Aquesta nota s'ha redactat d'acord amb la *Gramàtica de la llengua catalana* aprovada el 2016.

Vocabulari viatger

A aquestes alçades, qui més qui menys ja pensa en les vacances. Per als qui encara no les han començades, us presentem un vocabulari que us pot ser útil. Bones vacances!

àrea de descans

área de descanso

rest area

Espai annex a una carretera condicionat perquè els usuaris hi puguin estacionar els vehicles sense entorpir la circulació.

avís d'embarcament

anuncio de embarque

boarding announcement

Avís de passatgers amb què s'informa que és l'hora d'embarcar.

Baca

Baca / portaequipajes

luggage rack

Plataforma que s'acobla damunt el sostre d'un automòbil per a transportar-hi l'equipatge.

bitllet ATB

billete y tarjeta automatizados

automated ticket and boarding pass

Bitllet d'avió generat automàticament i proveït d'una banda magnètica, que inclou la targeta d'embarcament.

bitllet sense reserva

billete standby

standby ticket

Bitllet de tarifa econòmica que només garanteix una plaça en un mitjà de transport si en queda cap de lliure després que hagin embarcat la resta de passatgers.

envol / enlairament

despegue

take-off

Acció de separar-se de la superfície terrestre una aeronau mitjançant unes maniobres determinades.

FIM / manifest d'interrupció de vol

manifiesto de interrupción de vuelo

flight interruption manifest

Document substitutori del bitllet d'avió d'un o més passatgers que s'emet en cas que interrompin el vol per causes imprevistes, com ara sobrerreserves, endarreriments, etc.

jardinera / autobús de pista

jardinera

airport passenger bus

Autobús destinat al transport de passatgers entre la terminal d'un aeroport i l'avió.

menor no acompanyat (sigla: UM)

menor no acompañado (sigla: UM)

unaccompanied minor (sigla: UM)

Persona menor de 12 anys que viatja sola en un mitjà de transport públic.

noliejar

fletar

charter, to

Llogar un vehicle de transport col·lectiu per a un recorregut o període determinat.

pax

pax

pax

Denominació internacional que correspon a la plaça que ocupa o pot ocupar un passatger o, en general, qualsevol client d'una empresa del sector turístic.

servei discrecional

servicio discrecional

non-scheduled service

Servei de transport per carretera, sense calendari, horari ni itinerari fixos, que funciona segons la demanda existent.

transferiment

traslado

transfer

Transport de persones, generalment viatgers, des d'un punt a un altre.

vorera de comiat

acera de despedida

kiss and ride

Vorera d'una terminal on es pot aturar el cotxe just l'estona necessària per a carregar o descarregar l'equipatge, recollir o acomiadar algú, etc.

COM N'HEM DE DIR?

afterhours → **fora-d'hores**

Establiment nocturn d'activitats musicals que es manté obert més enllà de l'hora de tancament autoritzada.

bed and breakfast → **allotjament i desdijuni**

Règim d'allotjament que comprèn l'habitació i l'esmorzar.

botones → **grum**

Persona, adscrita al servei de recepció, que s'ocupa de complir encàrrecs diversos que se li encomanen, sobretot de transportar les maletes dels hostes.

geocaching → **geocerca**

Joc practicat a l'aire lliure que consisteix a trobar, amb l'ajuda d'un receptor de GPS, un objecte amagat en algun punt geogràfic a partir de les coordenades de l'amagatall.

jet lag → **trastorn d'horari**

Trastorn psíquic i físic que pateix una persona després d'un viatge aeri llarg a causa de les diferències horàries entre el lloc d'origen i el d'arribada.

overbooking → **sobrerreserva**

Acció d'una empresa del sector turístic d'acceptar una reserva de places per a un allotjament, un viatge o una activitat superior al nombre de places realment disponibles, amb l'objectiu de cobrir possibles anul·lacions i no-presentacions i assegurar-se una ocupació plena.

valet → **mosso de planta**

Persona d'un establiment hotel·ler que s'encarrega de fer les tasques d'agençament i neteja més feixugues, com ara trasllats de mobiliari, recollida de roba bruta o neteja del terra i dels vidres

Font: [TERMCAT. Centre de Terminologia](#).

Amb bici a la feina

La [Taula de Mobilitat](#) de la Diputació de Barcelona ha convocat la tercera edició de l'activitat [Agafa la bici](#), prevista per al pròxim 19 de setembre. L'objectiu d'aquesta activitat és promoure l'ús de la bicicleta en els desplaçaments a la feina.

En aquesta nota de llengua us presentem alguns termes relacionats amb aquest mitjà de transport tan saludable i sostenible.

Hi ha dos adjectius que fem servir en relació amb el ciclisme: *ciclista* i *pedalable*. Tenen significats semblants, però no són sempre sinònims: **ciclista** significa 'que té relació amb el ciclisme o amb la bicicleta', mentre que **pedalable** vol dir 'que pot ser recorregut amb bicicleta'.

Hem de tenir en compte que ***ciclable** és un adjectiu incorrecte en català, perquè el verb **ciclar* no existeix.

Petit glossari de la bicicleta

Una **via ciclista** és una via de qualsevol naturalesa destinada d'una manera exclusiva o preferent a la circulació de les bicicletes.

Hi ha diferents tipus de vies ciclistes:

carril bici (o carril ciclista)

via ciclista separada del trànsit motoritzat però integrada en la mateixa calçada, que es destina exclusivament a la circulació de bicicletes.

vorera pedalable (o vorera bici)

via ciclista que recorre una vorera.

pista bici (o pista ciclista)

via ciclista interurbana asfaltada i separada del trànsit motoritzat, amb calçada pròpia, que es destina exclusivament a la circulació de bicicletes.

camí pedalable

via ciclista interurbana separada del trànsit motoritzat, amb calçada pròpia, i situada en un espai natural, que es destina exclusivament a la circulació de bicicletes i vianants. Les **vies verdes** són camins pedalables habilitats sobre un traçat ferroviari en desús, de manera que solen tenir pendents suaus i revolts de radi ample.

Aparcabicicletes o aparcabicis

aparcament de bicicletes situat a la via pública que consisteix en una successió d'elements de suport als quals es poden fixar una o més bicicletes per mitjà de cadenats.

Bicicleta d'enllaç

sistema de connexió de bicicletes i transport públic consistent en l'oferiment d'aparcaments de bicicletes de gran capacitat en estacions i parades dels mitjans de transport públic, perquè els usuaris que els agafen puguin estacionar-hi els vehicles d'una manera còmoda i segura.

Aparcament de bicicletes d'enllaç

aparcament de bicicletes de gran capacitat situat al costat d'una estació o una parada d'un mitjà de transport públic, que s'integra en un sistema de bicicleta d'enllaç.

Bicicleta de càrrega

bicicleta de xassís reforçat, de vegades amb un motor elèctric auxiliar, que porta una plataforma o una caixa fixades sobre una secció allargada del xassís, utilitzada per al transport de paquets poc voluminosos.

Bicicleta pública

bicicleta multiusuari de titularitat pública que ofereix una xarxa completa de punts de recollida i retorn, generalment a canvi d'una subscripció.

Consigna de bicicletes

aparcament de bicicletes situat a la via pública que consisteix en una successió de compartiments tancats, cadascun dels quals allotja una sola bicicleta.

Tancat de bicicletes

aparcament de bicicletes d'ús públic o particular consistent en un recinte tancat per mitjà de reixes metàl·liques o barrots, que pot allotjar diverses bicicletes alhora.

Mobilitat sostenible

conjunt d'infraestructures, disposicions i mesures que permeten als individus d'una comunitat desplaçar-se al llarg del seu àmbit geogràfic d'una manera eficient i amb el mínim impacte possible sobre el medi ambient.

Transport actiu

conjunt dels sistemes de transport que es basen en l'energia pròpia de qui es desplaça, de vegades complementada amb una font d'energia auxiliar.

Font:

[TERMCAT. Centre de Terminologia.](#)

Verbs amb acompanyant

Hi ha verbs que adopten un significat diferent de l'habitual quan es combinen amb un pronom feble. En aquests casos, el verb i el pronom estan lexicalitzats (formen una sola paraula); per tant, aquest pronom no té cap funció sintàctica. Aquí en teniu una mostra.

Dir-hi la seva

‘Opinar’.

Sobre aquest tema, el Parlament és la primera institució que hi diu la seva.

Ha arribat el moment de dir-hi la nostra.

Entendre-s'hi

‘Trobar la manera d’actuar’.

Amb tants papers no m’hi entenc gens ni mica.

És tan complicat que ningú no s’hi entén.

Fer-hi

‘Influir o intervenir’.

El temps s’esmuny ràpidament davant nostre, sense que puguem fer-hi res.

Ves, què vols fer-hi!

Jugar-se-la

‘Arriscar’.

És difícil, però val la pena jugar-se-la.

Els castellers se la juguen a la diada de diumenge.

Sentir-hi

‘Posseir el sentit de l’oïda’.

Hi sent poc perquè ha tingut un refredat.

No cal que li parlis perquè no hi sent.

Sortir-se'n

‘Salvar-se de compromisos, dificultats, entrebancs, etc.’.

Va fer l'examen però no se'n va sortir.

La situació era difícil, però ens n'hem sortit.

Tenir-se-les

‘Barallar-se’.

Ens les hem tingudes ja dues vegades perquè no ens avenim.

En aquella casa se les tenen dia sí dia també.

Trobar-s'hi

‘Sentir-se còmode’.

Ja s'hi troba, fent d'alcalde.

He posat música suau, m'he assegut a terra, he encès una espelma...; però, tot i així, no m'hi trobo.

Veure-hi

‘Tenir el sentit de la vista’.

Necessita ulleres, no hi veu bé.

Un pigall és un gos que acompanya algú que no hi veu.

Veure-s'hi

‘Tenir algú claror suficient per veure-hi’.

Surt de la claror, que no m'hi veig.

Encén el llum, que ja no ens hi veiem.

Malgrat aquesta distinció de significat, segons la *Gramàtica de la llengua catalana* *veure-hi* i *veure-s'hi* poden expressar el mateix.

Terminologia electoral

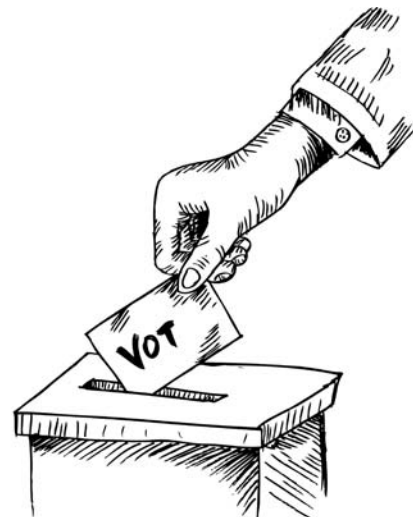
Ara que s'acosten eleccions generals, aprofitem per presentar-vos un recull de termes relacionats amb el sistema electoral.

Candidat electe | Candidata electa

Candidat que ha estat elegit per a un càrrec, mentre encara no n'ha pres possessió.

Cens de residents absents (CERA)

Persones que resideixen a l'estranger i reuneixen els requisits per a ser electors en determinats tipus d'eleccions. Poden votar en una urna a l'oficina consular o per correu. Els seus vots no es computen en l'escrutini provisional.

Certificació censal

Document emès per l'Administració electoral que constitueix un mitjà de prova pel qual un ciutadà pot exercir el dret al vot, malgrat que no estigui censat a la mesa on s'adreça a exercir-lo. Modifica el cens d'electors de la mesa.

Recurs contenciós electoral

Procediment judicial contra els acords de les juntes electorals sobre la proclamació dels candidats electes, vots computats, etc. Té l'efecte de paralitzar l'acte a què fa referència.

Apoderat | Apoderada

Persona que representa una candidatura i que pot exercir una funció de control en nom seu en determinats actes electorals, especialment en la votació i l'escrutini.

Interventor | Interventora

Persona nomenada per una candidatura per a supervisar la regularitat de la votació i del recompte de vots en una mesa electoral. Cada partit polític, coalició, etc. pot nomenar dos interventors per mesa electoral, de la qual formen part amb veu, però sense vot.

Circumscripció electoral

Conjunt d'electors d'una divisió territorial concreta que es pren com a base per a l'assignació d'escons.

Districte censal

Unitat censal d'àmbit municipal que comprèn un conjunt de seccions censals.

Secció censal

Unitat censal d'àmbit municipal en què es divideix una circumscripció electoral, que comprèn un màxim de 2.000 electors i un mínim de 500. Una secció censal pot tenir una o diverses meses electorals.

Mesa electoral

Òrgan de l'Administració electoral que s'encarrega de controlar el desenvolupament de la votació, recollir els vots dels votants i fer-ne el recompte.

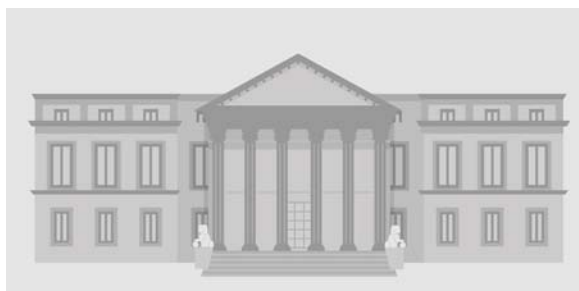
La mesa electoral està formada per un president i dos vocals i, si escau, pels interventors acreditats. El nombre d'electors adscrits a una mesa electoral no pot ser inferior a 200 electors. Els electors només poden emetre el seu vot a la mesa electoral en què estan inscrits.

Centre de processament de dades (CPD)

Espai on s'instal·len els equipaments informàtics i programes de càlcul per a fer les operacions d'agregació de les meses, còmput de vots i, en general, qualsevol operació o procés informàtic per a l'escrutini dels resultats provisionals.

Centre de processament *backup* (CPB)

Espai subsidiari del centre de processament de dades, situat en un edifici independent per a continuar l'escrutini de resultats en el cas d'evacuació de l'edifici principal.

Acta d'escrutini

Document oficial on queden reflectides totes les dades de l'escrutini d'una mesa electoral: cens, certificacions censals, vots nuls, vots en blanc, vots per a cada candidatura, etc. Ha d'estar signada per tots els components de la mesa (president, vocals i interventors).

Escrutini provisional

Escrutini que es duu a terme a cada mesa electoral el dia de la votació, quan es tanquen els col·legis electorals.

De l'escrutini provisional s'obtenen els **resultats provisionals**.

Escrutini general

Escrutini que es duu a terme uns dies després de la votació, el resultat del qual és la proclamació dels **resultats definitius**.

L'escrutini general és un acte únic que duen a terme les juntes electorals competents, i implica la validació de les actes d'escrutini, la correcció dels errors que s'hi detectin i la resolució dels vots impugnats o dels recursos contenciosos electorals.

Fonts:

[Terminologia electoral bàsica.TERMCAT](#)

[Glossari electoral. Parlament de Catalunya](#)

No tot es realitza

Entre els diversos significats del verb *realitzar* hi ha ‘acomplir’, ‘sentir satisfetes les aptituds’, ‘fer-se real’ i ‘dirigir la producció d’una pel·lícula, d’un programa radiofònic o televisiu’.

Aquest verb se sol emprar de manera abusiva en llenguatge jurídic i administratiu en substitució d’altres verbs. Per exemple, molts cops es tendeix a escriure *realitzar* en comptes de *fer*, que té un significat molt més ampli:

La feina **realitzada** per l’empresa no va agradar.

La feina **feta** per l’empresa no va agradar.

Els treballadors que han **realitzat** la prova són una minoria.

Els treballadors que han **fet** la prova són una minoria.

En altres casos, també escrivim incorrectament *realitzar* en lloc d’utilitzar un verb amb un significat més precís:

El Departament és l’encarregat de **realitzar** les funcions de control i fiscalització interna.

El Departament és l’encarregat de **complir** les funcions de control i fiscalització interna.

La Diputació ha incorporat 25 persones per **realitzar** tasques de rehabilitació d’edificis.

La Diputació ha incorporat 25 persones per **dur a terme** tasques de rehabilitació d’edificis.

En aquest espai del web trobareu les obres que es **realitzaran** en un futur.

En aquest espai del web trobareu les obres que **s’executaran** en un futur.

El processador de textos pot **realitzar** operacions estadístiques.

El processador de textos pot **efectuar** operacions estadístiques.

Tots els municipis han de **realitzar** el servei de recollida de deixalles.

Tots els municipis han de **prestar** el servei de recollida de deixalles.

Segons el context, també podem fer servir els verbs *redactar*, *plantejar*, *gestionar*, *elaborar*, etcètera.

En aquest recurs trobareu una sèrie de consells que us ajudaran a **redactar** la memòria.

Mitjançant aquest enllaç podeu **plantejar** qualsevol consulta, queixa o consideració.

La Direcció de Serveis de Formació **gestiona** els processos administratius acadèmics, econòmics i pressupostaris.

Cal **elaborar** el programa d'actes de la setmana cultural.

També cal tenir present que sovint constitueix el que s'anomena un *verb buit* i cal substituir-lo pel verb que aporta el significat:

La Diputació ha **realitzat la reparació** de la teulada de la nau principal i l'absis de l'ermita.

La Diputació ha **reparat** la teulada de la nau principal i l'absis de l'ermita.

En la propera reunió del Ple es **realitzarà la votació** de la proposta.

En la propera reunió del Ple es **votarà** la proposta.

Cal reservar l'ús del verb *realitzar* per als seus significats específics:

Es van presentar molts projectes, però només se'n van **realitzar** dos. (*acomplir*)

Aquesta feina **em realitza** molt. (*sentir satisfetes les aptituds*)

Se'n va anar a viure a l'estranger per **realitzar** el somni de la seva vida. (*fer-se real*)

Desconec qui ha **realitzat** la pel·lícula. (*dirigir*)

Locucions bàrbares (I)

armi1961 - shutterstock.com

Hi ha un seguit de locucions preposicionals que són calcades d'altres llengües (barbarismes) i que són incorrectes. Per exemple *a l'objecte de*, *de l'ordre de*, *en ares de* o *a tenor de*.

En aquesta nota de llengua en tractem dues.

A nivell de

La locució *a nivell de* designa el grau d'elevació d'una línia o d'un pla horitzontal en relació amb un altre element, el qual pot quedar sobreentès.

Hi ha setze graus de temperatura **a nivell del** mar.

Aquesta paret no està **a nivell**.

Ara bé, en sentit figurat no és correcta, i cal substituir-la per altres expressions, com ara *en l'àmbit*, *en el terreny*, *en el camp*, *a escala*, segons el context.

Entitats que promouen l'emprenedoria i la petita empresa **a nivell** estatal, europeu i legal.

Entitats que promouen l'emprenedoria i la petita empresa **en els àmbits** estatal, europeu i legal.

L'exposició vol mostrar la complexitat d'aquell moviment **a nivell de** les arts.
L'exposició vol mostrar la complexitat d'aquell moviment **en el terreny de** les arts.

Reptes de la gestió dels parcs urbans i la biodiversitat **a nivell local**.
Reptes de la gestió dels parcs urbans i la biodiversitat **a escala local**.

Altres maneres d'expressar el mateix sentit poden ser usar una preposició, una conjunció o un adverb, o bé *pel que fa a*, *des del punt de vista*, etcètera.

Programació d'activitats de promoció de la lectura **a nivell de** ciutat.
Programació d'activitats de promoció de la lectura **a la** ciutat.

A nivell social, veiem com hi ha força incapacitat per a gestionar el conflicte.
Socialment, veiem com hi ha força incapacitat per a gestionar el conflicte.

A nivell de despesa, el 70 % prové del finançament local.
Pel que fa a la despesa, el 70 % prové del finançament local.

A nivell tecnològic, el portal recull diversos serveis de gestió i assessorament **en línia**.
Des del punt de vista tecnològic, el portal recull diversos serveis de gestió i assessorament **en línia**.

Arrel de, a rel de

Aquestes expressions són la traducció literal de la construcció castellana *a raíz de*, i són totalment incorrectes. Hem d'utilitzar la locució *arran de*, que significa 'gairebé tocant, fregant un objecte, al mateix nivell'.

Les gavines volen **arran de** mar.

Segons el context, també es poden fer servir altres expressions, com ara *a causa de*, *com a conseqüència de*, *de resultes de*, *després de*, *gràcies a*, *per causa de* o *per culpa de*.

S'han fet obres d'emergència per a pal·liar els desperfectes **de** l'esllavissada **a la** carretera **arrel de** les pluges.
S'han fet obres d'emergència per a pal·liar els desperfectes **de** l'esllavissada **a la** carretera **arran de / com a conseqüència de** les pluges.

La guia incorpora les novetats contractuals nascudes **arrel de** l'entrada en vigor del Reial decret 3/2018.

La guia incorpora les novetats contractuals nascudes **arran de / de resultes de** l'entrada en vigor del Reial decret 3/2018.

La plaga del mosquit tigre va aparèixer **arrel de** les inundacions.

La plaga del mosquit tigre va aparèixer **arran de / després de** les inundacions.

La caça és escassa **arrel de** la forta pressió cinegètica.

La caça és escassa **arran de / per culpa de** la forta pressió cinegètica.

Bahau - Shutterstock.com

Nadala 2019

Nadala 2019

Volem acomiadar l'any amb aquesta nadala interactiva on podeu veure les catorze notes de llengua que hem publicat el 2019. Esperem que us hagin estat útils. L'any que ve, més.

genially
Crèdits

Plural de les abreviacions

Una abreviació és l'escurçament d'un mot o grup de mots per a estalviar repeticions i guanyar espai en els documents. Les abreviacions es classifiquen en abreviatures, sigles (i acrònims) i símbols.

Cal evitar-ne l'ús tant com sigui possible enmig del text i reservar-les per a quadres, gràfics o llistes. No les hem d'utilitzar si no es produeix una economia significativa i necessària.

En un mateix text hem de ser coherents i no barrejar diferents tipus d'abreviacions per a una mateixa paraula. Per exemple, per abreviar *direcció general* podem utilitzar *dir. gral.* (abreviatura) o *DG* (sigla), però no les dues alhora.

Cadascun d'aquests grups té un comportament diferent a l'hora de fer els plurals. Ara ho veiem.

ABREVIATURES

Les abreviatures es poden formar de dues maneres:

- per suspensió, ometent la part final del mot; en aquest cas, no hi ha marca de gènere ni de nombre.

art. (*article* i *articles*)
pàg. (*pàgina* i *pàgines*)
tel. (*telèfon* i *telèfons*)

- per contracció, conservant la part inicial i final del mot; en aquest cas, sí que podem afegir la marca de gènere i de nombre.

Sr. (*senyor*) / Srs. (*senyors*)
ctra. (*carretera*) / ctres. (*carreteres*)
fra. (*factura*) / fres. (*factures*)

S'han de respectar les variacions de les preposicions i els articles de les abreviatures compostes. Per exemple:

n. del t. (*nota del traductor*) / n. dels t. (*nota dels traductors*)
n. de l'e. (*nota de l'editora*) / n. de les e. (*nota de les editores*)

Cal afegir que mai no s'ha d'indicar el plural d'una forma abreujada mitjançant la duplicació de la inicial. Per exemple: no s'ha d'escriure *pp.* per a abreujar *pàgines* ni *ss.* per a abreujar *següents*.

SIGLES (I ACRÒNIMS)

En relació amb el nombre de les sigles, n'hi ha de dues classes, que es comporten de manera diferent:

- Sigles que es mantenen invariables o que poden formar el plural afegint una *essa* al final.

els BOPB / els BOPBs
les OAC / les OACs
els CAP / els CAPs

- Sigles que es formen a partir de sintagmes en plural. Aquestes sigles no flexionen pel que fa al nombre, malgrat que s'utilitzen amb l'article en plural.

els EUA (*Estats Units d'Amèrica*)

les TIC (*tecnologies de la informació i la comunicació*)

les PAU (*proves d'accés a la universitat*)

Cal evitar la duplicació de lletres com a marca de plural.

RH i no RRHH (*recursos humans*)

CA i no CCAA (*comunitats autònomes*)

AP i no AAPP (*administracions públiques*)

No obstant això, es conserva la duplicació de lletres en alguns casos ja consolidats per l'ús, com ara CCOO (Comissions Obreres) o PPCC (Països Catalans).

Finalment, en el cas dels mots que tenen l'origen en una sigla, però que ja s'han incorporat a la llengua com a noms comuns, el plural es forma regularment. Per exemple: *una pime / unes pimes, un radar / uns radars, un mòdem / uns mòdems*.

SÍMBOLS

Els símbols són invariables. No admeten cap marca de plural, encara que el que abreguen o representen sigui un plural. Per exemple:

20 km i no 20 kms

18 h i no 18 hs

Convé recordar que els símbols no duen punt al final i se separen del valor amb un espai.

Terminologia sobre la zona de baixes emissions

L'1 de gener va entrar en funcionament la zona de baixes emissions (ZBE) de Barcelona, que funciona de dilluns a divendres en horari laboral (de 7 a 20 hores), i que es calcula que en els propers quatre anys afectarà uns 125.000 vehicles que no disposen de cap distintiu ambiental de la Direcció General de Trànsit.

Aquesta zona té una superfície de 95 quilòmetres quadrats i inclou la ciutat de Barcelona i algunes àrees dels municipis de Sant Adrià de Besòs, l'Hospitalet de Llobregat, Esplugues de Llobregat i Cornellà de Llobregat. Tanmateix, les rondes de Dalt i del Litoral queden excloses d'aquesta restricció.

Laymik, UA

En aquesta nota de llengua us presentem alguns termes relacionats amb aquesta nova mesura mediambiental.

Zona de baixes emissions (ZBE)

Zona urbana en què s'estableixen restriccions de trànsit sobre determinats vehicles considerats contaminants o molt contaminants durant unes franges horàries concretes o bé permanentment, amb l'objectiu de reduir la contaminació atmosfèrica.

Compostos orgànics volàtils (COV)

Compostos orgànics que s'evaporen fàcilment. Les fonts d'emissió més importants d'aquests contaminants atmosfèrics són les indústries del petroli i del gas natural, els automòbils, els dissolvents, etc.

Descarbonització

Reducció progressiva de la dependència dels combustibles fòssils que contenen carboni.

Distintiu ambiental

Adhesiu que permet identificar visualment els vehicles que emeten menys contaminants a l'atmosfera. Aquest distintiu permet discriminar positivament els més respectuosos amb el medi ambient, gestionar la mobilitat a les zones de baixes emissions de les aglomeracions urbanes i aplicar les restriccions de trànsit en cas d'episodis ambientals de contaminació. És a dir, permet identificar visualment els vehicles que poden circular encara que hi hagi restriccions de circulació per motius ambientals.

Episodi ambiental de contaminació

Situació en què la concentració d'algun contaminant és elevada. Les zones més afectades són les urbanes, densament poblades, declarades zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric pels contaminants diòxid de nitrogen (NO₂) i les partícules en suspensió de diàmetre inferior a 10 micres (PM10).

Peatge de congestió

Peatge que grava la circulació de vehicles per una via de comunicació segons factors diversos, generalment referents al tipus de vehicle, l'ocupació del vehicle o la franja horària, amb l'objectiu d'evitar congestions o de reduir la contaminació.

Petjada de carboni

Indicador de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle associades al cicle de vida d'un producte, servei o organització.

Contaminants més rellevants

Diòxid de carboni (CO₂)

Gas incolor, inodor i insípid, format per processos biològics naturals d'oxidació total del carboni, com a resultat del desboscament, o per la combustió de combustibles fòssils i de la matèria orgànica en excés d'oxigen. Els efectes més destacats d'aquest contaminant atmosfèric són l'aparició de canvis climàtics i la intensificació de l'efecte d'hivernacle.

Diòxid de nitrogen (NO₂)

Element gasós de color marró vermellós o bé líquid de color groc, que s'obté per oxidació de l'òxid nítric, fonamentalment en els processos de combustió de combustibles fòssils.

Diòxid de sofre (SO₂)

Gas incolor, dens, pungent i molt irritant, que s'origina per processos naturals o bé com a resultat de la combustió de combustibles fòssils que contenen sofre, especialment el carbó i el petroli. És un dels indicadors bàsics de la contaminació atmosfèrica. Els seus efectes més destacats són la deposició àcida i la reducció de la visibilitat.

Monòxid de carboni (CO)

Gas incolor, inodor, tòxic i inflamable, resultant de l'oxidació incompleta del carboni per l'oxigen. Les principals fonts d'emissió d'aquest contaminant atmosfèric són les instal·lacions de combustió i els automòbils. És una substància asfixiant que fa disminuir la capacitat d'autoneteja de l'atmosfera.

Partícules en suspensió de menys de 10 micres (PM₁₀)

Conjunt de partícules contaminants, amb un diàmetre inferior a 10 micres, presents en els gasos produïts pels motors dièsel i per determinats processos industrials.

Fonts:

[TERMCAT](#)

[Distintiu ambiental. Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya](#)

[Qualitat de l'aire. Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya](#)

Criteris per a elaborar formularis

El formulari és una eina de gestió de la informació, pensada per a recollir dades i tractar-les. És un document esquemàtic, estructurat en parts jerarquitzaes que segueixen un ordre lògic.

L'elaboració d'un formulari s'ha de basar en els criteris informatius i lingüístics següents:

- Tota la informació que conté ha de ser útil i necessària, i tractada des del punt de vista del destinatari.
- Els títols han de ser curts i entenedors. És important que cada part del formulari tingui un títol ben jerarquitzat i fàcilment identificable.
- Les instruccions per a emplenar-lo han de ser clares i precises.
- Les oracions han de respectar l'estructura bàsica de la frase (subjecte + verb + complements).
- Convé fer-hi servir les formes verbals en present, no abusar de les formes impersonals ni usar el futur si les accions són presents.

Empleneu l'apartat següent en el moment de la visita.

Els preus **inclouran** tot tipus d'impostos, càrregues o gravàmens.

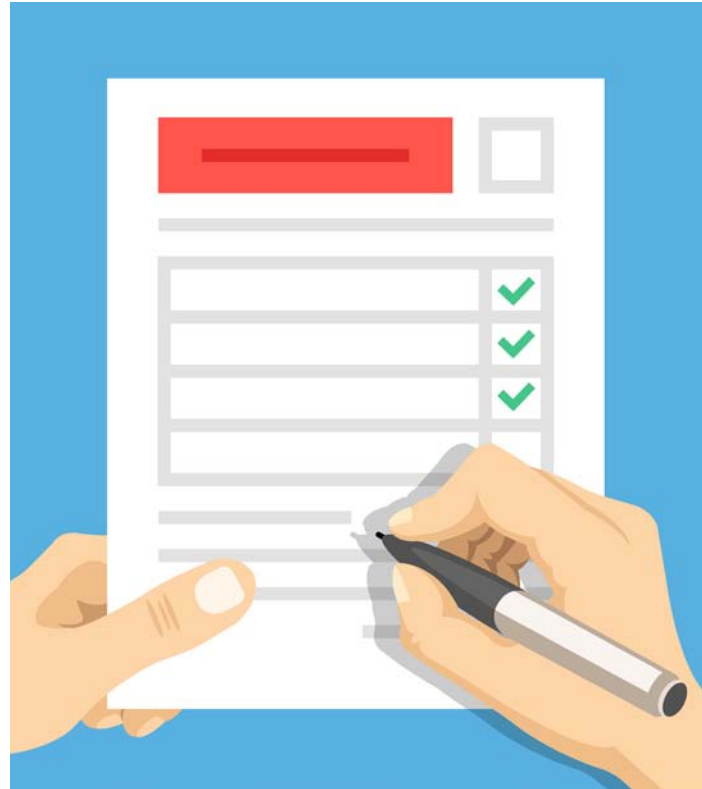
Els preus **inclouen** tot tipus d'impostos, càrregues o gravàmens.

Els preus **han d'incloure** tot tipus d'impostos, càrregues o gravàmens.

- Cal evitar les paraules buides i les redundàncies.

Efectueu el pagament de les taxes a l'oficina corresponent.

Pagueu les taxes a l'oficina corresponent.

Jane Kelly/Shutterstock.com

- Els signes de puntuació han d'ajudar a ordenar la informació; per tant, és recomanable no abusar de les oracions coordinades o subordinades, ni dels gerundis.

Per a iniciar el tràmit, heu d'accedir a la Seu electrònica, **emplantant** el formulari electrònic.

Per a iniciar el tràmit, heu d'accedir a la Seu electrònica i **emplenar** el formulari electrònic.

- El mateix concepte sempre ha de ser designat amb la mateixa paraula.

Feu-hi constar les dades següents: nom i cognoms, adreça postal, **codi** de l'expedient. El **número** d'expedient...

- S'han de respectar els criteris del llenguatge administratiu (claredat, rigor, precisió i concisió); vegeu el *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Tractament personal

El tractament de *vós* és el recomanable en el llenguatge administratiu escrit, perquè és més respectuós que el *tu* i menys distant que el *vostè*, evita haver de distingir entre masculí i femení, i també entre singular i plural.

Us informem que les dades personals ni se cediran ni es transferiran sense el vostre consentiment o una previsió legal.

En els formularis no s'utilitzen els tractaments protocol·laris per un criteri de modernitat i per a evitar carregar el contingut innecessàriament.

Convencions

Les minúscules són el tipus de lletra ordinari. Les majúscules no s'han de fer servir com a recurs per a destacar paraules o fragments ni en els títols ni en els subtítols. Només s'ha d'escriure amb majúscula la inicial de la primera paraula que els forma.

Si es volen destacar paraules o parts del formulari, es poden utilitzar:

- la negreta —en títols dels formularis, títols dels apartats i subapartats, i informacions rellevants—, o
- la cursiva —en instruccions que es donen a l'usuari sempre que vagin al costat de l'ítem al qual fan referència. Aquestes instruccions van entre parèntesis i, si són

una frase amb verb, cal posar-hi punt final. En cas que siguin molt llargues, es col·loquen al dors del formulari, referenciades amb notes, i s'escriuen en lletra rodona.

A l'hora de redactar, s'ha de preveure que les persones que han d'emplenar les caselles amb les dades que es demanen poden ser tant homes com dones i, per tant, el text hi ha de concordar.

Es recomana, doncs, usar fórmules aptes per al masculí i el femení.

Data de naixement... (en lloc de *nascut/uda a...*)

Domicili... (en lloc de *domiciliat/ada a...*)

Si això no és possible, hem de fer servir les formes dobles senceres, en les quals es pot prescindir de l'article que precedeix el segon element i de la preposició que precedeix el segon article. L'adjectiu, que no cal que tingui una forma doble, concorda en gènere i nombre amb el substantiu masculí.

Dades del director o de la directora artístic o artística

Dades del director o directora artístics

Dades del director o directora artístic

Com a últim recurs, es pot utilitzar la forma doble abreujada amb la barra inclinada:

Nom d'usuari/ària:

Quant a les diverses tipologies de les formes dobles abreujades podeu consultar també el *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

La Unitat Lingüística ha establert, amb el Gabinet d'Innovació Digital, el Departament de Reproducció Gràfica i l'Oficina Tècnica d'Internet de la Diputació de Barcelona, *protocols de revisió i publicació* per a garantir la qualitat lingüística dels formularis.

Exemple de formulari

 Diputació Barcelona			
Sol·licitud			
Dades personals			
Cognoms i nom			
NIF/NIE/ Passaport		Telèfon mòbil	
		Telèfon alternatiu	
Domicili			
Núm.		Escala	
		Planta	
		Porta	
CP			
Població			
Adreça electrònica			
Si escau, dades del / de la representant			
Cognoms i nom			
NIF/NIE/ Passaport		Telèfon mòbil	
		Telèfon alternatiu	
Adreça electrònica			
Fets i motivació de la sol·licitud			
Sol·licitud			
Relació de documents aportats			
Barcelona, d de 20			
Signatura del / de la persona titular,			
EXCEL·LENTÍSSIMA SENYORA PRESIDENTA DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA			

No procedim a efectuar la notificació: notifiquem

Els verbs semànticament buits tenen poc significat per si mateixos, més aviat prenen el sentit del substantiu que els acompanya. Alguns d'aquests verbs són *procedir a*, *efectuar*, *existir*, *disposar de*, *constituir* o *produir*. Moltes vegades, és preferible substituir-los per un verb format amb l'arrel del substantiu que els acompanya, prescindir-ne o usar un verb amb un significat més adequat. Així aconseguirem frases molt més precises, clares i concises.

Procedir a

Procedir a l'elecció de president.
(*'Iniciar un procés o una acció'*)

Si no s'inicia cap acció, és preferible convertir en verb el nom que l'acompanya:

Tots els participants tenen 15 dies naturals per **procedir a l'avaluació** de les accions formatives.

Tots els participants tenen 15 dies naturals per **avaluar** les accions formatives.

Normes bàsiques que han de seguir els anuncis per a poder **procedir a la seva publicació**.

Normes bàsiques que han de seguir els anuncis per a poder-los **publicar**.

Efectuar

No es poden **efectuar** operacions de pes o de mesura de cara al públic. (*'Portar a efecte'*)

Si no es fa servir amb aquest sentit, és preferible convertir en verb el nom que l'acompanya o substituir-lo per *fer*:

Al torn obert de paraules ningú va **efectuar** cap pregunta.

Al torn obert de paraules ningú va **preguntar** res.

Al torn obert de paraules ningú va **fer** cap pregunta.

Es poden **efectuar les domiciliacions** dels pagaments en aquest telèfon.

Es poden **domiciliar** els pagaments en aquest telèfon.

Existir

Aquest document que dieu que heu trobat, no **existeix**.

(*‘Tenir existència, que tant pot ser real, material o espiritual’*)

És sinònim del verb *haver-hi*, però moltes vegades se n’abusa:

Existeix una versió imprimible del document.

Hi ha una versió imprimible del document.

Pel que fa als poliesportius, no **existeix** cap normativa específica.

Pel que fa als poliesportius, no **hi ha** cap normativa específica.

Disposar de

Disposeu d’un termini de deu dies hàbils per a presentar la sol·licitud.

(*‘Tenir una cosa per a usar-la’*)

Si no s’utilitza amb el sentit de *tenir a disposició*, cal buscar un verb més precís pel context:

Per a **disposar** del carnet de la biblioteca només cal que empleis el formulari corresponent.

Per a **obtenir** el carnet de la biblioteca només cal que empleis el formulari corresponent.

L’alcaldessa no **disposa** de cap retribució pel càrrec.

L’alcaldessa no **rep** cap retribució pel càrrec.

Constituir

El Ple de la Diputació de Barcelona està **constituït** per 51 regidors i regidores.

(*‘Formar, ser parts, elements, essencials [d’un tot, d’un organisme]’*)

Aquesta acció **constitueix** un crim.

(*‘Tenir el caràcter [d’alguna cosa]’*)

Moltes vegades, però, no el fem servir amb cap d’aquests dos significats; la solució és substituir-lo pel verb *ser*:

El Pla estratègic de responsabilitat social defineix les línies estratègiques i **constitueix** el principal instrument de planificació.

El Pla estratègic de responsabilitat social defineix les línies estratègiques i és el principal instrument de planificació.

Produir

Aquest medicament no **produeix** cap efecte. (*‘Causar, originar, fabricar, generar’*)

Si no té aquest sentit, cal fer servir un altre verb més adequat al context:

La màxima diferència salarial es **produeix** en els llocs singulars.

La màxima diferència salarial es **dona** en els llocs singulars.

Cal que comuniquen les incidències que es puguin **produir**.

Cal que comuniquen les incidències que hi pugui **haver**.

Bianual ≠ biennal

Els adjectius acabats en *-anual* volen dir ‘que té lloc *x* vegades l’any’, mentre que els acabats en *-ennal* volen dir ‘que dura *x* anys’ o ‘que té lloc cada *x* anys’.

anual

Que s’esdevé un cop l’any o que dura un any.

Les festes anuals del poble.

La Comissió Especial de Comptes té la funció d’emetre un informe sobre els comptes anuals de la Diputació.

bianual

Que té lloc dues vegades l’any.

La publicació d’aquesta revista és bianual: un número surt al gener i l’altre, al juny.

biennal

Que dura dos anys o que es repeteix cada dos anys.

Aquesta fira s’ha consolidat com el punt de trobada biennal entre els responsables i professionals de la cultura.

Biennal també pot ser un substantiu, que té el significat de ‘manifestació de caràcter artístic que té lloc cada dos anys’.

Per desè any consecutiu, Catalunya serà present a la Biennal d’Art de Venècia.

trianual

Que té lloc tres vegades l’any.

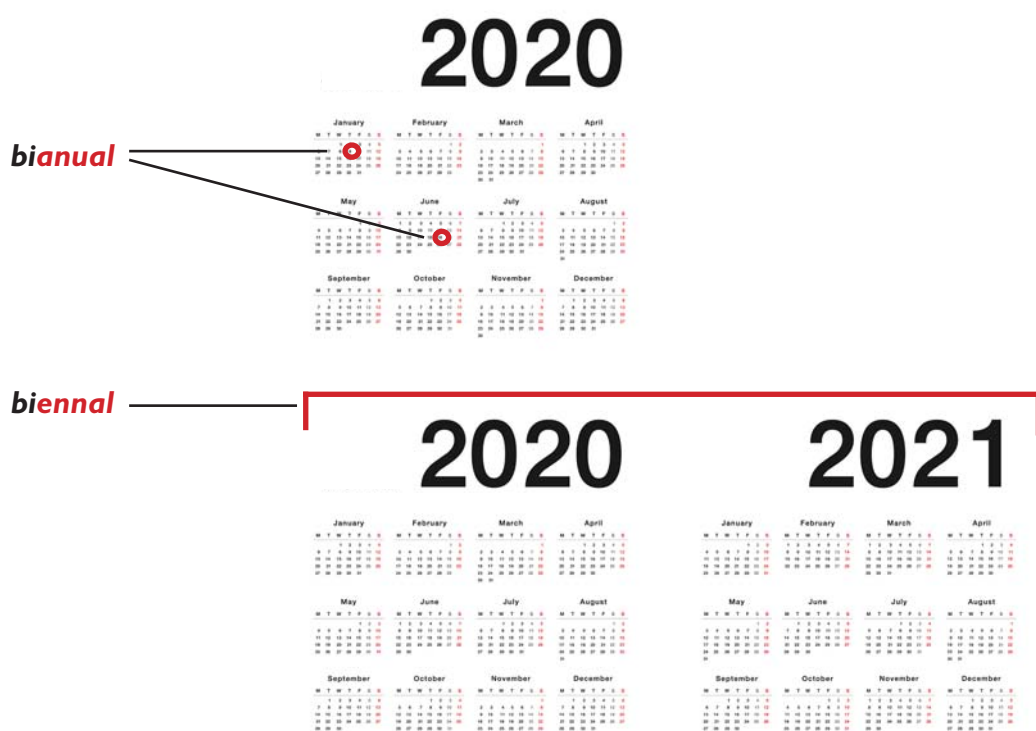
Les auditories a l’empresa són trianuals: una al febrer, una al juliol i una altra al novembre.

triennal

Que dura tres anys o que es repeteix cada tres anys.

És un guardó triennal adreçat a governs locals de tot el món.

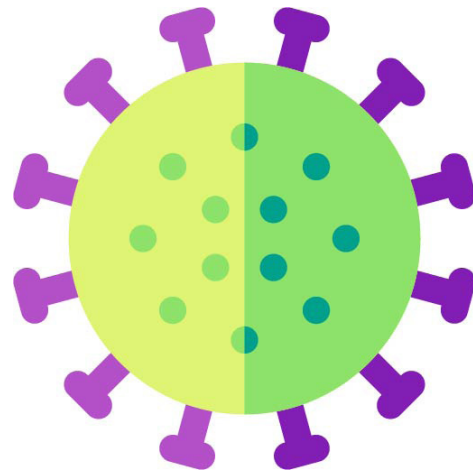
quadrianual	Que té lloc quatre vegades l'any. <i>La convocatòria d'aquest examen és quadrianual.</i>
quadriennal	Que dura quatre anys o que es repeteix cada quatre anys. <i>Projectes de recerca quadriennals en matèria d'arqueologia i paleontologia 2018-2021.</i>
quinquennal	Que s'esdevé cada cinc anys o que dura cinc anys. <i>L'Idescat prepara l'estudi quinquennal de la població.</i> <i>L'anàlisi dona continuïtat a una sèrie d'estudis quinquennals.</i>
plurianual	Que té lloc diverses vegades l'any. <i>El programa és plurianual: es convoca diversos cops l'any.</i>
pluriennal	Que té una durada de dos o més anys o que s'esdevé després de diversos anys. <i>Subvencions per a projectes pluriennals que s'iniciïn durant el 2020.</i> És recomanable substituir-lo sempre que sigui possible per algun dels que indiquen un nombre més concret d'anys.

Terminologia de la COVID-19

L'epidèmia que es va declarar a Wuhan (Xina) el novembre de 2019 ha originat la necessitat d'usar una sèrie de termes nous relacionats amb aquest virus i la malaltia que provoca.

En aquesta nota de llengua us presentem alguns d'aquests termes, que convé fer servir i interpretar amb precisió.

COVID-19: amb majúscules

COVID-19 és el nom oficial de la malaltia, anunciat per l'Organització Mundial de la Salut (OMS); s'escriu amb totes les lletres amb majúscula i sense cursiva, d'acord amb el seu origen com a sigla (COVID-19 ve de l'anglès *coronavirus disease 19*, que en català correspon a la denominació completa *malaltia per coronavirus*, en què *malaltia* tradueix *disease*, i en què la xifra fa referència al 2019, any en què va sorgir).

A vegades, però, és tractada com un nom comú i la veiem escrita en minúscules, *covid-19*, com també va passar amb *sida* i *radar*, que inicialment eren sigles (*SIDA* i *RADAR* respectivament).

No és adequada la grafia **Covid-19**, en què es manté la majúscula inicial com si fos un nom propi.

COVID-19: preguntes freqüents

Servei d'informació en línia de la XBM durant la COVID-19

La COVID-19: gènere femení

El gènere que correspon a la sigla COVID-19 és el femení (*la COVID-19*) perquè prenem com a referència els mots *malaltia*, *pneumònia* o *síndrome respiratòria*, implícits en la sigla. Com que *malaltia per coronavirus* és femení, també ho és la sigla *COVID-19*.

Mesures per a minimitzar l'impacte de la COVID-19.

Mitjans de detecció ràpida de la COVID-19

L'ús del gènere masculí **el COVID-19** no és recomanable; s'explica perquè a primer cop d'ull no és evident que la sigla contingui *malaltia* i pel dubte de quan es fa referència al virus i quan a la malaltia.

COVID-19: amb guionet

Posem un guió abans dels dos dígitos, tal com es fa en altres codis similars que recull l'OMS a la Classificació Internacional de Malalties.

CIM-10

ICHI Beta-2

Com hem de pronunciar COVID?

COVID és una paraula aguda, és a dir, es pronuncia amb accent tònic sobre la síl·laba *-vid*. La vocal de la primera síl·laba es pronuncia [o], en tots els dialectes.

El coronavirus

Si no es fa referència a la malaltia sinó concretament al virus que la causa, el nom oficial aprovat pel Comitè Internacional de Taxonomia de Virus (ICTV) és *coronavirus SARS-CoV-2*. Tot i això, en contextos comunicatius l'OMS recomana que es facin servir denominacions del tipus *virus responsable de la COVID-19* o *coronavirus de la COVID-19* (com ara *virus de la grip* o *virus de la sida*).

El terme *coronavirus* s'utilitza en masculí, ja que, a diferència de COVID-19, fa referència a un virus i no a una malaltia, i en català els virus són de gènere masculí.

El coronavirus és el causant de la COVID-19.

Afectacions del coronavirus per a consumidors i empreses

Com hem de pronunciar coronavirus?

Malgrat que encara hi ha vacil·lació, es recomana neutralitzar la primera *o* de 'corona-' en parlars orientals ('curOnavÍrus'). En parlars occidentals, en canvi, no es neutralitza.

aïllament

En l'àmbit de la salut, conjunt de mesures que s'apliquen a una persona amb una malaltia contagiosa durant el període en què la malaltia és transmissible per a evitar encomanar-la a altres persones. L'aïllament pot ser total, quan comporta el confinament del pacient, o bé limitat, quan es restringeix a les vies de transmissió (aïllament respiratori, aïllament entèric, etc.).

confinament

Fet de tancar algú dins un espai limitat per motius diversos, com poden ser la salut pública, la seguretat ciutadana o altres. *Confinament* es relaciona amb la paraula *confí*, que vol dir 'límit, frontera', i comporta la idea de tancament o reclusió.

quarantena

Restricció de les activitats de persones sanes que han estat en contacte amb una persona amb una malaltia contagiosa durant la fase en què la malaltia és transmissible, amb l'objectiu d'evitar-ne la propagació durant el període d'incubació. Actualment, els períodes de quarantena no han de ser necessàriament de quaranta dies.

brot epidèmic

Increment significatiu en un període de temps determinat del nombre de persones d'una població afectades per una malaltia.

epidèmia

Aparició, en una comunitat o una àrea geogràfica més gran, durant un període de temps concret, d'un nombre inesperat de casos d'una malaltia que excedeixen clarament els valors habituals.

pandèmia

Epidèmia que afecta greument una àrea geogràfica més extensa (i habitualment més d'un país, o sigui, que travessa fronteres).

Més informació:
[TERMCAT](#)

Parelles verbals mal avingudes

Hi ha parelles de verbs que tendim a usar indistintament però que tenen significats diferents.

Us en presentem alguns casos.

Citar

Aquest verb té els significats següents:

- ‘reproduir oralment o per escrit paraules d’un autor o d’un altre text’.

La professora citava contínuament fragments de Josep Pla.

- ‘avisar algú perquè es presenti a una hora concreta en un lloc determinat’.

Van citar els membres del comitè a la reunió.

- ‘assenyalar algú com a digne d’admiració, d’atenció, com a exemple’.

Durant el discurs va citar el seu tutor.

En canvi, no l’hem d’utilitzar en el sentit de ‘parlar breument d’algú o d’alguna cosa’. Aquí el verb correcte és **esmentar**.

En el conveni de col·laboració no es van esmentar les responsabilitats dels ens locals.

Alguns sinònims del verb *esmentar* són *al·ludir*, *anomenar*, *mentar*.

En el conveni no es van esmentar/anomenar/mentar les responsabilitats dels ens locals.

En tots els casos, el complement del verb, que és un complement directe, s’introdueix sense la preposició *a*.

Infligir

‘Aplicar una pena, un càstig, una tortura, etc., a algú’.

Feminicidi: mort infligida deliberadament a les dones pel fet de ser dones.

No l’hem de confondre amb el verb **infringir**, que significa ‘transgredir un pacte, una llei, una norma, etc.’

L’empresa ha estat sancionada per infringir les ordenances municipals.

Olorar

‘Aspirar aire amb el nas per sentir l’olor (d’una cosa)’.

Sinònims: *flairar*, *ensumar*.

Olor a aquest clavell, quin perfum!

He olorat aquest xarop i m’han vingut basques.

En canvi, no pot expressar que les coses desprenen una olor determinada. Per a designar aquesta acció, es pot utilitzar el verb **fer olor** o **fer pudor**, entre d’altres.

Les flors fan molt bona olor.

Les clavegueres fan pudor.

Cal recordar que, per a enllaçar els complements que tenen a veure amb les percepcions i sensacions, la preposició adequada és *de*: *fer olor de* o *fer pudor de*, i no pas *fer olor a* o *fer pudor a*.

Aquest perfum fa olor de roses.

Aquí fa pudor de cremat.

Personar-se

‘Presentar-se a un judici per tal de constituir-se com a part’. És un verb que té un sentit restringit i s'utilitza en l'àmbit judicial.

L'Ajuntament es persona com a acusació en el judici.

Cal no confondre'l amb el verb **presentar-se**, que significa ‘comparèixer a la presència d’algú’.

L’he esperat tres hores i no s’ha presentat.

Precisar

‘Determinar (alguna cosa) amb precisió’.

Hem de precisar la data de la reunió.

No és correcte si es fa servir en comptes de **ser necessari, necessitar, caldre**.

Per tal de poder justificar els ajuts concedits, és necessari emplenar les justificacions.

Aquest document cal imprimir-lo a doble cara.

Provar

Aquest verb té diverses accepcions al diccionari, però l'única que fa referència al menjar és *provar (bé) els aliments*, i vol dir ‘assentar-se bé, fer profit’.

Al matí la llet no li prova gens bé.

Quan el que volem dir és ‘prendre una petita quantitat d'un menjar o una beguda, per a apreciar-ne el gust’ o ‘menjar molt poc (d'una cosa) o per primera vegada’, cal fer servir **tastar**.

Tasta la crema que ens ha fet l'àvia.

No n'he menjat gaire, de romesco; només l'he tastat.

Del mateix àmbit semàntic, també tenim el verb **emprovar**, ‘posar una peça de vestir a algú per veure si li cau bé’.

Emprova't aquest vestit, segur que et queda fantàstic!

Abans de comprar-te els pantalons cal que te'ls emprovis.

Recordem que en castellà només hi ha un verb (*probar*) per a referir-se a aquests tres significats.

Recolzar

‘Descansar el pes d'una cosa o d'una persona sobre un suport’.

L'escala recolza sobre la paret.

Em vaig recolzar a la barana.

També es pot utilitzar en sentit figurat.

Una teoria que recolza sobre fets indiscutibles.

Però no té el sentit de ‘defensar alguna cosa, mantenir-la’. Aquí l’expressió més adequada és **donar suport**.

Els diputats que donen suport a la moció són els més joves.

La Diputació dona suport econòmic als municipis.

Registrar

‘Inscriure en un registre’ i, per extensió de significat, ‘deixar constància d’un esdeveniment’.

M’he registrat al web de la biblioteca.

Cal registrar-se al padró municipal.

Ara bé, no té el sentit ‘d’examinar minuciosament (alguna cosa, els seus racons, amagatalls, etc.), per veure què hi ha, si hi ha allò que se cerca, etc.’. Amb aquest significat tenim el verb **escorcollar**.

Un guàrdia el va escorcollar per esbrinar si duia droga amagada.

Hem escorcollat el despatx i no hem trobat els documents.

Objectiu: la Lluna

Més enllà de les quatre parets del confinament, març ens ha apropat a la primavera, l'estació que comença amb l'equinocci de primavera i acaba amb el solstici d'estiu.

I la Lluna, aliena a tot el rebombori en què estem immersos, continua impertèrrita les seves fases. Hi ha molta terminologia relacionada amb la Lluna. En aquesta nota de llengua us oferim alguns termes que hi fan referència.

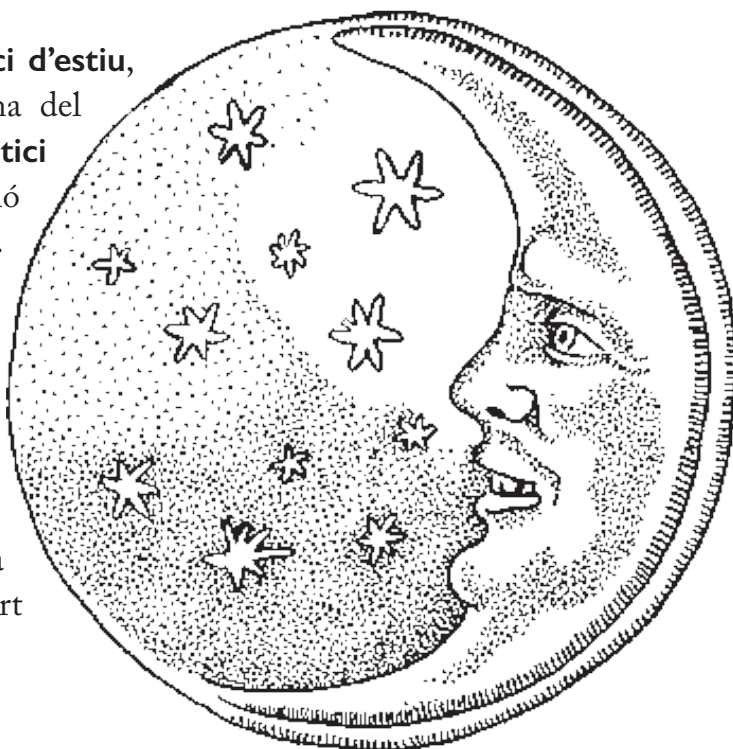
////////////////////////////////////

L'**equinocci** (de primavera i de tardor) és cadascun dels dos moments de l'any en què el Sol passa l'equador celeste i durant els quals la nit i el dia tenen la mateixa durada a tot el món, llevat dels pols. La paraula **equinocci** ve del llatí *aequinocmium* i significa 'igualació amb la nit'. En canvi, en els **solsticis** es dona la màxima diferència de duració entre el dia i la nit. El mot prové del llatí *solstitium*, de *sol* i *status*, participi de *stare* 'estar dret; aguantar-se'.

Si per al Sol tenim *solsticis*, per a la Lluna tenim **lunisticis**, és a dir, posicions extremes cap al nord o cap al sud de l'esfera celeste, i per això el mot *lunistici* s'ha creat per analogia amb *solstici* a partir del mot llatí que fa referència a la Lluna, *lun(a)*.

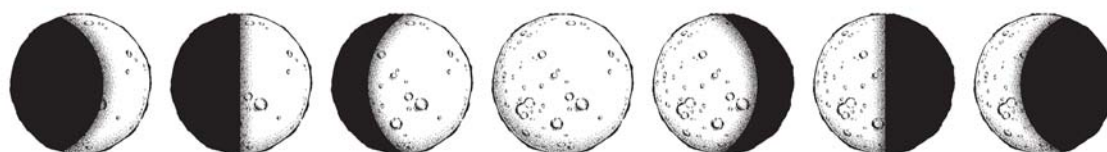
Hi ha dos solsticis cada any: el **solstici d'estiu**, que correspon a la declinació màxima del Sol i tenim el dia més llarg, i el **solstici d'hivern**, que correspon a la declinació mínima del Sol i tenim el dia més curt. De lunisticis, en canvi, n'hi ha dos cada 27,2 dies, que és el que dura cada cicle lunar.

Les **fases de la Lluna** (que és l'aspecte de la Lluna des de la Terra) són la lluna plena o *pleniluni*, la lluna nova o *noviluni*, el quart creixent i el quart minvant o lluna vella.

El terme **superlluna** s'utilitza dins de l'àmbit de l'astronomia per a designar una lluna plena o nova que coincideix amb una distància mínima amb la Terra. L'**interluni** és el temps de la conjunció de la Lluna i el Sol durant el qual la Lluna és invisible.

La creença popular que la Lluna és mentidera permet saber en quina fase es troba (creixent o minvant), perquè dibuixa una **D** quan **creix** i una **C** quan **decreix** (o minva).

La **cara visible** de la Lluna és l'hemisferi de la Lluna que està permanentment orientat cap a la Terra, i l'hemisferi oposat és la **cara oculta** de la Lluna. Això passa perquè els moviments de **rotació** i **translació** de la Lluna tenen la mateixa durada.

Un **eclipsi** és l'ocultació total o parcial d'un astre per la interposició d'un altre astre entre ell i l'observador, o pel pas d'aquell per l'ombra projectada per un altre astre. Un eclipsi de lluna s'esdevé quan la Lluna entra en el con d'ombra de la Terra, totalment (**eclipsi total**, l'ombra de la Terra oculta tot el disc solar) o parcialment (**eclipsi parcial**, l'ombra de la Terra n'oculta només una part).

La Terra i la Lluna tenen una influència recíproca; això es nota en les **marees**, que són els moviments alternatius d'ascens i de descens del nivell de les aigües de l'oceà, deguts a les atraccions combinades de la Lluna i del Sol. Quan aquest nivell és màxim s'anomena **marea alta** o **plenamar**, i quan aquest nivell és mínim s'anomena **marea baixa** o **baixamar**.

Continua

Alguns derivats del mot *lluna*

allunar ('aterrar a la Lluna'), *allunament* o *allunatge* ('acció d'aterrar a la Lluna'), *llunada* ('peix amb una forma que recorda la Lluna'), *llunari* ('calendari on estan indicats els dies de les distintes fases lunars'), *llunària* ('falguera amb unes fulles en forma de mitja lluna'), *llunàtic* ('d'humor variable').

Alguns refranys amb el mot *lluna*

Béns de fortuna muden com la lluna (les circumstàncies de la vida van variant)

Demandar la lluna (voler l'impossible)

Estar a la lluna de València (estar molt distret)

Estar de mala o bona lluna (estar de mal humor o de bon humor)

Fer veure la lluna en un cove (voler fer veure coses increïbles)

Prometre la lluna (prometre moltes coses, més de les que es poden complir)

Venir de la lluna (ignorar el que els altres saben)

Lluna o lluna?

Els noms de planetes, astres i altres cossos celestes s'escriuen amb majúscula inicial quan s'utilitzen en contextos que són d'astronomia, que els usem com a nom propi, i amb minúscules quan s'utilitzen en sentit genèric i en expressions i en frases fetes.

L'arribada de l'home a la Lluna

La distància de la Terra a la Lluna

El Sol

L'Ossa Menor

Avui hi ha eclipsi de lluna

La lluna plena

Tenim una foto de la superlluna

Se m'han trencat les ulleres de sol

Herbes remeieres i llengua

L'11 de maig és sant Ponç, patró dels herbolaris i apicultors. Aquest dia les plantes remeieres i tot tipus de productes naturals amb propietats terapèutiques són els protagonistes.

La riquesa denominativa del català per a referir-se a les plantes que ens envolten és extraordinària. En aquesta nota de llengua us presentem algunes d'aquestes plantes aromàtiques i medicinals, i termes que s'hi relacionen.

Plantes silvestres de la primavera

alfabrega, alfàbega, alfabeguera, alfabrega de fulla ampla, basilicó, herba del mal prenyat, alfàbaga (*Ocimum basilicum*).

angelets, cap de reina, cendrosa, collcolom, colomets, colomina, conillets, fumdeterra (*Fumaria officinalis*).

arç blanc, arç blanc d'espina curta, cirerer de pastor, espinal margeler, espinalb, peu del soroller (*Crataegus monogyna*).

camamilla, camamil·la, maçanella, majola, matricària, camamil·la d'Aragó, camomil·la (*Matricaria chamomilla*).

cua de cavall petita, asprella, canella, canudets, canuts, coa de cavall, coa de fardatxo (*Equisetum arvense*).

dent de lleó, apagallums, pixacà, pixallits, queixals de vedella (*Taraxacum officinale*).

espígol comú, barballó, espic, espígol, espigolera, espigolina, garlanda (*Lavandula latifolia*).

farigola, frígola, timó, timó d'estiu, timonet, fríula (*Thymus vulgaris*).

ginesta, ginesta comuna, ginesta de llei, ginesta vera, ginestera, ginestera de flor, ginestera groga, herba de ballester (*Spartium junceum*).

julivert, cerfull, julivert de camp, julivert en rama, julivert ver, giunivert, givert (*Petroselinum crispum*).

llorer, llor, bacalia, baguer, llorer noble, allau (*Laurus nobilis*).

malva major, malva de cementiri, formatgets, malva, malva borda, malva de camp, malva vera, malves (*Malva sylvestris*).

romaní, romer, beneit, beneït, romanill, romer blanc, romera, romeret, romanell (*Rosmarinus officinalis*).

rosella, babol, badabadoc, colet, gall, lloca, paparota, paramà, pipiripip, quiquiriquic, babola, capellà, caputxí, cascall, gallarets, gallet, gallgallaret (*Papaver rhoeas*).

saüc, saüquer, bonarbre, herba de llavorettes, benabre (*Sambucus nigra*).

xicoira, cama-roja, masteguera, xicoira amarga, cagamuja, endívia, escarola, flor blava (*Cichorium intybus*).

Classificació dels noms

Hi ha diverses maneres de classificar els noms de les plantes; us en mostrem algunes.

— segons la morfologia de la planta:

forma: *barretets, agulles*

color: *rogeta, figa llimonenca*

olor: *trèvol d'olor, herba pudent*

gust: *herba amarganta*

tacte: *pelosella, pèl de farigola*

mida: *ortiga gran, ortiga petita*

— segons l'hàbitat:

zona geogràfica de procedència: *blat de les Índies, clavell valencià*

medi: *llentia d'aigua, clavell d'aire*

— segons el temps de floració o de collita: *herba de Sant Joan, nadala*

— segons l'aplicació, la virtut, la utilitat, el poder curatiu: *herba berruguera, adormidera*

El nom científic, en llatí

Davant la necessitat de donar un nom clar a cada espècie vegetal no és factible usar els noms comuns, o populars, que no vol dir que no siguin correctes. Els noms comuns tenen l'inconvenient que poden variar considerablement d'una regió a una altra o que espècies botàniques diferents poden tenir la mateixa designació. D'altra banda, hi ha multitud d'espècies que no es coneixen per cap nom comú.

Per aquesta raó, els noms de les plantes han d'estar llatinitzats, ja que el llatí és l'idioma més habitual en la nomenclatura científica. Els noms científics d'animals i plantes estan

formats per dos termes: el primer, que correspon al gènere, s'escriu amb majúscula, i el segon, que correspon a l'espècie, s'escriu amb minúscula.

Les denominacions científiques s'escriuen en cursiva perquè són mots llatins.

rosella (*Papaver rhoeas*)

Tots els noms científics de plantes es consideren arbitraris; no cal que tinguin normativament un origen clar, ni un significat concret ni una forma estàndard, tot i que sovint sigui realment així. Com a curiositat podem dir que n'hi ha de dedicats a una persona (*Stevia rebaudiana*, pel metge i naturalista del Maestrat, Pere Jaume Esteve), a un punt geogràfic (*Crataegus granatensis*, granadí, de Granada) o a un nom comú (*Prunus mahaleb*, de l'àrab).

En més d'un cas, darrere el nom científic hi poden aparèixer diferents noms o abreviatures d'autors, que són els que van donar el nom a la planta, i que s'escriuen en rodona.

Crataegus monogyna Jacq.

Per a la nomenclatura científica s'utilitza el Codi internacional de nomenclatura d'algues, fongs i plantes (ICN), que es va renovant. Estableix unes normes de com s'han d'anomenar les plantes i és universal.

Preparacions

La **fitoteràpia** és la terapèutica que utilitza les plantes medicinals per a prevenir o guarir una malaltia o bé per a curar petits trastorns com s'ha fet tradicionalment.

La majoria de les plantes medicinals s'han de sotmetre a un procés que en pugui extreure els principis actius medicinals perquè el nostre organisme els pugui absorbir. Les principals preparacions són les següents.

Bany: combinació de les propietats de les plantes amb les propietats minerals i fisioterapèutiques de l'aigua.

Cataplasma o compresa: preparació en què es bull la planta o se la sotmet a l'acció de l'aigua. Les plantes bullides s'emboliquen en draps prims que se situen sobre la zona que es vol tractar.

Emplastre: barreja de les substàncies vegetals amb substàncies greixoses o resinoses. S'apliquen directament sobre la pell i es fixen amb una bena.

Extracte vegetal o suc: preparació en què s'obtenen substàncies actives de les plantes mitjançant el procés de trituració, aixafament o pressió.

Infusió: extracció dels principis actius d'una planta sotmetent-la a aigua bullent.

Inhalació o baf: preparació feta amb herbes aromàtiques, les quals es bullen en aigua. El vapor que es desprèn del recipient una vegada retirat del foc s'ha d'inhal·lar.

Maceració: extracció en fred dels principis actius de la planta, que altrament es destruirien per l'escalfor. Es pot fer amb aigua, oli o alcohol.

Oli medicinal: maceració feta en oli. Hi ha certes plantes que transfereixen millor els seus principis actius a l'oli. Són els més utilitzats per a ús extern (fregues, massatges o untures).

Pólvores: dessecació de la planta per calor solar o artificial, que després es tritura per mitjà d'un morter.

Reducció: cocció que dura més de 20 minuts.

Tintura o vins medicinals: maceració feta en alcohol, que normalment porta una part de la planta per cinc d'alcohol.

Xarop: dissolució de sucre en aigua a la qual després s'afegeix la planta.

Processos

Recol·lecció: acció de recollir les plantes que creixen espontàniament a la natura.

Assecatge: tècnica de conservació de les plantes que consisteix a reduir-ne de forma controlada la quantitat d'aigua.

Conservació: tècnica de preparar les plantes per tal d'evitar-ne el procés de descomposició i de mantenir-ne el poder nutritiu.

Sant Ponç

Temps de la renda

© Tanoy1412/Shutterstock.com

Ara que arriba el període de fer la declaració de la **renda** (i no de la *renta*), podem aprofitar per repassar els termes que hi estan relacionats.

És el moment de l'any en què l'Estat fa la **recaptació** tributària, és a dir, recapta els ingressos públics, especialment els derivats dels tributs, com ara impostos, **taxes**, contribucions especials i preus públics. El terme **renda** designa el profit en diners que dona un actiu; per tant, hem d'emprar l'adjectiu **rendible** (i no *rentable*, que significa 'que es pot rentar') per referir-nos a un producte o una inversió que dona un bon rendiment econòmic, de la mateixa manera que hem de dir **rendibilitat** i no pas *rentabilitat*.

Del fet de tenir dret a una retribució per raó d'un treball o un servei se'n diu **meritar**. Aquesta retribució s'anomena **meritació** o **guany** (*devengar*, *devengo* i *ganancia* en castellà).

El primer que us cal fer és l'**esborrany**, que és l'esbós de la declaració de la renda que el **contribuent**, que és la persona física o jurídica a qui la llei imposa el pagament d'un tribut, pot demanar a l'Agència Tributària que li envii a efectes informatius i que pot confirmar si considera que reflecteix la seva situació tributària.

No oblideu de posar-hi el vostre **NIF** (*número d'identificació fiscal*), que com totes les sigles s'escriu amb majúscules i sense punts entremig (IVA, IRPF, IAE). I recordeu que encara que la sigla s'escrigui amb majúscules, el desplegament ha de ser amb minúscules (*impost sobre el valor afegit, impost sobre la renda de les persones físiques, impost sobre les activitats econòmiques*).

La **base imposable** és la base constituïda per l'import de la renda disponible del contribuent, sobre la qual es determina la quota per a calcular un tribut. Fixeu-vos que l'adjectiu prové del verb *imposar*, i per tant és incorrecte dir-ne *base imponible*. La taxa que s'aplica a la base imposable és un tipus de **gravamen** (i no *gravàmen*).

L'**autoliquidació** és la declaració d'impostos i el càlcul de la quota diferencial. Com a mot format per prefixació, cal escriure'l tot junt, és a dir, sense guionet, com altres paraules del mateix tipus: *economicofinancer, sociocultural, preinscripció*, etc.

Tingueu en compte el **termini** de presentació de la declaració de la renda, ja que si la presenteu fora de temps us poden sancionar. Si ja ho heu fet, aneu mirant el compte corrent per comprovar si us han fet l'**abonament** en cas que la renda sigui amb dret a devolució (és a dir, ha tingut un **resultat negatiu**).

Pot ser que algú estigui en situació d'**exempció fiscal**, és a dir, l'alliberament total o parcial, temporal o permanent, de l'obligació tributària, i per tant queda **exempt** de pagar la renda. Un dels motius pot ser la **fallida** o **bancarrota** de l'empresa (*quiebra* en castellà) o el **cessament** (*cese* en castellà) d'una activitat econòmica.

Finalment, hi heu de fer constar el número del vostre compte corrent, tant si heu de cobrar com si heu de pagar. Tothom ha de saldar els deutes, tant l'Administració com els particulars. Recordeu que tant **el compte corrent** com **el deute** són mots masculins.

Usos incorrectes de l'infinitiu

L'infinitiu forma part de diverses estructures gramaticals, algunes de les quals són incorrectes.

L'infinitiu en combinació amb preposicions i conjuncions

Punts **que tractar**

Punts **per tractar**

Punts **a tractar**

Les construccions habituals que denoten una acció pendent d'execució són «nom + *per* + infinitiu» i «nom + *a* + infinitiu».

Aquests són els casos d'assetjament **per comentar** / **a comentar** amb els responsables de prevenció de riscos (*o* Aquests són els casos d'assetjament pendents *de comentar* / *que hem de comentar* amb els responsables de prevenció de riscos)

Document **per arxivar** / **a arxivar** (*o* Document *que s'ha d'arxivar* / *que es pot arxivar*)

Punts **a tractar** / **per tractar** (*o* Punts *que hem de tractar* / *per tractar*)

Espai **per emplenar per** l'entitat bancària

Espai **a emplenar per** l'entitat bancària

Quan volem explicitar qui fa l'acció, cal utilitzar la construcció amb *a*.

Qüestions **per tractar pel** consell de govern.

Qüestions **a tractar pel** consell de govern.

No tenir **res que dir**

No tenir **res a dir**

Sovint la construcció amb la preposició *a* està formada per *res*, *molt* o *poc* i un infinitiu, com ara *dir* o *fer*.

Tenim moltes coses **que fer**.

Tenim moltes coses **a fer**.

En sortir al carrer, va començar a ploure
Al sortir al carrer, va començar a ploure

En textos formals fem servir la combinació «en + infinitiu». Es tracta d'una construcció temporal que pot expressar una simultaneïtat de fets o una seqüenciació de fets:

En sortir al carrer, va començar a ploure (*fets simultanis*)

En saber que no arribaríem a temps, vam cancel·lar la reserva (*fets encadenats, valor temporal-causal*)

En veure que no telefonava, ens vam començar a preocupar (*fets encadenats, valor temporal-causal*)

L'infinitiu imperatiu

Trucar abans d'entrar
Truqueu abans d'entrar

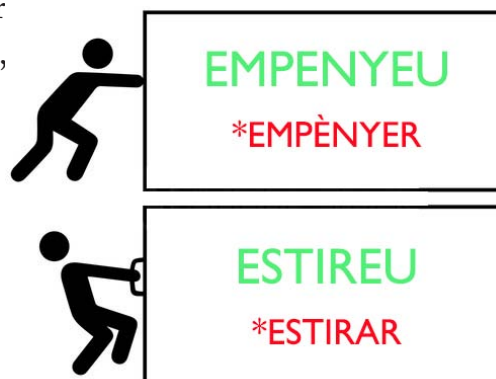
No hem de fer servir l'infinitiu per a expressar ordres, instruccions, avisos, recomanacions o precs, sinó l'imperatiu.

Veure la taula 3

Vegeu la taula 3

No passar

No passeu

L'infinitiu d'introducció

Comunicar-vos que s'ha restablert el sistema de correu electrònic
Us comuniquem que s'ha restablert el sistema de correu electrònic

L'ús de l'infinitiu independent per a introduir una frase o una idea final és incorrecte. En molts d'aquests casos hi ha implícit un verb com *voler*, *convenir* o *caldre*.

Destacar la generositat d'alguns integrants de l'equip.

Volem / Convé / Cal destacar la generositat d'alguns integrants de l'equip.

Hi ha altres casos, però, en què l'ús de l'infinitiu de manera independent sí que és correcte:

—Què faràs ara? —Estudiar anglès
(*en respostes*)

Demandar hora al metge
Presentar la instància
(*en una anotació en una agenda, amb un matís d'obligació*)

Els objectius són els següents:

- Consolidar...
 - Reformar...
 - Ampliar...
- (*en enumeracions*)

Reiniciar

Apagar

Cancel·lar

(*en interfícies digitals per a donar nom a les funcions d'un aparell, com a opcions disponibles*)

L'infinitiu condicional

De no presentar-se al·legacions, l'obra s'executarà

Si no es presenten al·legacions, l'obra s'executarà

La combinació «*de* + infinitiu» no té valor condicional. La construcció correcta és una conjunció o nexa condicional (*si, en cas que, a condició que...*) seguit d'un verb conjugat.

D'haver-se utilitzat la tramitació d'urgència, ens hauríem de preguntar si era prou justificada.

En cas que s'hagués utilitzat la tramitació d'urgència, ens hauríem de preguntar si era prou justificada.

L'infinitiu en textos que donen instruccions

On podem menjar?

On menjar?

Totes dues construccions són correctes, tot i que és preferible la primera. Es fan servir, sobretot, en pàgines web o en textos que donen instruccions.

Com hi podem arribar?

Com arribar-hi?

Què podem fer?

Què fer?

L'infinitiu com a substantiu

Correspon al secretari **el convocar** les sessions

Correspon al secretari **convocar** les sessions

Si l'infinitiu forma part d'una oració subordinada, l'ús de l'article *el* no és acceptable. Ara bé, si l'infinitiu fa la funció de substantiu, admet la flexió de gènere i de nombre i l'article o un altre element al davant.

Han estudiat **uns parlars** en particular.

Els sopars han de ser rics en vitamines i minerals.

Vegeu també:

«L'infinitiu». *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Vocabulari de Sant Joan

La festa de Sant Joan està carregada de símbols i rituals. En aquesta nota de llengua repassem uns quants conceptes relacionats amb aquesta celebració tan arrelada.

La nit i el foc

La **revetlla** de Sant Joan és una festa màgica. Aquesta paraula (en castellà, *verbena*) ens remet al fet de vetllar perquè és la nit que precedeix una diada assenyalada. Les revetlles són nits de festa i ball.

La **berbena**, amb be alta, però, és una planta que cal collir entre Sant Joan i Sant Pere i que té propietats medicinals.

Durant aquesta nit, les places s'omplen de música i **fogueres d'andròmines** (mobles i estris atrotinats i inútils) que els més joves han fet després de fer la **capta de trastos vells** (anar a cercar mobles i trastos vells per a fer-los cremar a la foguera; *captar* antigament volia dir 'demanar almoïna', i aquest significat s'ha estès a demanar per a algun ús col·lectiu). Moltes fogueres s'encendran amb la **Flama del Canigó**, portada per voluntaris des d'aquest cim tan emblemàtic de la Catalunya del Nord.

Els focs d'artifici o focs artificials

Dies abans de la revetlla, els més joves ja comencen a fer tronar els carrers amb una bona mostra d'articles pirotècnics. Els més prudents, amb la **metxa** encenen **bengales** i llancen **bombetes** o **cebetes** (article pirotècnic dels infants, que conté una quantitat reduïda de pólvora embolicada en paper que esclata quan es llança amb força a terra); els més agosarats fan esclatar **fonts**, **canons**, **piules** (petards de poca potència però estridents) i **correcames** (coet que corre arran de terra), **petards xinesos**, **xiuladors**, **bateries**, **volcans**, i els més valents s'atreveixen amb **canterelles** (tro molt fort que es dispara al final de la traca), **carcasses** (artifici pirotècnic que, llançat des d'un canó, esclata en l'aire i produeix efectes visuals i sonors), **trons** (qualsevol receptacle de paper ple de pólvora que esclata quan es crema la metxa que porta) i **traques** (sèrie de

trons o petards col·locats de cap a cap d'una metxa, que esclaten successivament). Un tipus especial o evolucionat de traca és la **mascletada**.

I durant la nit de Sant Joan, el cel s'il·lumina amb els colors de tota mena de **coets**, i els seus **esclafits** (sorolls secs, aguts, sobtats) ressonen ben lluny fins ben entrada la matinada. En trobem de diverses varietats, com ara el **coet de vareta**, el **coet tronador** (o simplement **tronador**, que és un coet molt sorollós) i el **coet borratxo** (amb una metxa en un extrem i un tronador en l'altre, que una vegada encès es mou a l'atzar propulsat de manera intermitent).

El mot *coet* és derivat de *coa* ('cua'), i ja el trobem documentat a mitjan segle xv, però probablement era emprat de molt abans. És una paraula exportada: del català, *coet* va passar a l'aragonès i de l'aragonès, al castellà, segons el filòleg Joan Coromines.

La coca

Com en tota festa, no podia faltar el toc gastronòmic: la **coca de Sant Joan**, amb **fruita confitada** i **pinyons**.

Però també podeu optar per les **coques de recapte** (coca salada que es fa amb pasta de farina amb oli, arengada, talls de botifarra, cansalada, ceba, pebrot, etc.), de **llardons** o les farcides de nata o de crema.

I per a tirar avall, no oblideu d'acompanyar-les d'un bon **cava**, **moscatell**, **garnatxa**, **mistela**, **malvasia** o **ratafia**. Les herbes per a elaborar aquesta última cal recollir-les pels volts de Sant Joan.

Però, com hem d'escriure Sant Joan, amb majúscula o minúscula?

Com que es tracta d'una festivitat, escriurem les dues paraules amb majúscula. Ara bé, si fem referència al personatge, hauríem d'escriure *sant* amb minúscula i *Joan* amb majúscula, com la resta de sants del santoral.

Quan el **no** no cal

En català, l'ordre habitual de les frases negatives situa el *no* davant del verb i els quantificadors negatius (*ningú, mai, enlloc, cap, gens, ni*, etcètera), darrere:

No ha vingut **ningú**.

No ve **mai** a casa.

No trobaràs millors maduixes **enlloc**.

La Lluïsa **no** en va agafar **cap**.

No m'agrada **gens** aquesta actitud.

No ens van donar **ni** tan sols això.

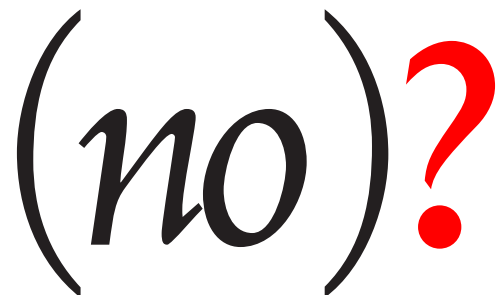
Hi ha casos, però, en què l'adverbi *no* es pot elidir:

1. Quan els quantificadors negatius apareixen davant del verb.

Cap dels germans (no) l'ha visitat.

Ningú (no) podrà afirmar el contrari.

Ni en temps de guerra (no) s'havia vist això.

En aquests casos, l'adverbi *no* es pot mantenir o es pot elidir, tot i que mantenir-lo és la solució més habitual en els registres formals (és el que es coneix com a «doble negació»).

Cal dir que l'aparició davant del verb de *mai, gens* i *enlloc* és sovint més forçada, o menys natural, que la posició darrere del verb.

No havia dit **mai** que estudiaria física

és preferible a

Mai (no) havia dit que estudiaria física.

No té **gens** de paciència

és preferible a

Gens de paciència (no) té.

Una llei com aquesta **no** s'ha aprovat **enlloc**

és preferible a

Enlloc (no) s'ha aprovat una llei com aquesta.

2. Quan els quantificadors negatius *res* i *gens* s'usen tots sols com a resposta negativa a una oració interrogativa parcial (on la resposta no pot ser *sí* o *no*) o en altres tipus de contextos en què s'elideix el verb.

—Què volia? —(No) **Res**.

—T'agraden les pel·lícules de l'oest? —(No) **Gens**.

3. Quan l'adverbi *no*, sovint reforçat amb la partícula *pas*, no aporta un veritable valor negatiu a l'oració.

Cal presentar la documentació abans que **no** acabi el termini.

Aquesta negació és, generalment, opcional:

Cal presentar la documentació abans que acabi el termini.

Aquest tipus de negació pot aparèixer en contextos molt diversos:

Temen que (no) els enxampi la tempesta.

Prefereix parlar amb la directora que (no pas) amb l'encarregat.

No entreu al despatx fins que (no) us cridin.

Ens vam endarrerir i per poc (no) arribem tard.

Quantes vegades (no) li ho hauré dit!

Finalment, quan apareixen altres elements que atorguen un valor negatiu a l'oració s'exclou la presència de l'adverbi *no*. Es tracta de *sense* o *sense que* i de la conjunció *ni* quan coordina oracions.

Va anar-se'n **sense** fer soroll.

Va anar-se'n **sense no** fer soroll.

Ha fugit **sense que** el veiés ningú.

Ha fugit **sense que no** el veiés ningú.

Ni ell vol venir mai **ni** nosaltres el volem aquí.

Ni ell **no** vol venir mai **ni** nosaltres **no** el volem aquí.

Hi ha alguns casos, però, en què *sense* pot anar precedit de *no*:

Hi anà, **no sense** recança (*valor concessiu, equivalent a* Hi anà, encara que amb recança).

Pel laberint de les sigles

Formació i escriptura

Les sigles es formen generalment amb les lletres inicials dels noms i adjectius de les denominacions completes corresponents i es poden aplicar tant a noms propis com a noms comuns. Entre les lletres que les formen, no hi ha d'haver cap punt ni cap espai en blanc.

XBM (i no **X.B.M.**, **X B M** o **X. B. M.**)

IVA (i no **I.V.A.**, **I V A** o **I. V. A.**)

Encara que el nom que designa s'escriu en cursiva (per exemple, una publicació oficial), la sigla s'escriu en rodona.

BOPB (*Butlletí Oficial de la Província de Barcelona*)

En algun cas, també incorporen la inicial d'alguna conjunció o preposició.

PIME (petita i mitjana empresa)

CPNL (Consorti per a la Normalització Lingüística)

O fins i tot poden incorporar xifres (en aquest cas s'anomenen *sigles alfanumèriques*) o altres símbols.

3D (tres dimensions)

R+D (recerca i desenvolupament)

AP-7 (autopista de peatge 7)

La sigla també pot prendre les inicials dels components d'un mot complex.

ADN (àcid desoxiribonnucleic)

Finalment, no hem de confondre les sigles amb les abreviacions.

ME (Mossos d'Esquadra, la institució). Abreviatura: M. d'E.

ME (mosso/a d'esquadra, el membre del cos). Abreviatura: m. d'e.

Gènere

En general, les sigles prenen el gènere del nucli o paraula principal que té la forma catalana corresponent, tant si la sigla està formada en català com si està agafada d'una altra llengua.

el DNI (el document nacional d'identitat)
la DSF (la Direcció de Serveis de Formació)
un ERO (un expedient de regulació d'ocupació)
una AD (una autorització de despesa)
la CIA (l'Agència Central d'Intel·ligència)

Quan la sigla s'agafa directament d'una altra llengua, i la denominació catalana no és una traducció exacta, sol prevaldre el gènere de la forma catalana.

la COVID-19 (*coronavirus disease 2019*): la malaltia per coronavirus de 2019
l'SPD (*Sozialdemokratische Partei Deutschland*): el Partit Socialdemòcrata Alemany

Si la sigla només recull la part de la denominació, el gènere de la sigla el dona el seu nucli o, si no n'hi ha, el nucli sobreentès.

una MAT: (una línia de) molt alta tensió (*gènere del nucli sobreentès*)

Hi ha alguns casos especials en què les sigles admeten tant el gènere masculí com el femení. És el cas, per exemple, de *SEO* (*el SEO* o *la SEO*, 'optimització natural').

Plural

Es fa de dues maneres diferents, segons el tipus de sigla:

— Sigles que es mantenen invariables o que poden formar el plural afegint una *essa* al final.

els BOPB / els BOPBs
les OAC / les OACs
els CAP / els CAPs
(*cal recordar que BOPB's, OAC's i CAP's són incorrectes*)

— Sigles que es formen a partir de sintagmes en plural. Aquestes sigles no flexionen pel que fa al nombre, malgrat que s'utilitzen amb l'article en plural.

els EUA (Estats Units d'Amèrica)
les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació)
les PAU (proves d'accés a la universitat)

Cal evitar la duplicació de lletres com a marca de plural.

RH i no RRHH (recursos humans)
CA i no CCAA (comunitats autònomes)
AP i no AAPP (administracions públiques)

No obstant això, es conserva la duplicació de lletres en alguns casos ja consolidats per l'ús, com ara CCOO (Comissions Obreres) o PPCC (Països Catalans).

Finalment, en el cas dels mots que tenen l'origen en una sigla, però que ja s'han incorporat a la llengua com a noms comuns, el plural es forma regularment.

una pime / unes pimes
un radar / uns radars
un mòdem / uns mòdems

Apostrofació

L'apostrofació davant de sigles varia d'acord amb la manera com es pronuncien aquestes abreviacions: com si fossin mots (pronunciació sil·làbica: *DIBA*, *INCAVI*) o lletra per lletra (pronunciació lletrejada: *IRPF*, *NBA*).

Pronunciació sil·làbica

En el cas de les sigles i els acrònims que es llegeixen com qualsevol altra paraula, els articles *el* i *la* i la preposició *de* s'apostrofen o no d'acord amb les regles generals d'apostrofació dels mots sencers.

el BAF (Banc d'accions formatives), la DIBA, l'UCI, la UEFA, l'UNICEF, de RENFE, d'IVA

Pronunciació lletrejada

En el cas de les sigles que es llegeixen lletra per lletra, si la sigla comença amb vocal també es fa servir l'apòstrof d'acord amb la regla general. Cal tenir en compte que l'accent recau sobre la vocal tònica corresponent a la pronunciació de la darrera lletra de la sigla.

l'OCD (Oficina de Cooperació del Desenvolupament), la UL (Unitat Lingüística), la UPC (Universitat Politècnica de Catalunya), d'I-CSC (Intersindical-CSC)

Si la sigla es llegeix lletra per lletra i comença amb un so consonàntic (per exemple, *DNI*, *de-ena-i*), no es fa l'apostrofació.

el DL (decret llei), la DSF (Direcció de Serveis de Formació), de GU (Guàrdia Urbana)

Però si el nom de la primera consonant comença amb vocal (per exemple, *FP*, *efa-pe*), sí que s'apostrofa, tant els articles *el* i *la* com la preposició *de*.

l'FMI, d'R+D, l'N-240

L'SPAL o el SPAL?

L'article masculí *el* s'apostrofa davant una sigla de pronunciació sil·làbica començada amb *s* + consonant.

l'SPAL (*lɛspàl*) (Servei de Patrimoni Arquitectònic Local)

l'SCU (*lɛscú*) (Servei de Comerç Urbà)

Ara bé, l'article femení *la* i la preposició *de* no s'apostrofen davant una sigla de pronunciació sil·làbica començada amb *s* + consonant.

la SCATERM (*lɛscatèrm*) (Societat Catalana de Terminologia)

Vegeu també:

[Nota de llengua 64, «Plural de les abreviacions»](#)

[Nota de llengua 42, «DIBA, Diba o diba: quan i quin»](#)

Abreviació de noms i cognoms

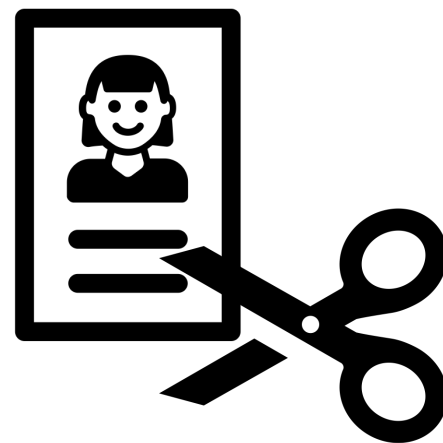
Noms de persona

Quan abregem els noms de persona, hem de tenir en compte els aspectes següents:

1. Els noms simples els abregem escrivint només la lletra inicial, seguida d'un punt i de l'espai corresponent.

Sebastià Alzamora → **S. Alzamora** (no **S.Alzamora**)

Maria Barbal → **M. Barbal** (no **M.Barbal**)

El nom *Maria* s'abreuja fent servir només **M.**; no són correctes les formes **Ma.** ni **M^a.**

2. Si el nom simple comença per una lletra accentuada, es manté l'accent en l'abreviatura.

Àngel Guimerà → **À. Guimerà** (no **A. Guimerà**)

3. Els noms compostos els abregem deixant un espai entre les abreviatures i amb el cognom.

Joan Francesc Mira → **J. F. Mira** (no **J.F. Mira**)

Blanca Llum Vidal → **B. L. Vidal** o **B. Ll. Vidal** (no **B.L. Vidal** ni **B.LL. Vidal**)

- Els noms que comencen per *Ll* els abregem amb **L.** o amb **Ll.** (la forma **LL.** no és correcta).
- Els noms compostos que es formen amb preposició o amb preposició + article (*de, del/dels, de la / de les*) ho mantenen en l'abreviació.

Encarna de Sant-Celoni → **E. de Sant-Celoni**

Maria de la Pau Janer → **M. de la P. Janer**

4. Podem abreujar els noms compostos de diferents maneres. (Si és possible sempre és millor respectar la forma que fa servir la persona en qüestió.)

Francesc Xavier → Francesc X., F. Xavier, F. X.

Maria dels Àngels → M. dels Àngels, Maria dels À., M. dels À.

5. Els noms compostos que tenen un guionet el mantenen entre les abreviatures, però no deixem espai entre elles.

Lluís-Anton Baulenas → L.-A. Baulenas (o Ll.-A. Baulenas)

Isabel-Clara Simó → I.-C. Simó

Cognoms

De vegades, també hem d'abreujar el cognom o els cognoms i, per a fer-ho, hem de seguir el mateix criteri que en l'abreviació del nom.

Esteve Plantada i Hermoso → E. P. H.

Carlota Gurt i Daví → C. G. D.

Joan de Déu Prats Pijoan → J. de D. P. P.

La *i* entre els cognoms no es manté en l'abreviatura.

Per a cognoms com *Domínguez*, *Fernández*, *Martínez* o *Rodríguez* no són correctes les formes *Dguez.*, *Fdez.*, *Mnez.* o *Rguez.*

Hipocorístics

En l'àmbit familiar i amistós acostumem a abreujar els noms de persona, i aleshores fem servir els hipocorístics. Tradicionalment es formen per truncació, és a dir, eliminant la primera síl·laba del nom o, si el nom és molt llarg, es pot suprimir fins i tot la segona síl·laba.

Antoni → Toni, Ton o Tonet

Eulàlia → Laia

Joaquim → Quim

Josefina → Fina

Sovint, aquestes denominacions s'anomenen *diminutiu*, però en realitat un diminutiu exigeix un afix que no es dona en aquests casos. Un diminutiu seria *Josepet* o *Doloretas*, per exemple.

Una altra manera de formar hipocorístics, menys usual, és eliminant-ne la part central.

Jan (*de* Joan), Tesa (*de* Teresa), Jep (*de* Josep)

En alguns casos (sobretot en valencià), per als noms masculins se sol afegir una *-o* final.

Ximo (*de* Joaquim), Cinto (*de* Jacint), Queco/Quico (*de* Francesc)

Actualment, però, molts hipocorístics es formen per apòcope (és a dir, eliminant la part final del nom) per influència forana, tot i que no és el sistema genuí del català.

Cristina → Cris

Immaculada → Imma

Montserrat → Montse

Alexandre → Àlex

Eduard → Edu

Salvador → Salva

Locucions bàrbares (II)

Bahau - Shutterstock.com

A la nota de llengua 62 vèiem dues de les locucions preposicionals incorrectes que més es fan servir: *a nivell de* i *arrel de*.

En aquesta nota de llengua tractem sobre els usos incorrectes de les locucions preposicionals *en base a*, *a base de* i *amb base a*.

En base a

Aquesta locució és incorrecta amb el sentit de ‘prenent com a base’. En aquests casos cal utilitzar altres expressions com *segons*, *d’acord amb*, *basant-se en*, *tenint en compte*, *sobre la base de*, etc., depenent del context.

Ho han licitat **en base a** la normativa vigent.

Ho han licitat **segons** la normativa vigent.

En base a la Llei de protecció de dades, us informem que les vostres dades seran incorporades en un fitxer automatitzat.

D’acord amb la Llei de protecció de dades, us informem que les vostres dades seran incorporades en un fitxer automatitzat.

Han actuat **en base al** seu programa.

Han actuat **tenint en compte el** seu programa.

Apliquen les polítiques **en base a** la participació popular.

Apliquen les polítiques **sobre la base de** la participació popular.

A base de

Aquesta locució s'usa amb el sentit de 'prenent com a fonament o component principal'.

Han servit un dinar **a base de** plats de degustació.

Aquest paviment està fet **a base de** formigó.

Per a expressar altres significats, com ara el d'insistir o repetir una acció, és preferible usar altres preposicions o locucions.

A base de males experiències vas madurant.

Per mitjà de males experiències vas madurant.

Sempre ha tret bones notes en història **a base de** memoritzar.

Sempre ha tret bones notes en història **a còpia de** memoritzar.

Amb base a

Per similitud fonètica amb l'expressió *en base a*, a vegades veiem escrita aquesta locució preposicional, totalment incorrecta amb el sentit de 'prenent com a base'.

Programa de digitalització de diversos fons de l'Arxiu Municipal **amb base a** les necessitats i prioritats detectades.

Programa de digitalització de diversos fons de l'Arxiu Municipal **basant-se en** les necessitats i prioritats detectades.

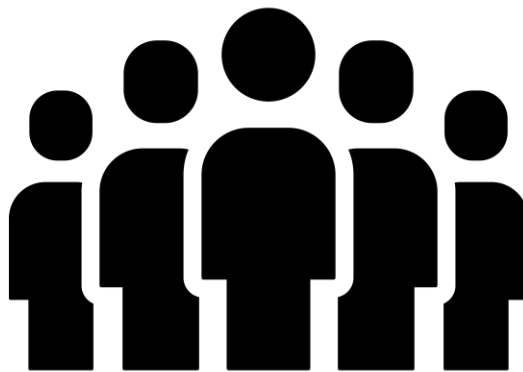
És correcta, en canvi, en expressions com la següent:

L'empresa, **amb base a** Reus, és capdavantera en tecnologia èdica.

Vegeu també:

[Nota de llengua 62, «Locucions bàrbares \(I\)»](#)

Cadascú o cadascun?

Cadascú (o *cada u*) i *cadascun* (o *cada un*, i *cadascuna* o *cada una*) tenen significats similars, però s'utilitzen en contextos diferents. En aquesta nota de llengua expliquem quan cal utilitzar cada forma.

Cadascun, cadascuna **Cada un, cada una**

Són adjectius que, seguits per la preposició *de* i un nom, fan referència a totes les persones o coses d'un grup concret. O dit d'una altra manera: designen els membres del conjunt com a entitats individuals.

Han donat un exemplar del llibre a cadascun (o *cada un*) dels presents.

Saben el contingut de cadascuna (o *cada una*) de les matèries.

Amb aquest mateix sentit, però amb un valor emfàtic, també es poden fer servir les expressions *tots i cadascun* (o *totes i cadascuna*) i *tots i cada un* (o *totes i cada una*), que equivalen a *tots* o *totes sense excepció*.

Això depèn de tots i cadascun (o *tots i cada un*) de nosaltres.

Sabries dir el nom de totes i cadascuna (o *totes i cada una*) d'aquestes plantes?

Si el context ens diu molt clarament a quin element es refereix l'adjectiu, és possible ometre la preposició *de* i el nom.

S'han presentat trenta-dues noies en aquest concurs. Cadascuna (o *cada una*) serà entrevistada per la presidenta del jurat.

Hi ha dues nenes. Dona una pilota a cadascuna (o *cada una*).

Cadascú, cada u

Són pronoms que tenen un sentit universal i no es poden vincular a un grup concret, i sempre fan referència a persones i són invariables. Per exemple:

Cadascú (o Cada u) és lliure de tenir el seu parer.

Aquí cadascú (o cada u) fa el que vol.

Cadascú (o Cada u) sap què li convé.

Sempre precedeixen un verb, que a vegades es pot sobreentendre.

A cadascú el que és seu (A cadascú *correspon* el que és seu)

Cadascú a casa seva (Cadascú *que estigui* a casa seva)

Una manera ràpida i fàcil de saber quan hem de fer servir una forma o l'altra és la següent:

- *cadascun* és un adjectiu, i, per tant, sempre ha d'acompanyar un nom (o pressuposar-lo):

cadascun + **de** + **nom**

Cadascun **de** nosaltres.

Els arquitectes portaven una maqueta cadascun (**d'ells**).

- *cadascú* és un pronom, i, per tant, no acompanya mai un nom, sinó un verb:

cadascú + **verb** (o conjunció *que* + verb)

Cadascú **fa** el que vol.

Cadascú **que carregui** el mort.

Escriptura dels documents oficials

El nom oficial de les normes legals

El nom dels textos legals està format per la paraula que identifica la norma, les dades d'aquesta norma (el número i l'any, separats per una barra inclinada, i la data de publicació) i el títol. Per tant, quan en citeu una, cal que sigueu curosos i n'ementem el nom exacte complet, excepte si es repeteix sovint en un text.

Decret llei 18/2020, de 12 de maig, de mesures urgents en matèria d'urbanisme, finances i ambiental

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques

Ordre ECF/138/2007, de 27 d'abril, sobre procediments en matèria de tutela financera dels ens locals

Resolució SLT/2734/2020, de 30 d'octubre, per la qual s'adopten mesures en matèria de contractació de recursos humans per a la gestió de la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19

Majúscules i minúscules

Cal escriure amb majúscula només la paraula que encapçala la denominació de la llei, el reglament, el decret, etc. També posem amb majúscula els noms propis inclosos en el títol.

El Codi civil de Catalunya

L'Estatut d'autonomia de Catalunya

La Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació

El Decret llei 21/2020, del 2 de juny, de mesures urgents de caràcter econòmic, cultural i social

El Reial decret 407/1992, de 24 d'abril, pel qual s'aprova la Norma bàsica de protecció civil

El Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, pel qual s'aprova el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària

Decret llei **DL**

El Reial decret llei 6/2019, d'1 de març, de mesures urgents per a la garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació

En canvi, si en parlem d'una manera genèrica o en plural, els escrivim amb minúscula.

Els decrets presidencials

Els estatuts d'autonomia de les comunitats autònomes

Una norma amb rang de llei

La denominació *text refós* s'escriu amb minúscules perquè no es tracta d'una categoria normativa.

El text refós de la Llei de contractes del sector públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre

Tanmateix, quan fem servir les sigles per a referir-nos a aquestes mateixes normes, escrivim totes les lletres amb majúscules, sense espai entremig i sense punts.

CCC (Codi civil de Catalunya)

DL (decret llei)

DLEG (decret legislatiu)

EAC (Estatut d'autonomia de Catalunya)

LAU (Llei d'arrendaments urbans)

RDL (reial decret llei)

TR (text refós)

També s'escriuen amb minúscula tots els apartats que formen part de l'estructura d'una llei.

El preàmbul

L'article 5.2, lletra a, del títol preliminar

El capítol VI

La disposició addicional tercera

La norma inclou una disposició derogatòria

Vocabulari del teletreball

Aquests últims mesos ens hem familiaritzat amb determinats conceptes relacionats amb el teletreball que abans ens eren aliens. Malgrat que sovint usem el terme anglès, hem de fer servir l'equivalent en català. Aquí us en presentem alguns.

Accés remot (*remote access*)

Accés entre dispositius o entre sistemes de telecomunicacions allunyats físicament.

Audioconferència (*audioconference*)

Teleconferència en la qual els participants estableixen comunicació acústica.

Autenticar (*authenticate, to*)

Comprovar la identitat d'un usuari, un dispositiu, un procés o una altra entitat.

Càmera web (*webcam*)

Perifèric consistent en una càmera de vídeo digital de dimensió reduïda, que permet d'enregistrar, de transmetre i de difondre imatges en temps real per mitjà d'una xarxa telemàtica, generalment Internet.

Comunitat virtual (*virtual community*)

Conjunt de persones amb afinitats o interessos comuns que mantenen de manera habitual una interacció per Internet per mitjà d'una mateixa plataforma.

Conferència web o conferència en línia (*cyberconference*)

Conferència en la qual els participants, cadascun fent servir el seu ordinador, es comuniquen entre ells en temps real a través d'Internet.

Desconnexió digital (*digital disconnection*)

Pausa en la feina en entorns electrònics o digitals, amb la finalitat de garantir el dret al descans i a la intimitat personal i familiar. Les persones que treballen a distància, particularment en teletreball, tenen dret a la desconnexió digital fora del seu horari de treball en els termes que estableix l'article 88 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

En línia (*on line o online*)

Amb connexió a un sistema central mitjançant una xarxa de comunicacions.

Missatgeria instantània (*instant messaging*)

Aplicació informàtica que en temps real permet que els usuaris d'Internet o d'una intranet, prèviament registrats en un mateix grup, sàpiguen mentre estan connectats quins altres també ho estan en aquell moment i puguin comunicar-s'hi.

Programari de grup (*groupware*)

Programari que permet als usuaris d'una xarxa informàtica de treballar conjuntament en un mateix projecte.

Reproducció en continu o reproducció en línia (*streaming*)

Tècnica que permet la reproducció de continguts audiovisuals a mesura que es van transferint, generalment a través d'Internet. La forma *reproducció en continu* s'utilitza en contextos tècnics, quan es vol fer referència a la tècnica de transmissió de les dades; la forma *reproducció en línia*, en canvi, s'utilitza per a fer referència al mitjà a través del qual es transmeten les dades.

Seminari web o seminari en línia (*webinar*)

Seminari multimèdia, interactiu i accessible en línia, que es pot seguir, en directe o en diferit, a través d'un web.

Silenciar (*mute, to*; no existeix el terme **mutejar*)

Deixar un micròfon inactiu.

Teletreball (*telecommuting* o *teleworking*; no existeix el terme ***telefeina**)

Activitat professional que es duu a terme físicament lluny del centre de treball habitual, per mitjà de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació i, especialment, de xarxes telemàtiques, com ara Internet. Si no es fa ús de les TIC, parlem de **treball a distància**.

Treball en xarxa (*networking*)

Sistema de treball que s'organitza mitjançant la interconnexió de diversos ordinadors.

Videoconferència (*videoconference*)

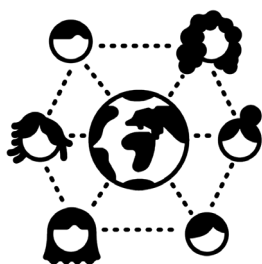
Reunió en què els participants, físicament allunyats, estableixen la comunicació rebent i enviant les imatges i el so a través de línies de comunicació.

Videotrucada (*videocall*)

Trucada telefònica amb funció de vídeo, que permet als usuaris de veure's per mitjà d'una pantalla.

XPV (*VPN, virtual private network*)

Sigla de *xarxa privada virtual*. Xarxa privada que crea enllaços permanents entre xarxes d'àrea local utilitzant una infraestructura de telecomunicacions d'accés públic, com ara Internet.

Font: [TERMCAT. Centre de Terminologia](#)

Nadala 2020

[illegible]

Traducció de textos legals

Atesa l'oficialitat del català, del castellà i de l'aranès a Catalunya, els textos legals i les disposicions normatives es tradueixen sempre. Per a trobar la versió en català d'aquests textos, podem consultar tres fonts.

El *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (DOGC), que es publica en dues edicions separades en català i en castellà. Les normes amb rang de llei i les disposicions i els actes que afecten exclusivament l'Aran també s'hi publiquen en aranès. Totes tres versions dels documents tenen caràcter oficial.

El *Boletín Oficial del Estado* (BOE), que publica la versió oficial en castellà, català, gallec i èuscar de les disposicions de caràcter general. En el suplement en llengua catalana del BOE hi podem trobar les lleis, els reials decrets llei, els reials decrets legislatius, les transposicions de les directives de la Unió Europea i els reglaments executius sotmesos a consulta del Consell d'Estat.

Ley 40/1998, de 9 de diciembre, del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas y otras Normas Tributarias [[BOE 295](#)]

Llei 40/1998, de 9 de desembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques i altres normes tributàries [[Suplement en llengua catalana núm. 9](#)]

El *Portal Jurídic de Catalunya* (de la Generalitat de Catalunya), que publica la versió catalana i consolidada de les normes vigents a Catalunya agrupades en tres àmbits: Catalunya, Estat i Unió Europea. S'hi pot consultar la versió publicada al diari o butlletí oficial corresponent i la seva versió consolidada, que incorpora, en un document únic, les modificacions que ha tingut aquella norma al llarg del temps.

Si hem de citar fragments de textos legals de l'Administració de l'Estat, hem de fer servir la versió catalana publicada al suplement en català del BOE. Si no n'hi ha, és recomanable fer-ne una traducció tan literal com sigui possible.

Original en castellà

«Las condiciones y procedimientos se establecerán por la Administración Central o, en su caso, por los órganos correspondientes de las Comunidades Autónomas con competencia en la materia.»

Traducció al català

«Les condicions i els procediments, els han d'establir l'Administració central o els òrgans corresponents de les comunitats autònomes amb competències en la matèria.»

Si el títol d'un text jurídic o normatiu coincideix en àmbits territorials diferents, cal afegir a la traducció l'òrgan de què emana.

D'acord amb la Llei d'horaris comercials de l'Estat i la Llei d'horaris comercials de Catalunya [...]

La Llei de normalització lingüística de les Illes Balears

Majúscules i minúscules

A diferència del català, en el títol dels textos legals en castellà s'escriuen totes les paraules amb majúscula, excepte els articles i les preposicions.

La Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques

La Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas

Ara bé, si el títol de la norma en castellà és molt llarg, només s'escriu amb majúscula la primera paraula.

Es tradueixen, les sigles que identifiquen les lleis?

En general, les sigles no es tradueixen, però el seu desplegament sí. Per tant, escrivim *LOMCE*, que equival a *Llei orgànica per a la millora de la qualitat educativa*, i *LOAPA*, que equival a *Llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic*.

Les sigles s'han de pronunciar amb la fonètica catalana; LOMCE es pronuncia amb *s* i amb vocal neutra final: [lomsə].

Vegeu també:

[Nota de llengua 81, «Escriptura dels documents oficials»](#)

Maneres de no *apretar*

Apretar és un verb comodí que es fa servir molt sovint en registres informals i per a una gran diversitat de significats. Recordem que, malgrat el profund arrelament que té en el nostre parlar, és un castellanisme. En català disposem d'un gran ventall de verbs que podem fer servir en lloc seu i que, a més, són més precisos quant al significat.

A continuació en presentem uns quants casos.

prémer, pitjar, polsar, tocar

Apreta el botó de l'ascensor

Prem/pitja/polsa/toca el botó de l'ascensor

El policia va **apretar** el gallet

El policia va **prémer** el gallet

Apreta l'accelerador

Pitja l'accelerador

collar, caragolar

Apreta el tornillo

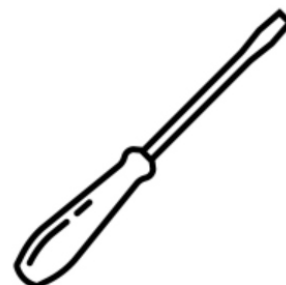
Colla fort el caragol / Caragola el vis

Els bancs cada dia **apreten** més els ciutadans hipotecats

Els bancs cada dia **collen** més els ciutadans hipotecats

L'**apreten** perquè dimiteixi

El **collen** perquè dimiteixi

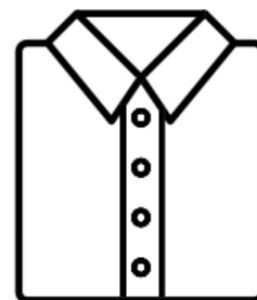
tibar, estrènyer

Aquesta camisa m'**apreta**

Aquesta camisa em **tiba** / em va **justa** / em va **petita**

Ens haurem d'**apretar** el cinturó

Ens haurem d'**estrènyer** el cinturó

atapeir

Tinc l'agenda molt **apretada**

Tinc l'agenda molt **atapeïda**

La gent anava **apretada** dins del vagó

La gent anava **atapeïda** dins del vagó

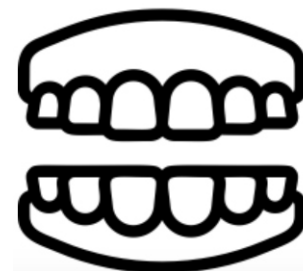
serrar

El bruxisme consisteix a **apretar** les dents

El bruxisme consisteix a **serrar** les dents

Apretava els llavis mentre mirava el partit de futbol

Serrava els llavis mentre mirava el partit de futbol

picar, ser viu

Com **apreta** el sol...

Com **pica/crema** el sol...

El fred torna a **apretar**

El fred torna a **ser ben viu**

arrencar

Va **apretar** a córrer

Va **arrencar** a córrer

Finalment, recordem algunes frases fetes i expressions que també tenen equivalent en català:

Quien mucho abarca poco aprieta

Qui molt abraça, poc estreny / No es pot repicar i anar a la processó

La necesidad aprieta

La necessitat constreny/obliga

Apretada de mans

Encaixada de mans

Apretar el pas

Apressar-se o afanyar-se

Abús dels possessius

En català, utilitzem els possessius d'una manera força restringida, només quan van lligats a una relació estricta de pertinença. Hi ha altres usos en què els possessius són inadequats, o fins i tot incorrectes, i cal emprar altres solucions. Vegem-ne algunes.

1. Es pot prescindir del possessiu si el context evidencia a què fa referència.

No es va recordar de la reunió tot i que s'ho havia apuntat a la seva agenda.

No es va recordar de la reunió tot i que s'ho havia apuntat a l'agenda.

Cal que adjunteu una còpia del vostre DNI.

Cal que adjunteu una còpia del DNI.

Les propostes s'han de valorar en tots els seus aspectes.

Les propostes s'han de valorar en tots els aspectes.

2. Es pot substituir per un pronom de complement indirecte (*li, els*), o bé pel reflexiu *es*, quan el possessiu fa referència a parts del cos o a objectes personals.

Han rentat els seus cabells.

Li han rentat els cabells.

Va posar les seves mans al cap.

Es va posar les mans al cap.

3. Es pot fer servir una forma verbal en lloc del possessiu.

No t'oblidis el passaport, és imprescindible la seva presentació per a viatjar al Marroc.

No t'oblidis el passaport, és imprescindible presentar-lo per a viatjar al Marroc.

Un cop iniciat el projecte de foment de la lectura, és important la seva difusió a la Xarxa de Biblioteques Municipals.

Un cop iniciat el projecte de foment de la lectura, és important difondre'l a la Xarxa de Biblioteques Municipals.

4. Es pot substituir el possessiu pels pronoms febles *en* o *hi*.

Van reforçar els contraforts introduint una ànima d'acer al **seu** interior.

Van reforçar els contraforts introduint-**hi** una ànima d'acer.

Va fundar el centre cultural i va ser el **seu** primer director.

Va fundar el centre cultural i **en** va ser el primer director.

És un error usar el pronom i el possessiu alhora per a representar el mateix element.

Aquest curs mostra les possibilitats que té la xarxa per a conèixer bé la llengua i millorar-**ne** el **seu** ús.

Aquest curs mostra les possibilitats que té la xarxa per a conèixer bé la llengua i millorar-**ne** l'ús.

Sovint, no es tracta només de suprimir els possessius, sinó de crear frases més fluides i naturals. En els exemples següents podem veure com, canviant l'estructura, construïm oracions més simples i entenedores.

És una pel·lícula **impecable en la seva ambientació**.

És una pel·lícula **amb una ambientació impecable**.

Tots ells han estat empresonats, però no s'ha fet públic els motius de les seves accions.

Tots han estat empresonats, però no se sap per quins motius.

Finalment, recordem que a vegades és necessari l'ús del possessiu, per exemple en oracions que fan servir inadequadament un demostratiu precedit de la preposició *de*.

El conferenciant va afirmar que el valor de la paraula, el poder d'**aquesta**, és il·limitat.

El conferenciant va afirmar que el valor de la paraula, el **seu** poder, és il·limitat.

És important conèixer els membres del Ple i l'opinió d'**aquests**.

És important conèixer els membres del Ple i la **seva** opinió.

Més informació:

«Abús dels possessius». *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*

Et recordes, te'n recordes, t'enrecordes, te n'enrecordes?

A vegades dubtem de quina d'aquestes formes del verb *recordar* és correcta o no ho és.

Quan *recordar* funciona com a verb pronominal, du un complement introduït per la preposició *de*.

Et recordes **de** nosaltres?

Quan es pronominalitza aquest complement introduït per la preposició *de*, apareix el pronom *en*.

Te'n recordes? [*et + en* ('de nosaltres') + *recordes*]

De vegades, en registres col·loquials, també podem trobar aquest verb amb el pronom *en* i, alhora, el complement que substitueix el pronom. Aquestes formes, però, no són pròpies dels registres formals i s'han d'evitar en textos escrits (si apareix el complement, no hem de fer servir el pronom).

Te'n recordes **de** nosaltres?
(*en* i *nosaltres* fan la mateixa funció)

Col·loquialment, en alguns parlars fins i tot incorporen el pronom *en* al davant del verb (*enrecordar* o *enrecordar-se*), tot i que, com en el cas anterior, aquestes formes no s'usen en els registres formals.

T'**en**recordes de nosaltres?
Te **n'en**recordes de nosaltres?

Passa el mateix amb verbs com **riure's**, **penedir-se** o **fotre's**, entre d'altres.

Per exemple, escriurem:

Que et rius d'ella?

Que te'n rius?

Es penedeix del que li va dir.

Se'n penedeix.

Que et fots de mi?

Que te'n fots?

En registres col·loquials podem trobar aquestes expressions, però que hem d'evitar en registres formals i en els textos escrits.

Que te'n rius d'ella?

Que t'enrius d'ella (*o* Que te n'enrius d'ella?)

Se'n penedeix del que li va dir.

S'empenedeix del que li va dir (*o* Se n'empenedeix del que li va dir)

Que te'n fots de mi?

Que t'enfots de mi? (*o* Que te n'enfots de mi?)

Hi ha uns pocs casos en què el pronom *en* s'ha lexicalitzat (ha passat a formar part del verb) i són d'ús general en tots els registres (formals i col·loquials): **endur-se**, **emportar-se** i **enretirar-se**. Notem que els dos primers verbs tenen un sentit diferent de *dur(-se)* i *portar(-se)*.

Menjar per endur-se (*o* Menjar per endur)

L'acte es durà a terme tot seguit.

Els lladres es van emportar tot el que van trobar.

Us heu portat molt malament.

El temps que es porta

Abans de la publicació de la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC), el 2016, les expressions temporals amb el verb *portar* es consideraven incorrectes. Ara, però, hi ha una novetat en relació amb l'ús d'aquest verb.

1. En català, expressem la durada d'una acció o un estat amb la construcció *fer* + expressió temporal + *que*.

Fa dues hores que espero el tren.

La coral fa dies que assaja el concert.

Tradicionalment, s'havien bandejat frases com *Porto tres dies amb mal de cap* o *Porta mesos assajant l'obra*.

Ara també s'accepten aquestes construccions amb el verb *portar*, que equivalen a la impersonal amb el verb *fer* (més genuïna i preferible).

portar (o *dur*) + expressió temporal + sintagma adjectival o preposicional

El meu fill porta tres dies engripat. (*acceptada*)

El meu fill fa tres dies que està engripat. (*preferible*)

Porto mesos sense anar al cine. (*acceptada*)

Fa mesos que no vaig al cine. (*preferible*)

portar (o *dur*) + expressió temporal + gerundi

Portava molts anys treballant a la mateixa empresa. (*acceptada*)

Feia molts anys que treballava a la mateixa empresa. (*preferible*)

Porta estona molestant els companys. (*acceptada*)

Fa estona que molesta els companys. (*preferible*)

2. El que continua sent incorrecte és l'estructura *en el que portem de* + expressió temporal (i l'estructura equivalent *en el que va de* + expressió temporal).

Per a expressar el període de temps que ha transcorregut dins d'un marc temporal determinat, podem fer servir les expressions següents:

S'han atès un 25 % més de pacients **des de principi d'any.**

S'han atès un 25 % més de pacients **en el que portem d'any.**

S'han atès un 25 % més de pacients **en el que va d'any.**

Des que ha començat el mes s'han reunit dues vegades.

En el que portem de mes s'han reunit dues vegades.

En el que va de mes s'han reunit dues vegades.

D'ençà que ha començat l'any ja m'he comprat deu llibres.

En el que portem d'any ja m'he comprat deu llibres.

En el que va d'any ja m'he comprat deu llibres.

3. Finalment, el verb *portar* també es pot fer servir per a indicar la diferència d'edat entre dues persones.

Em porto tres anys amb la meva germana.

Quants anys us porteu, vosaltres dos?

Més informació:

La perífrasi «*portar* + gerundi». *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona.*

Parelles intercanviables

Hi ha parelles de paraules de l'àmbit administratiu que ens fan ballar el cap a l'hora de fer-les servir perquè no sabem si són sinònimes o si tenen significats diferents. Tot seguit us n'expliquem algunes que tenen el mateix significat.

Acusament de recepció | Justificant de recepció

És el document signat en el qual es declara haver rebut una carta o una tramesa. Es pot anomenar amb aquestes dues fórmules, ja que són sinònimes.

La resolució s'ha de notificar per escrit amb **acusament/justificant de recepció**.

El termini per a presentar el projecte és de 15 dies comptadors des de la data de l'**acusament/justificant de recepció**.

Hi ha altres maneres de dir-ho: *confirmació de recepció*, *notificació de recepció*, *avís de rebuda*. També se sol fer servir la fórmula *acusem recepció*.

Acusem recepció de la vostra sol·licitud.

Acusem recepció de l'escrit que heu fet arribar a aquesta institució.

Cal tenir en compte que la forma **acús de rebut** és incorrecta, ja que és la traducció literal del castellà *acuse de recibo*.

Entrega | Lliurament

Amb el sentit de 'posar en poder, a la discreció, d'algú', tant podem fer servir els verbs *lliurar* com *entregar*. Per tant, els substantius *entrega* i *lliurament* són formes sinònimes. No obstant això, en els registres més formals es recomana utilitzar el verb *lliurar* i el substantiu *lliurament*.

Servei de **lliurament/entrega** a domicili.

Al lliurament / a l'entrega dels premis hi van assistir molts famosos.

Lliurament de documentació associada a un procediment en curs. (*preferible*)

Entrega de documentació associada a un procediment en curs.

El diputat ha **lliurat** l'Informe d'infraestructures i espais naturals a l'alcalde. (*preferible*)

El diputat ha **entregat** l'Informe d'infraestructures i espais naturals a l'alcalde.

La locució *fer a mans* i el verb *donar* tenen el mateix significat que *lliurar* i *entregar*.

Sol·licitud | Instància

Document per mitjà del qual una persona s'adreça a una administració pública amb una demanda sobre una matèria determinada, que comporta l'inici d'un procediment administratiu.

Aquestes dues paraules són sinònimes. Ara bé, en l'àmbit administratiu és preferible fer servir el mot *sol·licitud*, que també és el terme que apareix a la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.

Quins requisits cal complir per a poder presentar una **instància/sol·licitud**?

Heu de presentar la **sol·licitud** de subvenció en el termini de 15 dies hàbils.

La **sol·licitud** i el consentiment es poden emetre i demanar per mitjans electrònics.

El còmput del termini s'inicia l'endemà del dia en què es rep la **sol·licitud**.

El mot *instància* també fa referència al grau jurisdiccional dels que la llei té establerts per ordre consecutiu per a resoldre els afers de justícia.

El Jutjat de Primera **Instància** núm. 3 de Mataró.

En segona **instància**, podeu interposar un recurs d'alçada al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Usos correctes i incorrectes de *conforme*

Usos correctes

La paraula *conforme* pot ser un adjectiu, un adverbi i també una interjecció. Segons la funció que té i el seu significat, *conforme* regeix (utilitza) diferents preposicions.

conforme a

En aquest cas, significa que una cosa està feta prenent-ne una altra com a model, i equival a *d'acord amb*. Tant pot ser un adjectiu com un adverbi.

Una còpia **conforme a** l'original. (*adjectiu*)

S'ha resolt **conforme a** les lleis. (*adverbi*)

Quan funciona com a adverbi, equival a *conformement a*, tot i que aquesta construcció no és tan habitual.

S'ha resolt **conformement a** les lleis.

conforme amb

Quan s'està d'acord amb algú o amb alguna cosa, *conforme* regeix la preposició *amb*.

No estic **conforme amb** ell.

Els treballadors estan **conformes amb** les noves mesures.

Ara bé, en registres formals aquest *amb* pot passar a *a* si darrere hi ha un infinitiu.

La presidenta està **conforme a** assistir-hi.

conforme

Finalment, *conforme* no regeix cap preposició quan s'utilitza com a expressió que indica conformitat o acord (interjecció), o quan equival a *convenient*, *escaient*.

Conforme! (*D'acord!*)

La seva manera de vestir no és conforme.

Usos incorrectes

Al costat dels usos que hem vist fins ara, *conforme* s'utilitza erròniament en molts casos calcant expressions de l'espanyol.

Certificat **conforme** l'entitat està al corrent de les obligacions tributàries.

Certificat **segons el qual / que demostra que** l'entitat està al corrent de les obligacions tributàries.

No està **molt conforme** amb la propina que li has donat.

No està **gaire satisfet** amb la propina que li has donat.

Menjàvem els calçots **conforme** els portaven a la taula.

Menjàvem els calçots **a mesura que** els portaven a la taula.

T'ho torno tot **segons i conforme** ho vaig rebre.

T'ho torno tot **exactament com** ho vaig rebre.

Ho he fet tot **conforme** m'has dit.

Ho he fet tot **com** m'has dit.

Conforme han arribat els candidats, ha començat el debat.

Així que han arribat els candidats, ha començat el debat.

Va signar i donar el **conforme**.

Va signar i donar el **vistiplau**.

Dues expressions del llenguatge jurídic

con arreglo a $\longleftrightarrow$ conforme a / d'acord amb

Locució que significa 'segons s'estableix a'.

Con arreglo a la ley, no hay obligación de establecer límites.

Conforme a la llei, no hi ha obligació d'establir límits.

D'acord amb la llei, no hi ha obligació d'establir límits.

dictamen conforme $\longleftrightarrow$ dictamen de conformitat

Acte jurídic sense força vinculant, pel qual una institució comunitària expressa la seva opinió sobre un afer.

L'article i les comes en els dies de la setmana

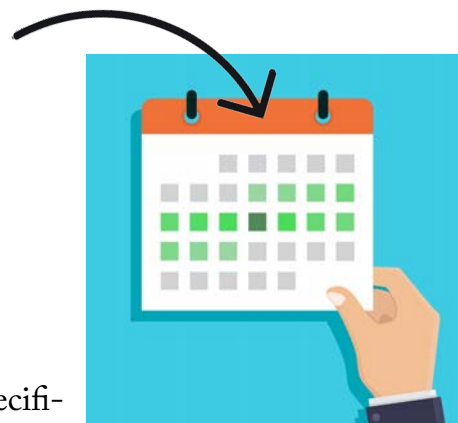
Quines d'aquestes frases creieu que són correctes?

- El Ple és dijous, 17 de maig.
- El Ple és el dijous 17 de maig.
- El Ple és dijous 17 de maig.
- El Ple és el dijous, 17 de maig.

Segons la distància entre el dia en què ho diem i el dia al qual fem referència, tenim aquestes dues opcions.

- 1 Si ens referim als dies immediatament anteriors o immediatament posteriors al dia en què escrivim o ho diem.

SENSE ARTICLE I AMB COMA
El Ple és dijous, 17 de maig.

Si només fem referència al dia de la setmana (sense especificar el dia del mes), també l'escrivim sense article. Per exemple, si avui és dimecres i ens volem referir a dos dies després, podem escriure:

Us informo que **divendres** la presidenta visitarà les obres del centre cultural. (*'divendres vinent, aquest divendres'*)

Si avui és dissabte i ens hem de referir a una cosa que va passar fa tres dies, escrivim:

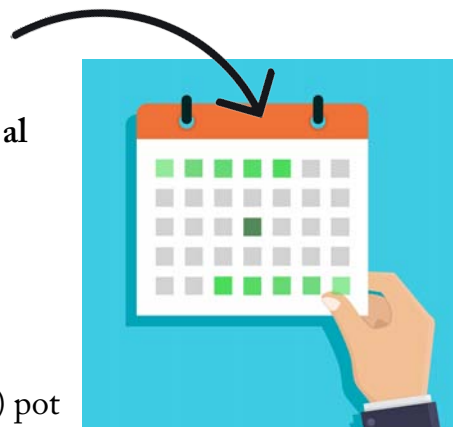
En la nota de premsa que es va enviar **dimecres** s'informava de la visita de la presidenta. (*'dimecres passat'*)

Altres exemples.

- Va arribar **dimarts** passat.
- Se'n va **dimecres** vinent.
- Dissabte** al matí vaig a la piscina.

- 2 Si ens referim a qualsevol altre dia fora dels immediatament anteriors o immediatament posteriors al dia en què escrivim o ho diem.

AMB ARTICLE I SENSE COMA
El Ple és el dijous 17 de maig

La presència de l'article (sense especificar el dia del mes) pot donar a l'expressió temporal un valor de periodicitat: *Ve els dilluns* ('cada dilluns'); *Els dijous hi ha Ple* ('cada dijous'). En aquests casos, l'article que acompanya el dia de la setmana pot anar en singular o en plural, tot i que la primera solució és la més tradicional: *Ve el dilluns*; *El dijous hi ha Ple*.

Altres exemples.

Està previst que la comissió avaluadora es reunixi **el dilluns 15 de març**.

Vindré **el dimecres 17 de novembre**.

El dimecres / **Els dimecres** no em va bé perquè tinc pràctiques.

El pròxim dimarts o dimarts que ve?

Les dues expressions són correctes, tot i que la segona és més genuïna. Així, dir *dilluns passat* és preferible a *el proppassat dilluns*, i *dimarts que ve* és preferible a *el pròxim dimarts*.

Dia de la setmana en posició absoluta

No posem article (ni coma, tret que ens referim a dies de la setmana en curs) quan es troben fora de text seguit. Per exemple, en taules, quadres, peus de gràfics o d'il·lustracions, etcètera.

Programa del cicle de conferències:

Dimarts 27 de maig

Dijous 29 de maig

Dimarts 3 de juny

Dijous 5 de juny

El plural dels dies de la setmana

Els dies de la setmana que acaben en -s tenen la mateixa forma en singular que en plural: *el dilluns (els dilluns), el dimarts (els dimarts)*, etc.

El dijous hi ha Ple

Els dijous hi ha Ple

En canvi, *dissabte* i *diumenge* fan *dissabtes* i *diumenges*.

El dissabte vaig a córrer

Els dissabtes vaig a córrer

Resum

Si avui és dimarts, 25 de maig, podem dir:

Dijous hi ha Ple. (*aquest dijous hi ha Ple*)

Dijous, 27 de maig, hi ha Ple. (*aquest dijous hi ha Ple*)

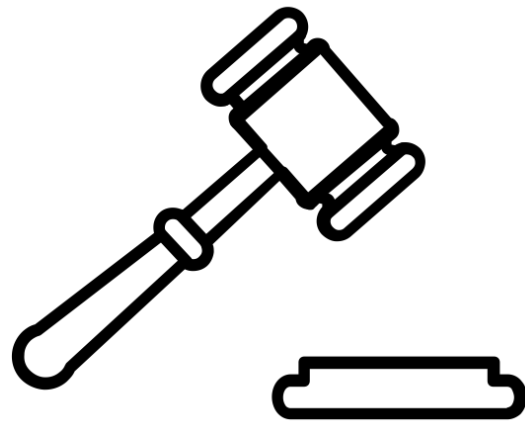
El dijous 4 de juny hi ha Ple. (*un dijous del mes que ve*)

El/Els dijous hi ha Ple. (*cada dijous hi ha Ple*)

Errors en la redacció de textos jurídics (I)

Sovint, en el llenguatge jurídic es fan servir termes o estructures que no són correctes en català (fruit d'un excés de formalitat i d'enfarfegament) i que dificulten la comprensió dels nostres textos.

En aquesta nota de llengua repassem tres d'aquests errors, els quals estan relacionats amb l'ordre de la frase i amb el nom.

I Alterar l'ordre gramatical dels elements de la frase

Aquest error, un dels més freqüents, dificulta molt la comprensió de la frase.

L'ordre gramatical que cal seguir és el següent:

Marc introductori + subjecte + complements (p. e. adjectius) + verb + complements forts (p. e. directe, indirecte) + complements circumstancials

Exemples:

Contra la interlocutòria anterior va interposar la part demandada un recurs d'apel·lació.
La part demandada va interposar un recurs d'apel·lació contra la interlocutòria anterior.

Cap indefensió material, doncs, no han patit les defenses amb aquestes decisions judicials.
Les defenses no han patit, doncs, cap indefensió material amb aquestes decisions judicials.

A vegades, però, es pot alterar l'ordre de la frase si es vol destacar algun element.

D'acord amb l'article 117 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, la interposició de qualsevol recurs no suspèn l'execució de l'acte impugnat.

2 Crear confusió sobre el referent o antecedent de què parlem

Per tal d'evitar confusions i problemes de comprensió, cal deixar clar en tot moment de quin element estem parlant, ja sigui tornant a esmentar el referent directament, amb fórmules com ara *la dita Ordre, el Reglament esmentat, aquesta Llei* o amb pronoms febles.

Reclamació administrativa en els supòsits d'inactivitat de l'Administració pública prèvia a la interposició del recurs contenciós administratiu contra **aquesta**. (*aquesta fa referència a 'inactivitat' o 'Administració pública'?*)

Reclamació administrativa en els supòsits d'inactivitat de l'Administració pública prèvia a la interposició del recurs contenciós administratiu contra **la inactivitat**.

L'article 19 del Reglament (CE) 3093/1994 estableix que els estats membres han de determinar les sancions que s'han d'aplicar en els supòsits d'infracció de les disposicions que conté **aquest**. (*aquest fa referència a 'article' o a 'Reglament'?*)

L'article 19 del Reglament (CE) 3093/1994 estableix que els estats membres han de determinar les sancions que s'han d'aplicar en els supòsits d'infracció de les disposicions que conté **aquest Reglament (el Reglament, el Reglament esmentat, el dit Reglament)**.

3 Emprar noms verbals en substitució de verbs (nominalitzacions)

En els documents jurídics trobem sovint un excés de substantius allà on en una redacció més natural trobaríem verbs formats amb la mateixa arrel. Convé no abusar d'aquest recurs perquè enfarfega el text i el fa difícil d'entendre. En canvi, les formes verbals fan que la frase esdevingui més àgil i clara.

És procedent **admetre** i **practicar** les proves proposades per les parts, així com **assenyalar** el judici.

és preferible a

És procedent **l'admissió** i **la pràctica** de les proves proposades per les parts, així com **l'assenyalament** del judici.

Us demano que **publiqueu** l'edecte adjunt al *Butlletí Oficial de la Província* i que **en trameteu** un exemplar a aquest Jutjat per **unir-lo** a les actuacions.

és preferible a

Us demano **la publicació** de l'edecte adjunt al *Butlletí Oficial de la Província* i **la trama** d'un exemplar a aquest Jutjat per a **la unió** a les actuacions.

D'altra banda, la nominalització provoca l'ús de verbs buits que introdueixen un substantiu. Són verbs amb poc significat per si mateixos i que només prenen sentit pel substantiu que els acompanya. Podem substituir el verb buit per un verb format amb l'arrel del substantiu adjunt.

Faig constar que tot seguit **procedeixo a l'arxivament** del recurs, d'acord amb el que disposa la sentència.

Faig constar que tot seguit **arxivo** el recurs, d'acord amb el que disposa la sentència.

Efectueu la citació de la persona imputada.

Citeu la persona imputada.

Consulteu també:

Nota de llengua 67. No procedim a efectuar la notificació: notifiquem

Nota de llengua 81. Escriptura dels documents oficials

Nota de llengua 84. Traducció de textos legals

Errors en la redacció de textos jurídics (II)

Si en la nota de llengua anterior vèiem errors relacionats amb l'ordre de la frase i amb el nom, en aquesta ens centrem en incorreccions d'algunes formes verbals.

I Utilitzar incorrectament el futur

Quan volem expressar una obligació, en català no utilitzem el futur, sinó el present, les perífrasis d'obligació en present o l'imperatiu.

Tothom que no estigui impedit per fer-ho **tindrà** l'obligació de comparèixer a la crida judicial.

Tothom que no estigui impedit per fer-ho **té** l'obligació de comparèixer a la crida judicial.

D'acord amb l'article 667 de la LEC, la subhasta **s'anunciarà** amb vint dies d'antelació.

D'acord amb l'article 667 de la LEC, la subhasta **s'ha d'anunciar** amb vint dies d'antelació.

Formeu un expedient de jurisdicció voluntària, **que es registrarà** al llibre corresponent.

Formeu un expedient de jurisdicció voluntària, **i registreu-lo** al llibre corresponent.

El futur tampoc és adequat quan no s'estableix una obligació, sinó que té un caràcter més aviat descriptiu; en aquests casos cal fer servir el present d'indicatiu.

Aquesta Llei **entrarà** en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Aquesta Llei **entra** en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Seran vàlides les actuacions judicials, tant les orals com les escrites, fetes en qualsevol de les dues llengües oficials, sense necessitat de traducció.

Són vàlides les actuacions judicials, tant les orals com les escrites, fetes en qualsevol de les dues llengües oficials, sense necessitat de traducció.

(En català, com en la majoria de llengües romàniques, és preferible adoptar el punt de vista present, ja que la llei és vigent en el moment que es llegeix.)

Ara bé, el futur sí que és correcte quan el que volem és constatar un fet que tindrà lloc més endavant, sense donar cap ordre a ningú.

Podeu consultar les actuacions, que **seran** a la secretaria fins que s'exhaureixi el termini.

2 Utilitzar incorrectament el subjuntiu

En llenguatge jurídic es fan servir molt les frases condicionals per a explicitar les conseqüències que van lligades a l'acompliment de certes condicions. La combinació de verbs *pretèrit imperfet de subjuntiu* (a la part de la frase que expressa la condició) i *futur* o *present* (a la part de la frase que conté la conseqüència) és incorrecta. La combinació correcta és *present* (a la condició) i *futur* o *present* (a la conseqüència).

Si no compareguéssiu al judici, se us **declararà** en rebel·lia processal.

Si no compareixeu al judici, se us **declararà** en rebel·lia processal.

La suspensió de la pena **quedarà** sense efecte si en el termini de 30 dies **cometéssiu** un nou delicte.

La suspensió de la pena **quedarà** sense efecte si en el termini de 30 dies **cometeu** un nou delicte.

L'ús del pretèrit imperfet de subjuntiu a la part de la frase que expressa la condició sí que és correcte en situacions menys factibles, més incertes, en què se subratlla el dubte que l'acció arribi a esdevenir-se. En aquests casos, cal utilitzar el condicional en la part de la frase que expressa la conseqüència.

Els candidats **quedarien** descartats si **incomplissin** alguna de les condicions fixades en les bases.

Si no es **presentessin** suficients proves, **seria** improcedent denunciar-lo.

Consulteu també:

[Nota de llengua 92. Errors en la redacció de textos jurídics \(I\)](#)

[Nota de llengua 67. No procedim a efectuar la notificació: notifiquem](#)

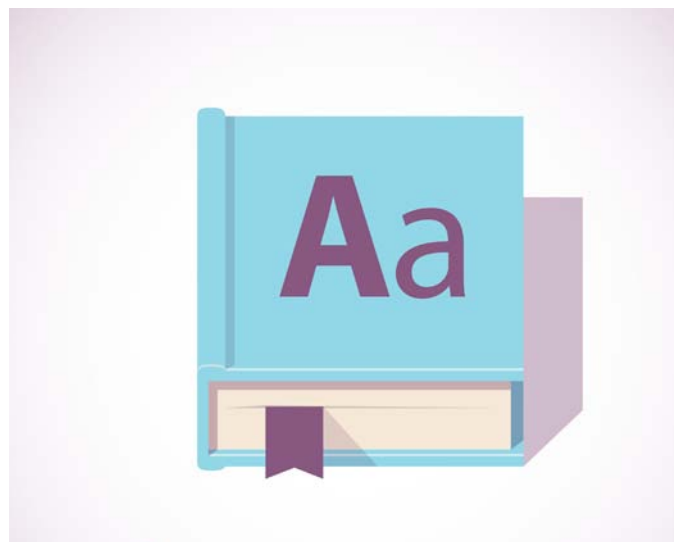
[Nota de llengua 47. No parlem clar si...](#)

Terminologia administrativa i jurídica

En aquesta nota de llengua us oferim una llista d'equivalències entre el català i el castellà de termes i expressions que apareixen sovint en documents administratius i jurídics.

acarar (*carear*)

Aplegar dues o més persones que fan afirmacions contradictòries sobre un fet en un mateix espai per treure'n la veritat.

acusament de recepció / avís de rebuda / justificant de recepció (*acuse de recibo*)

Escrit signat en què es declara haver rebut una tramesa, una carta, etc.

advertència (*advertencia*)

Comunicació feta per una autoritat en què indica a algú que faci o no faci alguna cosa amb relació a un procés o un afer, precisant que, en cas de no obeir, pot ser penat, multat, perseguit legalment, etc.

advertiment (*advertencia*)

Comunicació feta per una autoritat en què indica a algú que faci o no faci alguna cosa amb relació a un procés o un afer, però sense precisar que, en cas de no obeir, pot ser penat, multat, perseguit legalment, etc.

comminar / constrènyer (*apremiar*)

Un jutge, un tribunal, etc., obligar algú a fer alguna cosa en virtut de la seva autoritat, i amb risc de pena en cas d'incompliment.

compulsa / confrontació (*compulsa*)

Certificació que una còpia és idèntica al document original, fet que se sol manifestar estampant-hi un segell i la signatura de la persona que fa la comprovació i està autoritzada a fer-la.

contrasignatura / referendament (*refrendo*)

Signatura d'un càrrec o d'un funcionari posada, en un document, sota la signatura d'un altre càrrec més important, per tal de donar-hi validesa completa.

creditor, creditora (*acreedor, acreedora*)

Persona física o jurídica vers la qual es té un deute; persona física o jurídica a favor de la qual es constitueix una obligació de manera que té dret a exigir el compliment del deute i anar contra el patrimoni del deutor en cas d'incompliment.

decisió / part dispositiva (*fallo*)

Acció de decidir; part dispositiva d'una sentència en què es resolen els punts litigiosos, o s'indica si es condemna o s'absol el demandat, o es consignen els elements de caràcter imperatiu.

donar / generar / meritar / produir / rendir / reportar (*devengar*)

Una activitat, un producte financer, una persona mitjançant la seva feina, etc., originar el dret a rebre una quantitat de diners o una compensació.

donar vista a / sotmetre a vista (*dar vista a*)

Exposar, durant un termini concret, un expedient o una documentació a fi que les parts interessades puguin examinar-ho i actuar en conseqüència.

Donar vista a l'expedient. Sotmetre a vista la documentació.

Dar vista al expediente. Dar vista a la documentación.

escaure (*proceder*)

Una actuació, ser pertinent o adequada segons la pràctica judicial; una actuació, estar en condició de fer-se per un manament, per la pràctica administrativa, etc.

esmenar (*subsanan*)

Rectificar errors materials d'un document administratiu o legal.

interlocutòria (*auto*)

Resolució judicial que generalment decideix una incidència en un procés i no pas les qüestions de fons, que han de ser resoltes per mitjà de sentència.

En castellà té un ús molt general, i sovint la traducció al català pot ser diversa:

Citació. Resolució de sobreseïment. Document de detenció. Interlocutòria. Resolució de presó.

Auto de comparecencia. Auto de sobreseimiento. Auto de detención. Auto interlocutorio. Auto de prisión.

no pertocar / denegar [generalment en participi] (*no haber lugar*)

No poder-se fer una acció perquè l'autoritat no ho permet, ja que no la troba adequada o pertinent.

Se sol usar en l'expressió fixada *no ha lugar*.

No pertoca deliberar. Resolució sobre la seva demanda: denegada.

No ha lugar deliberar. Resolución sobre su demanda: no ha lugar.

precis i preguntes / torn obert de paraules (*ruegos y preguntas*)

Torn obert d'intervencions a la fi d'una sessió d'un òrgan col·legiat, d'una corporació, etc. En les sessions de les corporacions locals, cal usar la fórmula *precis i preguntes*, perquè la seva reglamentació específica fixa, detalla, defineix i distingeix aquest tipus d'intervencions. En canvi, en altres reunions en què també es pot estendre una acta, cal usar la forma *torn obert de paraules*.

providència / provisió (*providencia*)

Resolució dictada per un jutge o per un tribunal per al tràmit d'un afer.

Provisió (o providència) de constrenyiment.

Providencia de apremio.

Definicions extretes de *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Vicepresidència. Secretaria de Política Lingüística, 2010.

Per a més informació, consulteu els recursos lingüístics en línia sobre llenguatge administratiu i jurídic del web de la Unitat Lingüística, [Assessorament lingüístic](#).

Adverbis acabats en *-ment*

Els adverbis acabats en *-ment* es formen amb un adjectiu en femení singular o amb la forma invariable afegint-hi el sufix *-ment*, i conserven sempre l'accent si l'adjectiu en porta.

difícil
lleugera
ràpida | **ment**

Ha vingut **precisament** avui.

El Parlament de Catalunya aprova destinar els terrenys **antigament** ocupats pels barracons a equipaments socio-sanitaris.

És un problema que **difícilment** podrem resoldre.

Això permet que aquesta mena d'adverbis tinguin unes possibilitats il·limitades, ja que en teoria no són part d'una llista tancada com la resta d'adverbis.

Adverbis de manera

La majoria dels adverbis de manera acaben en *-ment*. Són adverbis que indiquen la manera particular com es desenvolupa la situació expressada per un predicat.

Han actuat **sàviament**.

Vam estar **còmodament** instal·lats.

Llegia **tranquil·lament** el diari.

A banda dels adverbis, també podem utilitzar altres estructures, com ara «*d'una/de manera* + adjectiu».

Han actuat **d'una manera sàvia**.

Vam estar instal·lats **de manera còmoda**.

Llegia **de manera tranquil·la** el diari.

Hem de tenir en compte, però, que no tots els adverbis es poden substituir per la construcció «*d'una/de manera* + adjectiu».

Normalment surten a les sis.

De manera normal, surten a les sis.

Han acabat les obres totalment.

Han acabat les obres de manera total.

Lliuren les comandes diàriament.

Lliuren les comandes de manera diària.

Certs adverbis de manera poden modificar també un adjectiu anteposant-s'hi.

És una proposta **tristament** contradictòria.

Hem trobat una casa **inexplicablement** abandonada.

És un element **químicament** pur.

Adverbis temàtics

Són adverbis que incideixen sobre el conjunt de l'oració i indiquen el punt de vista o l'enfocament a partir del qual ha de ser interpretada o avaluada.

Legalment, no es pot emprendre cap més acció.

Socialment i culturalment, és un article molt interessant.

Històricament, aquest territori s'ha construït amb una lògica bastant precisa.

Geològicament i hidràulicament, són dues valls ben diferenciades.

També en aquest cas podem recórrer a altres estructures, com ara «*des del punt de vista* + adjectiu».

Des del punt de vista legal, no es pot emprendre cap més acció.

Des dels punts de vista social i cultural, és un article molt interessant.

Des del punt de vista històric, aquest territori s'ha construït amb una lògica bastant precisa.

Des dels punts de vista geològic i hidràulic, són dues valls ben diferenciades.

Repetició de dos o més adverbis acabats en *-ment*

Quan concorren dos o més adverbis acabats en *-ment*, en l'ús general se solen conservar les terminacions o bé es recorre a l'ús de perífrasis com «*d'una manera* + adjectiu» o «*des del/d'un punt de vista* + adjectiu».

Es tracta de fer la feina **ràpidament i correctament**.

Es tracta de fer la feina **d'una manera ràpida i correcta**.

Des dels punts de vista teòric i metodològic, la prova és d'una dificultat extrema.

La possibilitat de suprimir la terminació a partir del segon adverbi dona lloc a una estructura de caràcter marcadament formal:

Es tracta de fer la feina **ràpidament i correcta**.

Cal recordar que no és adequat suprimir totes les terminacions en *-ment* excepte la darrera.

Reben ajudes tant directa com indirectament.

De vegades s'abusa dels adverbis acabats en *-ment* en detriment de formes més àgils o més curtes. Per a evitar-ho podem utilitzar alternatives com les següents:

actualment → avui, avui dia
especialment, essencialment, principalment → sobretot
freqüentment → sovint
lentament → a poc a poc
obligatòriament, necessàriament → per força
possiblement → potser
pròximament → aviat
ràpidament → de pressa
recentment → fa poc
sobtadament → de sobte, de cop, de cop i volta
solament, exclusivament → només
suficientment → prou
totalment, plenament, íntegrament → del tot

Més informació:

Adverbis acabats en -ment. Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona.

Canvis en l'ús del guionet en mots prefixats

L'Institut d'Estudis Catalans ha fet tres canvis en l'ortografia sobre l'ús del guionet en els mots formats amb prefixos. Us els expliquem a continuació.

subdirecció general
sub-direcció general
sub direcció general ?

1. S'escriuen sense espai ni guionet

Quan un prefix modifica un sintagma no lexicalitzat, és a dir, que no funciona com una sola unitat, com un sol mot. En aquests casos, el prefix només afecta el nom i no els seus complements.

antiprivatització [de la sanitat pública], **excompany** [de pis], **prelliga** [de campions],
subcampionat [del món]

Dins d'aquest grup són freqüents els mots en què el prefix (especialment *ex-*, *vice-*, *sots-* i *sub-*) s'adjunta a sintagmes que designen un càrrec o professió i, per extensió, l'àmbit de les competències o l'oficina del càrrec. En aquests casos, el prefix està plenament incorporat al primer component del sintagma i formen una unitat lèxica consolidada (*exconseller*, *exdirectora*, *exministre*, etc.).

exconseller en cap, **exdirectora** general, **exministre** de l'Interior, **exregistrador** de la propietat, **subdirectora** general, **subdirecció** general, **vicepresidenta** primera del Parlament, **vicepresidència** primera, **sotsinspector** de policia, **sotsdelegada** del Govern

2. S'escriuen amb espai

El prefix s'escriu separat de la paraula quan aquesta conté majúscules, xifres, símbols, cometes o cursiva.

anti OTAN, **ex** URSS, Europa **post** Maastricht, **ex** Iugoslàvia, ambient **pre** Segona Guerra Mundial, selecció **sub** 21, pel·lícula **súper** 8, globulina **anti** D, **ex** «hippy», **anti** *skinheads*

El prefix s'escriu separat quan va davant d'un sintagma lexicalitzat (funciona com un sol mot) o davant d'una locució (grup de mots que té el valor semàntic o sintàctic d'un sol mot). També quan el sintagma va precedit de dos o més prefixos i davant d'un mot que ja porta guionet.

anti pena de mort, **anti** tos ferina, manifestació **anti** cascos blaus, **ex** alt càrrec, **ex** mosso d'esquadra, **ex** número dos, **ex** primera dama, **pro** dret de vaga, **vice** primera ministra, **vice** tinent d'alcalde

ex vice primer ministre

anti nord-americà, **ex** camí-raler, **pseudo** ciència-ficció

3. Formes que poden induir a confusió

Davant de dues formes que es poden confondre, podem optar per escriure la grafia separada si escriure'ls junts pot donar problemes d'interpretació o per a evitar grafies sorprenents.

ex portador ('que ja no porta') ≠ exportador ('que exporta')

ex pres ('que ja no és pres') ≠ exprés (expressament)

pre ocupació ('ocupació anterior') ≠ preocupació ('maldecap')

co rector, **ex** exiliat, **ex** xa

Vegeu també:

Mots prefixats i compostos: junts (sense guionet i sense espais) o amb guionet. *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona.*

El llenguatge a Internet: les etiquetes de Twitter

Els missatges que publiquem en qualsevol xarxa social han d'estar escrits i puntuats correctament, sense errors ortogràfics ni gramaticals. En aquesta nota de llengua parlem de la redacció de les etiquetes al Twitter.

Etiquetes

L'etiqueta és el conjunt de caràcters que va precedit d'un símbol de coixinet (#) sobre el qual es pot fer clic; serveix per a anunciar la temàtica del missatge i ajuda a recuperar i filtrar la informació d'una manera àgil. La forma anglesa és *hashtag*, tot i que és preferible fer servir el terme en català.

goir / shutterstock.com

Llengua

El català és la llengua pròpia de les administracions públiques catalanes, per tant, també és la llengua d'ús habitual a les xarxes socials institucionals. Com a norma general, però, es poden respondre comentaris en castellà o en d'altres llengües si algun usuari s'adreça a nosaltres en un altre idioma.

Escrivim les etiquetes en català, tret que seguim un fil o una conversa en què ja hi hagi una etiqueta en una llengua diferent.

Puntuació

Les etiquetes s'escriuen sense espais ni signes de puntuació (coma, dos punts, guionet, etc.) entre les paraules. Si hi posem un d'aquests caràcters, trenquem l'etiqueta.

#ODSdiba

#ODS:diba

#ODS-diba

Podem mantenir el punt final de la frase anterior encara que després hi hagi etiquetes.

Ensenyem els joves a preparar receptes fàcils i saludables. #Ullastrell

Però si l'etiqueta forma part de la frase el punt es posa al final.

Si voleu demanar una beca #Erasmus, veniu al @CentreInternacional.

Gaudeix de la #CulturaSegura i no et perdis el @CicleGaudí.

No separem amb comes les etiquetes que s'escriuen al final de la piulada, fora de la frase.

Impulsem l'@EABaixaTordera per preservar i dinamitzar aquest espai agrari.
#EspaiAgrariBaixaTordera #ODSdiba #Som311

Impulsem l'@EABaixaTordera per preservar i dinamitzar aquest espai agrari.
#EspaiAgrariBaixaTordera, #ODSdiba, #Som311

Abreviacions

Podem recórrer a abreviacions per a crear etiquetes breus.

#PVIIdiba

#FMSantCugat

#ViulaXPN

Majúscules i minúscules

Seguim les normes bàsiques de majúscules i minúscules.

Comencen a #Manresa les jornades sobre medicina de l'esport.

Vine a Terrassa i descobreix l'#exposicióDecòrum.

#FiraModernistaTerrassa

Quan l'etiqueta té més d'una paraula, podem posar la primera lletra de cada paraula amb majúscula perquè el missatge sigui més fàcil de llegir. És recomanable escriure amb majúscula especialment els noms, els verbs, els adjectius i els adverbis.

#SíndromedeDravet

#FamZero

#DiaInternacionalOrgullLGTBI

#AraetTocaaTu

#AturemViolènciaMasclista

Accentuació

Mantenim els accents i les dièresis de les etiquetes quan correspongui, tant de les majúscules com de les minúscules, tot i que els cercadors de la majoria de les xarxes socials no els tenen en compte.

Vetllem per l'Assistència Gratuïta!

Finalment podem anunciar el projecte de protecció dels nius de l'àligamarcenca.

Apostrofació

Apliquem les normes generals d'apostrofació tant davant d'un @nomdusuari com d'una #etiqueta (prescindint del fet que hi hagi l'arrova o el coixinet). Ara bé, escrivim el text de l'etiqueta sense apòstrofs.

El Museu Tèxtil de Terrassa ha col·laborat amb l'ExpoEstiueig.

Donem a conèixer el model d'educació360 al Montseny.

#LHospitaletÉsCultura

#TotsAmblEsport

Punt volat

En les etiquetes, el punt de la ela geminada també ha de ser volat. Un punt normal trenca l'etiqueta.

- Per a introduir el punt volat amb el teclat de l'ordinador, podem prémer Maj + 3 (o bé Alt + 0183 del teclat numèric).
- No tots els teclats de mòbil i tauleta incorporen el punt volat. En aquest cas, és recomanable copiar-lo d'un altre text i enganxar-lo al missatge.

Avui observem la #constel·lació de #Taure amb les #Híades.

Altres signes

Twitter, ara com ara, no admet alguns signes en les etiquetes (¿ ? ! % - + = () / € & \$ ""'). En l'exemple següent, doncs, prescindim del guionet del pronom.

#FemlaPetar33

La major part d'aquests criteris són comuns a les etiquetes utilitzades en altres xarxes socials.

Vegeu també:

«El llenguatge a Internet i a les xarxes socials, i la localització de productes informàtics». *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona.*

Ser o estar, l'etern dilema

Sovint, els usos dels verbs *ser* o *estar* generen molts dubtes; en aquesta nota de llengua mirem d'aclarir-los.

Subjectes animats

— Per a expressar estats permanents: **ser**

La gossa **és** cega.

És una nena molt simpàtica.

El guia **és** un bon coneixedor del territori.

Amb adjectius que indiquen l'estat civil o laboral (*casat, solter, separat, divorciat, vidu, jubilat*) i amb els adjectius *viu* i *mort*, també és preferible fer servir el verb *ser*.

El senyor Pla **és** solter.

És vidu des de fa molts anys.

Corre la veu que **és** mort.

Kakigori Studio / shutterstock.com

— Per a expressar estats transitoris: **estar**

Després de l'accident, la gossa **estava** cega, però als quinze dies va recuperar la visió.

Ara **estan** enfeinats.

En Pere **estava** malalt, però ara ja **està** bo.

Subjectes inanimats

— Per a expressar la naturalesa d'una cosa o una propietat d'aquesta cosa: **ser**

Aquest vi **és** molt bo.

Les tovalloles **són** blaves.

— Per a expressar un estat resultant d'un canvi o procés: **estar**

El quadre ja no **està** inclinat.

Està col·locat a sobre del pedestal.

Actualment, però, l'ús d'un verb o altre depèn més de la solució habitual en cada parlar.

Recordem que la tria entre *ser* o *estar* ens pot ser útil per a marcar clarament una distinció de significat:

Aquest pis **és** molt fred, però avui **està** calent perquè han engegat la calefacció.

El cafè **és** fred (*simple descripció*) / El cafè **està** fred (*s'ha refredat*)

Aquesta bombeta **és** fluixa (*és de poca potència*) / Aquesta bombeta **està** fluixa (*està mal enroscada*)

Indicacions de lloc

— Per a indicar la mera localització espacial o temporal d'algú o alguna cosa: **ser**

Avui a la tarda **serem** a l'exposició.

Les claus **són** al calaix.

Encara no **som** a l'hivern.

— Per a afegir un matís de durada, permanència, fixació o resultat: **estar**

Avui a la tarda **estarem** a l'exposició fins que tanquin.

A l'estiu **s'estan** a casa gairebé tot el dia.

La casa **està** situada al cim d'un turó.

Pel que fa a les localitzacions figurades, és a dir, que no expressen pròpiament un lloc físic, se sol fer servir el verb *estar*:

El negoci **està** en bones mans.

Estem en un carreró sense sortida.

El nou llibre del Palau Güell ja **està** a la venda.

Un error molt freqüent quan preguntem per algú és utilitzar el verb *estar* en lloc de *ser-hi* o *haver-hi*.

Que **està** la Lola? No, no **està**. / Sí que **està**.

Que **hi és**, la Lola? No, no **hi és** / Sí que **hi és**.

Que **hi ha** la Lola? No, no **hi és** / Sí que **hi és**.

Cal tenir en compte que amb els dies de la setmana, quan el verb està en primera persona del plural, de vegades s'elideix la preposició que introdueix l'expressió temporal. Aquesta construcció, però, és pròpia de registres col·loquials.

Som a dissabte o **Som** dissabte.

Vegeu també:

«L'ús dels verbs 'ser' i 'estar'». *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Usos incorrectes i correctes del gerundi

El gerundi és una forma no personal del verb que podem identificar fàcilment perquè acaba en *-nt*.

De vegades es fa servir de manera incorrecta. En aquesta nota en parlem.

Una oració de gerundi pot expressar **simultaneïtat** o **anterioritat** respecte de l'oració principal.

Mirant aquella pel·lícula li va venir son. (*simultaneïtat*)

Estudiant nit i dia, vaig aprovar l'examen. (*anterioritat*)

Per assegurar-nos que un gerundi és correcte, podem canviar l'ordre de la frase. Les oracions de gerundi de simultaneïtat i d'anterioritat tant poden anar abans de l'oració principal com després.

Li va venir son mirant aquella pel·lícula.

Vaig aprovar l'examen estudiant nit i dia.

Usos incorrectes

— El gerundi de **posterioritat** és incorrecte. Una oració de gerundi no pot indicar una acció posterior a la de l'oració principal.

S'ha examinat aprovant l'assignatura. (*va aprovar l'assignatura després d'examinar-se*)

Per esmenar aquesta oració, canviem el gerundi per un verb en forma personal precedit de la conjunció *i*.

S'ha examinat i ha aprovat l'assignatura.

- El gerundi de **conseqüència** també és incorrecte. L'oració de gerundi no pot expressar una conseqüència de l'acció principal.

Va lliurar la prova una setmana tard, essent desqualificat.

Podem unir les oracions amb la conjunció *i* o bé utilitzar una oració encapçalada per connectors com *i per això*, *per tant*, *per la qual cosa*, *amb la qual cosa*, *de manera que...*

Va lliurar la prova una setmana tard i per això fou desqualificat.

- El gerundi **especificatiu** tampoc és correcte. En aquest cas, l'oració de gerundi no va vinculada al verb principal, sinó que complementa un nom.

Avui he rebut una carta informant sobre els preus.

El jutge ha signat la resolució notificant la sentència.

Han presentat un informe desaconsellant el desdoblament de l'autovia.

Perquè sigui correcte podem utilitzar un sintagma preposicional o una oració de relatiu.

Avui he rebut una carta amb informació sobre els preus.

El jutge ha signat la resolució amb la qual es notifica la sentència.

Han presentat un informe que desaconsella el desdoblament de l'autovia.

Usos correctes

- Gerundi **causal**, que equival a una oració introduïda per les conjuncions *perquè*, *com que...*

Demanat-ho tu, ho van concedir. (*com que ho demanaves tu*)

- Gerundi **condicional**, que equival a una oració introduïda per la conjunció *si*.

Sabent que el tren circula a una velocitat de 250 km/h, calculeu a quina hora arribarà.
(*si sabeu que el tren circula...*)

- Gerundi **concessiu**, que equival a una oració introduïda per les conjuncions *encara que, malgrat que*, etc.

Tenint-ho tan a la vista com ho tenien, ningú no va ser capaç de veure-ho. (*malgrat que ho tenien tan a la vista...*)

- Gerundi **modal**, que expressa de quina manera es duu a terme l'acció.

La Roseta recitava els versos arrossegant les esses. (*s'indica de quina manera la Roseta recitava els versos i hi ha simultaneïtat de dues accions*)

Vegeu també:

«El gerundi». *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

I ara!* I altres expressions amb la paraula *ara

Hi ha moltes expressions que inclouen la paraula *ara*. Us en presentem algunes.

ara

Sinònim de la construcció ‘malgrat això’.

Cada vegada és més freqüent el treball per projectes; *ara*, poques vegades es té clar què significa.

heroestudio / shutterstock.com

ara bé

‘no obstant això, tot i això’

En aquest municipi hi ha hagut situacions que probablement no han tingut la millor solució per a tothom. **Ara bé**, n’hi ha hagut moltes altres que s’han resolt satisfactòriament.

ara com ara / (ara) per ara

Aquestes dues expressions no són totalment sinònimes: *ara com ara* significa ‘mentre no canvien les coses’, mentre que *ara per ara* (o *per ara*) vol dir ‘en aquests moments, si més no’.

Ara com ara es manté la vaga, després de les negociacions ja es veurà.

Cal obtenir recursos econòmics per a la investigació científica de malalties que, **(ara) per ara**, no tenen curació definitiva.

No és correcte **avui per avui*, que és un calc de l’expressió en castellà *hoy por hoy*.

ara i adés

‘de tant en tant’

El paisatge és pràcticament ocupat per massa forestal, esquitxat **ara i adés** per alguna masia o algun veïnat aïllat.

ara i sempre

‘en tot temps’

Estarem **ara i sempre** al teu costat.

a hores d’ara

‘en aquests moments’. No oblidem que aquesta locució és introduïda amb la preposició *a*.

Hores d’ara el servei està operatiu.

A hores d’ara el servei està operatiu.

com ara, com és ara

Per a indicar exemples.

Ajuts per a ens d’àmbit català, **com ara (com és ara)** consorcis, consells, patronats...

i ara!

Exclamació usada per a expressar sorpresa o desaprovació, refús.

I ara! Què feu amb el pobre gat?

o ara o mai

Si vols solucionar aquesta qüestió, fes-ho **o ara o mai**.